

EUROOPA LIIT

EUROOPA PARLAMENT

NÕUKOGU

Brüssel, 13. juuni 2024
(OR. en)

2023/0081(COD)
LEX 2375

PE-CONS 45/1/24
REV 1

COMPET 182
IND 88
MI 181
BETREG 7
DIGIT 49
ECOFIN 203
EDUC 46
ENER 82
ENV 185
POLCOM 61
RECH 73
CODEC 520

**EUROOPA PARLAMENDI JA NÕUKOGU MÄÄRUS, MILLEGA KEHTESTATAKSE
MEETMETE RAAMISTIK EUROOPA NULLNETOTEHNOLOOGIA TOODETE TOOTMISE
ÖKOSÜSTEEMI TUGEVDAMISEKS JA MUUDETAKSE MÄÄRUST (EL) 2018/1724**

**EUROOPA PARLAMENDI JA NÕUKOGU
MÄÄRUS (EL) 2024/...,**

13. juuni 2024,

**millega kehtestatakse meetmete raamistik
Euroopa nullnetotehnoloogia toodete tootmise ökosüsteemi tugevdamiseks ja
muudetakse määrust (EL) 2018/1724**

(EMPs kohaldatav tekst)

EUROOPA PARLAMENT JA EUROOPA LIIDU NÕUKOGU,
võttes arvesse Euroopa Liidu toimimise lepingut, eriti selle artiklit 114,
võttes arvesse Euroopa Komisjoni ettepanekut,
olles edastanud seadusandliku akti eelnõu liikmesriikide parlamentidele,
võttes arvesse Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee arvamust¹,
võttes arvesse Regioonide Komitee arvamust²,
toimides seadusandliku tavamenetluse kohaselt³

¹ ELT C 349, 29.9.2023, lk 179.

² ELT C 2023/254, 26.10.2023, ELI: <http://data.europa.eu/eli/C/2023/254/oj>.

³ Euroopa Parlamendi 25. aprilli 2024. aasta seisukoht (*Euroopa Liidu Teatajas* seni avaldamata) ja nõukogu 27. mai 2024. aasta otsus.

ning arvestades järgmist:

- (1) Majanduse ümberkujundamine nullnetoheite suunas põhjustab juba praegu kõikjal maailmas ülisuuri tööstuslikke, majanduslikke ja geopoliitilisi nihkeid, mis muutuvad veelgi nähtavamaks, kui maailm teeb süsinikuheite vähendamisel edusamme. Liit peab energiasüsteemi ümberkujundamisel ning kliimapöörde ja keskkonnaalase ülemineku elluviimisel nimetatud suundumustele reageerima. Oluliseks elemendiks juurdepääsu tagamisel nullnetotehnoloogiatele ja kvaliteetsete töökohtade säilitamisel liidus on tugev tootmisbaas. See nõuab, et liit säilitaks oma konkurentsivõime, sealhulgas innovatsiooni kaudu, eelkõige seoses puhta tehnoloogiaga.
- (2) Võttes arvesse nullnetotehnoloogiate keerukust ja riigiülest olemust, tekiks juhul, kui kõnealustele tehnoloogiatele juurdepääsu tagamiseks võetaks kooskõlastamata riiklikke meetmeid, risk moonutada konkurentsi ja killustada siseturgu. Liikmesriikide sellised meetmed võivad tuua kaasa turuosaliste suhtes erinevate normide kehtestamise, eri liikmesriikides nullnetotehnoloogiate tarnetele erineval tasemel juurdepääsu pakkumise, sealhulgas erineval tasemel toetuse nullnetotehnoloogia tootmisprojektidele, ning erinevate normide ja kooskõlastamata vormide sätestamise hangetes, samuti loamenetluste erinevad protsessid ja kestused, takistades seeläbi piiriülest kaubandust liikmesriikide vahel ja siseturu tõrgeteta toimimist. Siseturu toimimise kaitseks on seetõttu vaja luua ühine liidu õigusraamistik, et koos lahendada see keskne probleem, suurendades liidu vastupanuvõimet ja varustuskindlust nullnetotehnoloogiate valdkonnas.

- (3) Liit on võtnud kohustuse kiirendada oma majanduse süsinikuheite vähendamist ja taastuvate energiaallikate ambitsioonikat kasutuselevõttu, et saavutada 2050. aastaks kliimaneutraalsus, nimelt kasvuhoonegaaside nullnetoheide ehk heide pärast sidumise mahaarvamist. See eesmärk on kesksel kohal Euroopa rohelises kokkuleppes, mis on esitatud komisjoni 11. detsembri 2019. aasta teatises „Euroopa roheline kokkulepe“ ja komisjoni 5. mai 2021. aasta teatises „2020. aasta uue tööstusstrateegia ajakohastamine: ehitame üles tugevama ühtse turu, et Euroopa saaks taastuda“, ning on kooskõlas Pariisi kokkuleppe raames võetud liidu kohustusega võtta üleilmseid kliimameetmeid⁴. Liidu kliimaneutraalsuse eesmärgi saavutamiseks on Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrusega (EL) 2021/1119⁵ seatud siduv liidu kliimaeesmärk vähendada kasvuhoonegaaside heite netokogust 1990. aasta tasemega võrreldes 2030. aastaks vähemalt 55 %. Paketis „Eesmärk 55“, mis on esitatud komisjoni 14. juuli 2021. aasta teatises „„Eesmärk 55“: ELi 2030. aasta kliimaeesmärgi saavutamine teel kliimaneutraalsuseni“, seatakse sihiks liidu 2030. aasta kliimaeesmärgi saavutamine ning sellega seoses vaadatakse läbi ja ajakohastatakse liidu õigust.

⁴ Nõukogu 5. oktoobri 2016. aasta otsus (EL) 2016/1841 Ühinenud Rahvaste Organisatsiooni kliimamuutuste raamkonventsiooni alusel vastu võetud Pariisi kokkuleppe Euroopa Liidu nimel sõlmimise kohta (ELT L 282, 19.10.2016, lk 1).

⁵ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 30. juuni 2021. aasta määrus (EL) 2021/1119, millega kehtestatakse kliimaneutraalsuse saavutamise raamistik ning muudetakse määruseid (EÜ) nr 401/2009 ja (EL) 2018/1999 (Euroopa kliimamäärus) (ELT L 243, 9.7.2021, lk 1).

- (4) Lisaks on komisjoni 1. veebruari 2023. aasta teatises esitatud rohelise kokkuleppe tööstuskavas ette nähtud terviklik lähenemisviis puhta energia tehnoloogia laiendamise toetamiseks nelja samba alusel. Esimese samba eesmärk on luua regulatiivne keskkond, millega lihtsustatakse ja ühtlustatakse menetlusi lubade andmiseks uutele nullnetotehnoloogia tootmis- ja koosteüksustele, ning hõlbustada liidu nullnetotööstuse laiendamist. Teise samba eesmärk on edendada investeeringuid nullnetotehnoloogia tootmis- ja selle rahastamist, kasutades komisjoni 17. märtsi 2023. aasta teatises ette nähtud ja muudetud riigiabi meetmete ajutist kriisi- ja üleminekuraamistikku majanduse toetamiseks pärast Venemaa kallaletungi Ukrainale ning rajades Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrusega (EL) 2024/795⁶ loodud Euroopa strateegiliste tehnoloogiate platvormi (STEP), et säilitada liidu edumaa rohe- ja digipöörde seisukohalt oluliste ja kujunemisjärgus tehnoloogiate vallas. Kolmas samm käsitleb ülemineku elluviimiseks vajalike oskuste arendamist ja oskustöölise arvu suurendamist puhta energia tehnoloogia sektoris. Neljas samm keskendub kaubandusele ja kriitiliste toormete tarneahela mitmekesistamisele. See hõlmab kriitiliste toormete rühma loomist, koostöö tegemist sarnaseid seisukohti jagavate partneritega, et ühiselt tugevdada tarneahelaid, ning kriitilise tähtsusega sisendite allikate mitmekesistamist, et mitte hankida neid ainult ühelt tarnijalt. Käesolev määrus on osa nendest meetmetest ja aitab suurendada tööstuse süsinikuheite vähendamise majanduslikku tasuvust liidus.

⁶ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 29. veebruari 2024. aasta määrus (EL) 2024/795, millega luuakse Euroopa strateegiliste tehnoloogiate platvorm (STEP) ja muudetakse direktiivi 2003/87/EÜ ning määrusi (EL) 2021/1058, (EL) 2021/1056, (EL) 2021/1057, (EL) nr 1303/2013, (EL) nr 223/2014, (EL) 2021/1060, (EL) 2021/523, (EL) 2021/695, (EL) 2021/697 ja (EL) 2021/241 (ELT L 2024/795, 29.2.2024, ELI: <https://data.europa.eu/eli/reg/2024/795/oj>).

- (5) Siseturg tagab sobiliku keskkonna, et saada vajaliku ulatuse ja kiirusega juurdepääs tehnoloogiatele, mida on vaja liidu kliima- ja energiaeesmärkide saavutamiseks ning et saavutada Euroopa rohelise kokkuleppe eesmärk muuta süsinikuheite vähendamine kestlikuks konkurentsivõimeks. Tee kliimaneutraalse, ressursitõhusa ja nullnetoheitega majanduse suunas loob häid võimalusi liidu nullnetotööstuse laiendamiseks, kasutades ära siseturu tugevaid külgi ning edendades investeeringuid nullnetotehnoloogiatesse ja nende tarneahelatesse. Nimetatud tehnoloogiad on vajalikud liikmesriikide riiklike lõimitud energia- ja kliimakavade eesmärkide saavutamiseks vastavalt Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrusele (EL) 2018/1999,⁷ aitavad suurendada liidu tööstuse vastupanuvõimet ja konkurentsivõimet ning võimaldavad vähendada majandussektorite süsinikuheidet alates energiavarustusest kuni transpordi, hoonete ja tööstuseni liidus. Liidu tugev nullnetotööstus võib aidata märkimisväärselt kaasa liidu kliima- ja energiaeesmärkide tulemuslikule saavutamisele ning toetada muid Euroopa rohelise kokkuleppe eesmärke, edendades samal ajal tööstusbaasi ning luues seeläbi kvaliteetseid töökohti ja kestlikku majanduskasvu.

⁷ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 11. detsembri 2018. aasta määrus (EL) 2018/1999, milles käsitletakse energialiidu ja kliimameetmete juhtimist ning millega muudetakse Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrusi (EÜ) nr 663/2009 ja (EÜ) nr 715/2009, Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiive 94/22/EÜ, 98/70/EÜ, 2009/31/EÜ, 2009/73/EÜ, 2010/31/EL, 2012/27/EL ja 2013/30/EL ning nõukogu direktiive 2009/119/EÜ ja (EL) 2015/652 ning tunnistatakse kehtetuks Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrus (EL) nr 525/2013 (ELT L 328, 21.12.2018, lk 1).

- (6) Nende kohustuste täitmiseks peab liit kiirendama oma üleminekut nullnetoheitega majandusele, sealhulgas suurendades puhta energia osakaalu oma energiaallikate jaotuses ning suurendades energiatõhusust ja taastuvate energiaallikate osakaalu. See aitab saavutada liidu eesmärgi, mis on sätestatud 2030. aasta Euroopa sotsiaalõiguste samba tegevuskavas, mis on komisjoni panus Göteborgis 2017. aastal välja kuulutatud Euroopa sotsiaalõiguste samba rakendamisse.
- (7) Pärast Venemaa põhjendamatu ja ebaseaduslikku Ukraina-vastast sõjalist agressiooni tõusnud energiahinnad andsid tugeva tõuke Euroopa rohelise kokkuleppe rakendamisele ja määrusega (EL) 2018/1999 reguleeritava energialiidu vastupanuvõime tugevdamisele, kiirendades üleminekut puhtale energiale ja lõpetades igasuguse sõltuvuse Venemaalt eksporditud fossiilkütustest. Komisjoni 18. mai 2022. aasta teatises „Kava „REPowerEU““ esitatud kaval „REPowerEU“ on keskne roll Venemaa sissetungist Ukrainasse põhjustatud raskustele ja ülemaailmse energiaturu häiretele reageerimisel. Kava eesmärk on kiirendada liidu energiasüsteemi ümberkujundamist, et vähendada liidu gaasi ja elektri tarbimist ning suurendada investeeringuid energiatõhusate ja vähese süsinikuheitega lahenduste kasutuselevõttu.

- (8) Liidu kliima- ja energiaeesmärkide saavutamiseks tuleb esikohale seada energiatõhusus. Energia säästmine on kõige odavam, ohutum ja puhtam viis neid eesmärke saavutada. Energiatõhususe esikohale seadmine on liidu energiapoliitika üldpõhimõte ja see on oluline nii poliitika praktilisel kohaldamisel kui ka investeerimisotsustes. Seega on ülioluline suurendada liidu selliste energiatõhusate tehnoloogiate, näiteks soojuspumbad, kaugkütte- ja kaugjahutus- ning tarkvõrgu tehnoloogiad, tootmisvõimsust, mis aitavad liidul vähendada ja piirata oma energiatarbimist.

- (9) Liidu süsinikuheite vähendamise eesmärgid, energiavarustuskindlus, energiasüsteemi digitaliseerimine ja elektripõhise nõudluse suurendamine, näiteks seoses liikuvusega, ning vajadus täiendavate ja kiiremate laadimispunktide järele eeldavad liidu elektrivõrkude ülisuurt laiendamist nii ülekande kui ka jaotuse tasandil. Ülekande tasandil on vaja alalisvooluülekandesüsteeme, muu hulgas avamere taastuenergia ühendamiseks, jaotuse tasandil tugineb elektrienergia pakkujate ühendamine ja nõudluspoolse paindlikkuse haldamine aga investeeringutele sellistesse innovatiivsetesse võrgutehnoloogiatesse nagu elektrisõidukite nutilaadimine, hoonete ja tööstuse energiatõhususe automatiseerimine ja kontrollid, nutikas mõõtetaristu ja kodune energijuhtimissüsteem. Elektrivõrk peab toimima koos paljude osaliste ja seadmetega, tuginedes üksikasjalikule kindlaksmääratud jälgitavusele ning seega andmete kättesaadavusele, et võimaldada paindlikkust, arukat laadimist ning arukaid hooneid tarkvõrkudega ja väiksemahuliste paindlikkusteenustega, tänu millele on võimalik tarbimiskaja ja taastuenergia kasutuselevõtt. Nullnetotehnoloogiatega liidu võrku ühendamiseks on vaja märkimisväärselt suurendada elektrivõrkudega seotud tootmisvõimsust sellistes valdkondades nagu mere- ja maismaakaablid, alajaamad ja trafod.

- (10) Seepärast on vaja täiendavaid poliitilisi jõupingutusi, et liidul oleks suur potentsiaal tootmisvõimsuse kiireks suurendamiseks, et aidata kaasa liidu 2030. aasta kliimaeesmärgi saavutamisele, parandades turutingimusi kaubanduslikult kättesaadavate tehnoloogiate jaoks ning nullnetotehnoloogiate ja nende tarneahelate varustuskindlust, vähendades turu killustatust ning kaitstes ja tugevdades liidu energiasüsteemi üldist vastupanu- ja konkurentsivõimet. See hõlmab juurdepääsu oma klassi parimate kütuste ohutule ja kestlikule allikale, nagu on osutatud komisjoni delegeeritud määruses (EL) 2022/1214⁸.

⁸ Komisjoni 9. märtsi 2022. aasta delegeeritud määrus (EL) 2022/1214, millega muudetakse delegeeritud määrust (EL) 2021/2139 seoses teatavate energiasektorite majandustegevusega ja delegeeritud määrust (EL) 2021/2178 seoses sellise majandustegevusega seotud teatava avalikustamisega (ELT L 188, 15.7.2022, lk 1).

- (11) Käesolev määrus peaks täiendama Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrust (EL) 2024/...⁹, keskendudes selliste nullnetotehnoloogiate tootmisele, mis on lõpptooted, konkreetsed komponendid ja nende tootmiseks peamiselt kasutatavad konkreetsed masinad. Määruses (EL) 2024/...⁺ keskendutakse aga tarneahela eelnevale etapile, eelkõige kriitilistele toormetele ning nende kaevandamisele, töötlemisele ja ringlussevõtule. Nimetatud tehnoloogiad on hädavajalikud paljude strateegiliste sektorite jaoks, sealhulgas nullnetotehnoloogia tööstuse, digitööstuse ning lennundus- ja kaitsesektori jaoks. Järgides sama ehk ärimudeli edendamise, ajakohastamise, piisavate oskuste tagamise ja investeringute toetamise loogikat, täiendavad käesolev määrus ja määrus (EL) 2024/...⁺ teineteist, et luua liidus regulatiivse toetuse koosmõju kogu nullnetotehnoloogia tootmise tarneahelas. Käesolev määrus hõlmab ka töödeldud materjale, mis on nullnetotehnoloogiate olulised komponendid, välja arvatud kriitilised toormed, mis kuuluvad määruse (EL) 2024/...⁺ kohaldamisalasse.

⁹ Euroopa Parlamendi ja nõukogu ... määrus (EL) 2024/..., millega sätestatakse kriitiliste toormete kindlate ja kestlike tarnete tagamise raamistik ja muudetakse määrusi (EL) nr 168/2013, (EL) 2018/858, (EL) 2018/1724 ja (EL) 2019/1020 (ELT L, ..., ELI: ...).

⁺ ELT: palun sisestada dokumendis PE-CONS 78/23 (2023/0079(COD)) sisalduva määruse number ja lisada vastav joonealune märkus.

- (12) Lõpptooted ja konkreetsed komponendid, mis on nullnetotehnoloogiate tootmiseks hädavajalikud, tuleks loetleda lisas mittetäielikus loetelus. Need hõlmavad lõpptooteid ja nende komponente, mida ettevõtte toodab ja millega ta kaupleb, sealhulgas töödeldud materjale, kuid välja arvatud määrusega (EL) 2024/...⁺ hõlmatud toormeid. Selle lisa eesmärk on teha võimalikult suures ulatuses kindlaks lõpptooted ja konkreetsed komponendid, mis on nullnetotehnoloogiate tootmiseks hädavajalikud ja mida võib seetõttu põhjendatult pidada peamiselt kasutatavaks kõigi käesolevas määruses loetletud nullnetotehnoloogiate puhul. Nimetatud lisaga hõlmamata konkreetsed komponendid ja masinad võivad siiski kuuluda käesoleva määruse kohaldamisalasse juhul, kui projektarendaja suudab riigi pädevale asutusele esitatud tõendite, näiteks turu-uuringute või väljaostulepingute põhjal tõendada, et konkreetseid komponente või masinaid kasutatakse peamiselt nullnetotehnoloogiate tootmiseks; siia hulka ei kuulu kriitilised toormed, mis kuuluvad määruse (EL) 2024/...⁺ kohaldamisalasse.

⁺ ELT: palun sisestada dokumendis PE-CONS 78/23 (2023/0079(COD)) sisalduva määruse number.

- (13) Teatavaid nullnetotehnoloogiate tarneahela konkreetseid komponente toodetakse energiamahukate tootmisprotsesside abil, nimelt terase-, alumiiniumi-, mitteraudmetallide, põhikemikaalide, tsemendi-, lubja-, klaasi-, keraamika-, väetise- ning tselluloosi- ja paberisektoris. Paljusid neist protsessidest iseloomustab suur energia- ja süsiniku-mahukus, mistõttu on nende CO₂ heidet tavaliselt raske vähendada. Samal ajal nõutakse määruses (EL) 2021/1119 liidu majanduse süsinikuheite kiiret vähendamist. Võttes arvesse asjaolu, et energiamahukad tööstusharud andsid 2019. aastal liidu kasvuhooonegaaside koguheitest 17 %, on nende süsinikuheite vähendamine liidus kliimaneutraalsuse saavutamiseks hädavajalik. See tähendab, et nullnetotehnoloogiate jaoks kasutatavate konkreetsete komponentide varustuskindlus liidus sõltub ka süsinikuheite vähendamiseks tehtavate jõupingutuste intensiivistamisest energiamahukates tööstusharudes. Energiamahukad tööstusrajatised kuuluvad käesoleva määruse kohaldamisalasse, kui asjaomased rajatised toodavad konkreetseid komponente, mida kasutatakse peamiselt nullnetotehnoloogiates. Arvestades vajadust vähendada nimetatud sektorite süsinikuheidet tervikuna ja selleks, et tagada nende sektorite toodetud, nullnetotehnoloogia tarneahelates kasutatavate konkreetsete komponentide kättesaadavus, tuleks erinevalt muudest nullnetotehnoloogia tootmisprojektidest, mille suhtes käesolevat määrust kohaldatakse, kohaldada käesolevat määrust ka selliste energiamahukate tööstusharude projektide suhtes, mis toodavad konkreetseid komponente, mida kasutatakse nullnetotehnoloogiate tarneahelates, kuid ka mujal. Selliste rajatiste, kus süsinikuheidet on raske vähendada käesoleva määruse kohaldamisalasse lisamisel peaks olema täidetud tingimus, et sellise rajatise ehitamist või ümberehitamist hõlmav projekt toob kaasa tootmistegevusest tuleneva CO₂-heite märkimisväärse vähenemise. Nimetatud sektorite sihipärane toetamine käesoleva määruse alusel aitab tagada juurdepääsu nullnetotehnoloogiate kestlikele tarnetele siseturul, suurendab investeerimiskindlust ning loob nõudluse poolse tõmbe murranguliste nullnetotehnoloogiate ja süsinikuheite vähendamise tehnoloogiate jaoks.

- (14) Nullnetotehnoloogiate loetelus on esitatud tehnoloogiad, mis on olulised liidu heitesüsinikuheite vähendamise eesmärkide saavutamiseks ja siseturu toimimise parandamiseks. See loetelu hõlmab ka tehnoloogiaid, mida kõik liikmesriigid ei aktsepteeri puhta ja kindla energia allikana. See on kooskõlas nende õigusega otsustada erinevate energiaallikate valiku ja oma energiavarustuse üldise struktuuri ning samuti tööstuspoliitika üle. Nimetatud õiguste kaitsmise eesmärgil ei piira nullnetotehnoloogiate loetelu rahaliste vahendite eraldamist praeguse mitmeaastase finantsraamistikuga (2021–2027) alusel, eelkõige seoses liidu rahastatavate energiatehnoloogiatega eraldatud vahendite rahastamiskõlblikkuse ja toetuse andmise kriteeriumide osas, hõlmates ka heitkogustega kauplemise süsteemi (HKS-i) lubatud heitkoguse ühikute kaudu rahastatut või Euroopa Investeerimispanka (EIP) poolset rahastamist. Samuti ei peaks liikmesriik olema kohustatud tunnustama strateegilisena projekte, millega toetatakse sellise tehnoloogia väärtusahelat, mida ta oma energiaallikate jaotuse osana ei aktsepteeri.
- (15) Liidu tulevase energiasüsteemi vastupanuvõime tagamiseks tuleks laiemat kasutuselevõttu rakendada kõnealuste tehnoloogiate kogu tarneahelas täielikus sidususes ja vastastikusel täiendavuses Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrustega (EL) 2024/...⁺ ja (EL) 2023/1781¹⁰.

⁺ ELT: palun sisestada PE-CONS 78/23 (2023/0079(COD)) viitenumber ja vastuvõtmise kuupäev.

¹⁰ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 13. septembri 2023. aasta määrus (EL) 2023/1781, millega kehtestatakse meetmete raamistik Euroopa pooljuhiökosüsteemi tugevdamiseks ja muudetakse määrust (EL) 2021/694 (kiibimäärus) (ELT L 229, 18.9.2023, lk 1).

- (16) Selleks et lahendada varustuskindlusega seotud probleemid, toetades samal ajal liidu energiasüsteemi vastupanuvõimet ning süsinikuheite vähendamise ja ajakohastamise jõupingutusi, tuleb laiendada nullnetotehnoloogia tootmisvõimsust liidus. Liidul tuleb tagada, et fotogalvaaniliste tehnoloogiate tootjate regulatiivne keskkond võimaldab neil suurendada oma konkurentsieelist ja parandada varustuskindluse väljavaateid, seades eesmärgiks jõuda kogu fotogalvaanilise energia väärtusahelas 2030. aastaks vähemalt operatiivse tootmisvõimsuseni 30 gigavatti kooskõlas Euroopa fotogalvaanikatööstuse liidu seatud eesmärkidega, mida toetatakse ELi päikeseenergia strateegia alusel, mis loodi komisjoni 18. mai 2022. aasta teatisega. Liidul tuleb tagada, et tuuleenergia ja soojuspumpade tehnoloogiate tootjate regulatiivne raamistik võimaldab neil suurendada oma konkurentsieelist ja säilitada või suurendada oma praegust turuosa 2020. aastatel kooskõlas liidu tehnoloogia kasutuselevõtu prognoosidega, mis vastavad liidu 2030. aasta energia- ja kliimaeesmärkidele. Sellest tulenev liidu tootmisvõimsus on 2030. aastal tuuleenergia puhul vähemalt 36 GW ja soojuspumpade puhul vähemalt 31 GW. Liidu akude ja elektrolüüsiseadmete tootjad peavad leidma regulatiivse keskkonna, mis võimaldab neil kindlustada oma tehnoloogilise juhtpositsiooni ja aitab aktiivselt nimetatud turge kujundada. Akutehnoloogiate puhul tähendab see panustamist Euroopa akuliidu eesmärkide saavutamisse ning sihti, et liidu akutootjad katavad 2030. aastaks peaaegu 90 % liidu iga-aastasest akunõudlusest, mis tähendab, et liidu tootmisvõimsus on vähemalt 550 GWh. Liidu elektrolüüsiseadmete tootjate puhul on kavas „REPowerEU“ prognoositud, et liidus toodetakse 2030. aastaks 10 miljonit tonni saastevaba vesinikku ja sellist vesinikku imporditakse kuni 10 miljonit tonni.

Selleks et liidu tehnoloogiline juhtpositsioon annaks juhtpositsiooni ka kaubanduse valdkonnas, mida on toetatud komisjoni ja Euroopa saastevaba vesiniku liidu elektrolüüsiseadmeid käsitleva ühisdeklaratsiooniga, tuleks liidu elektrolüüsiseadmete tootjatel võimaldada veelgi suurendada oma tootmisvõimsust, mille tulemusena jõuab kasutatav paigaldatud elektrolüüsiseadmete koguvõimsus 2030. aastaks vähemalt 100 GW vesinikuenergiani. Kava „REPowerEU“ eesmärk on ka suurendada 2030. aastaks kestliku biometaanitootmist 35 miljardi kuupmeetriini. Kuna biometaanitarneahel asub praegu suurel määral Euroopas, aitab see juba kaasa liidu vastupanuvõime suurendamisele, ning seda tuleks veelgi edendada. Liidu lennuki- ja laevakütuste tootjad peavad kestlikke alternatiivkütuseid edasi arendama, tootma ja nende kasutust laiendama, et aidata märkimisväärselt kaasa transpordisektori kasvuhoonegaaside heite vähendamisele 90 % võrra 2050. aastaks ning et täita Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruses (EL) 2023/2405¹¹ ning Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruses (EL) 2023/1805¹² sätestatud kohustused. Kõnealust vähendamist toetab tugevalt ka taastuvate ja vähese süsinikuheitega kütuste väärtusahela tööstusliit. EL peab tagama, et õiguskeskkond ja toetusraamistik lennunduses ja laevanduses kasutatavate kestlike alternatiivkütuste tehnoloogiate tootjate jaoks võimaldab neil suurendada oma tootmisvõimsust kogu kütuste väärtusahela ulatuses alates lähteaine kogumisest ja tarnimisest kuni segamiseni, sealhulgas muundamis- ja rafineerimisvõimsust.

¹¹ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 18. oktoobri 2023. aasta määrus (EL) 2023/2405, milles käsitletakse võrdsete võimaluste tagamist kestliku lennutranspordi jaoks (ELT L, 2023/2405, 31.10.2023, ELI: <http://data.europa.eu/eli/reg/2023/2405/oj>).

¹² Euroopa Parlamendi ja nõukogu 13. septembri 2023. aasta määrus (EL) 2023/1805, mis käsitleb taastuvkütuste ja vähese süsinikuheitega kütuste kasutamist meretranspordis ning millega muudetakse direktiivi 2009/16/EÜ (ELT L 234, 22.9.2023, lk 48).

- (17) Võttes arvesse kõiki nimetatud eesmärke ning samuti seda, et tarneahela teatavate elementide puhul nagu näiteks inverterid, päikeseelemendid, plaadid ja valuplokid fotogalvaanilise energia puhul või katoodeid ja anodeid akude puhul on tootmisvõimsus liidus väike. Selleks et aidata vähendada sõltuvust impordist ja vähest kaitstust ning tagada liidu kliima- ja energiaeesmärkide saavutamine, tuleks liidus kehtestada nullnetotehnoloogia toodete tootmisvõimsuse üldine võrdlusalus, püüdes samal ajal liikuda sarnase võrdlusaluse suunas nullnetotehnoloogiate puhul. Liidu nullnetotehnoloogiate aastase võimsuse eesmärk peaks olema jõuda nulltehnoloogiate puhul tervikuna 2030. aastaks üldise iga-aastase tootmise võrdlusaluseni, milleks on vähemalt 40 % aastasest kasutuselevõtu vajadusest, või selle lähedale.
- (18) Samal ajal suurendavad nullnetotehnoloogia tooted liidu puhta energia vastupanuvõimet ja varustuskindlust. Puhta energia varustuskindlus on majandusarengu, avaliku korra ja julgeoleku eeltingimus. Nullnetotehnoloogia tooted toovad kasu ka muudele strateegiliselt olulistele majandussektoritele, näiteks põllumajandusele ja toidutootmisele, andes juurdepääsu puhtale energiale ja masinatele konkurentsivõimeliste hindadega ning aidates seeläbi tagada kestlikult liidu toiduga kindlustatus ning pakkuda suuremat turustusvõimalust bioloogilistele alternatiividele ringmajanduse abil. Samamoodi toob liidu kliimaeesmärkide täitmine kaasa nii majanduskasvu kui ka sotsiaalse heaolu.

- (19) Peamiste masstoodanguna toodetud puhta energia tehnoloogiate ülemaailmne turg on 2030. aastaks väärt ligikaudu 650 miljardit USA dollarit aastas, mis on üle kolme korra suurem kui praegu. Kogu maailmas kasvab nullnetotööstus üha kiiremini. Liidu tööstus saab tagada liidu kodanikele heaolu ainult siis, kui ta on maailmaturul konkurentsivõimeline ja sellele avatud. Üleilmselt konkurentsivõimeline liidu nullnetotehnoloogia sektor toetab liidu tugeva nullnetotehnoloogiate tootmisvõimsuse arendamist. Lisaks aitavad liidu tööstusharud, mis on nullnetotehnoloogia tarneahelate segmentides üleilmselt konkurentsivõimelised, suurendada liidu nullnetotehnoloogia tarneahelate üldist vastupanuvõimet ja parandada liidu juurdepääsu nullnetotehnoloogiatele.

- (20) Nullnetotehnoloogiate tootmine sõltub keerukatest ja üleilmselt omavahel seotud väärtusahelatest. Selleks et säilitada konkurentsivõimet ja vähendada praegust strateegilist impordist sõltuvust nullnetotehnoloogia toodete ja nende tarneahelate puhul, vältides samal ajal uute sõltuvuste tekitamist, peab liit jätkuvalt tugevdama oma nullnetotööstuse baasi ning muutuma konkurentsivõimelisemaks ja innovatsioonile avatumaks. Koos muude meetmetega liidu konkurentsivõime suurendamiseks peaks liidu tootmisvõimsuse suurendamise meetmed tagama ka selle, et liit mängib juhtivat rolli üleilmse väärtusahela strateegilistes osades, sealhulgas lõpptoodetes, et tagada varustuskindluse tase, mida liit vajab oma kliima- ja energiaeesmärkide saavutamiseks. Seepärast tuleks kehtestada teine üldine võrdlusalus. Liidu nullnetotehnoloogiate tootmisvõimsuse eesmärk peaks olema saavutada suurem osakaal üleilmses tootmises, et jõuda 2040. aastaks 15 %-ni maailma toodangu väärtusest, tuginedes käesolevas määruuses sätestatud seirele. Nimetatud teist võrdlusalust ei tohiks kohaldada siis, kui liidu suurenenud tootmisvõimsus oleks märkimisväärselt suurem kui liidu kliima- ja energiaeesmärkide saavutamiseks vajalike vastavate tehnoloogiate kasutuselevõtu vajadus.

- (21) Selleks et nullnetotehnoloogia tootmisprojekte, sealhulgas strateegilisi nullnetotehnoloogia projekte saaks võimalikult kiiresti käivitada või laiendada, et tagada liidu nullnetotehnoloogiate varustuskindlus, on oluline tagada planeerimise tõhusus ja investeerimiskindlus, hoides projektiarendajate halduskoormuse miinimumtasemel. Seetõttu tuleks liikmesriikide nullnetotehnoloogia tootmisprojektide, sealhulgas strateegiliste nullnetotehnoloogia projektide loamenetlusi lihtsustada, tagades samal ajal, et kõnealused projektid on ohutud, turvalised, keskkonnakestlikud ning vastavad keskkonna-, sotsiaal- ja ohutusnõuetele. Liidu keskkonnavalase õigusega on sätestatud ühtsed tingimused riiklike loamenetluste korrale ja sisule, et tagada kõrgetasemeline keskkonnakaitse. Strateegilise nullnetotehnoloogia projekti staatuse andmine ei tohiks piirata asjaomaste projektide suhtes kohaldatavaid mis tahes loatingimusi, sealhulgas neid, mis on sätestatud Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiivides 2000/60/EÜ¹³, 2004/35/EÜ¹⁴, 2010/75/EL¹⁵, 2011/92/EL¹⁶ ja 2012/18/EL¹⁷ ning nõukogu direktiivis 92/43/EMÜ¹⁸.

¹³ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 23. oktoobri 2000. aasta direktiiv 2000/60/EÜ, millega kehtestatakse ühenduse veepoliitika alane tegevusraamistik (EÜT L 327, 22.12.2000, lk 1).

¹⁴ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 21. aprilli 2004. aasta direktiiv 2004/35/EÜ keskkonnavastutusest keskkonnakahjustuste ärahoidmise ja parandamise kohta (ELT L 143, 30.4.2004, lk 56).

¹⁵ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 24. novembri 2010. aasta direktiiv 2010/75/EL tööstusheidete kohta (saastuse kompleksne vältimine ja kontroll) (uuesti sõnastatud) (ELT L 334, 17.12.2010, lk 17).

¹⁶ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 13. detsembri 2011. aasta direktiiv 2011/92/EL teatavate riiklike ja eraprojektide keskkonnamõju hindamise kohta (ELT L 26, 28.1.2012, lk 1).

¹⁷ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 4. juuli 2012. aasta direktiiv 2012/18/EL ohtlike ainetega seotud suurõnnetuse ohu ohjeldamise ning nõukogu direktiivi 96/82/EÜ muutmise ja hilisema kehtetuks tunnistamise kohta (ELT L 197, 24.7.2012, lk 1).

¹⁸ Nõukogu 21. mai 1992. aasta direktiiv 92/43/EMÜ looduslike elupaikade ning loodusliku loomastiku ja taimestiku kaitse kohta (EÜT L 206, 22.7.1992, lk 7).

- (22) Liikmesriikidel peaks olema võimalik oma sisemist korraldust silmas pidades valida, kas luua või määrata oma ühtsed kontaktpunktid kohalikul, piirkondlikul või riiklikul tasandil või mis tahes muul asjakohasel haldustasandil. Asjaomased pädevad asutused peaksid ka täpsustama ja tegema ühtsele kontaktpunktile kättesaadavaks nõuded ja sellise teabe ulatuse, mida projektiarendajalt enne loamenetluse algust nõutakse. Ühtne kontaktpunkt peaks vastutama selle teabe projektiarendajale edastamise eest. Ühtne kontaktpunkt peaks koordinaatorina hõlbustama teabe edastamist pädevatele asutustele, eelkõige selleks, et vältida loamenetluse taotluste mis tahes dubleerimist. Sellised taotlused võivad hõlmata uuringuid, lube või kinnitusi.
- (23) Selleks et vähendada loamenetluste keerukust ning suurendada nende tõhusust ja läbipaistvust, peaks nullnetotehnoloogia tootmisprojektide, sealhulgas strateegiliste nullnetotehnoloogia projektide arendajatel olema võimalus suhelda ühtse kontaktpunktiga, kes vastutab kogu loamenetluse hõlbustamise ja koordineerimise eest. Sel eesmärgil peaksid liikmesriigid looma või määrama ühe või mitu ühtset kontaktpunkti, tagades samal ajal, et projektiarendajad peavad suhtlema ainult ühe ühtse kontaktpunktiga. Liikmesriikidel peaks olema õigus otsustada, kas ühtne kontaktpunkt on ka loaotsuseid tegev asutus. Liikmesriigid peaksid tagama oma ühtsetele kontaktpunktidele ning mis tahes muule loamenetluses osalevale asutusele piisavalt töötajaid ja vahendeid, et nad saaksid oma ülesandeid tulemuslikult täita.

- (24) Selleks et ettevõtted ja projektiarendajad, sealhulgas piiriüleste projektide arendajad, saaksid siseturust otsest kasu, ilma et neile tekiks põhjendamatu täiendav halduskoormus, on Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruses (EL) 2018/1724,¹⁹ millega luuakse ühtne digivärv, sätestatud üldnormid siseturu toimimisega seotud teabe, menetluste ja abiteenuste veebipõhiseks pakkumiseks. Teavet, mis tuleb esitada asjaomase ühtse kontaktpunkti kaudu mis tahes asjaomastele asutustele käesoleva määrusega hõlmatud loamenetluse osana, käsitletakse määruse (EL) 2018/1724 I lisas, ning sellega seotud menetlused on esitatud kõnealuse määruse II lisas, tagamaks et projektiarendajad saaksid täielikult kasutada veebipõhiseid menetlusi ja andmete ühekordse küsimise põhimõtte kohase tehnilise süsteemi teenuseid. Käesoleva määruse kohaselt loodud või määratud ühtsed kontaktpunktid kantakse määruse (EL) 2018/1724 III lisa abi- ja probleemilahendamisteenuste pakkujate loetellu.

¹⁹ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 2. oktoobri 2018. aasta määrus (EL) 2018/1724, millega luuakse ühtne digivärv teabele ja menetlustele ning abi- ja probleemilahendamisteenustele juurdepääsu pakkumiseks ning millega muudetakse määrust (EL) nr 1024/2012 (ELT L 295, 21.11.2018, lk 1).

- (25) Nullnetotehnoloogia tootmisprojektid läbivad pikaajalise ja keeruka loamenetluse, mis võib olenevalt liikmesriigist, tehnoloogiast ja väärtusahela segmendist kesta 2–7 aastat. Võttes arvesse vajalike investeeringute suurust, eelkõige gigatehase suuruses projektide puhul, mis on vajalikud oodatava mastaabisäästu saavutamiseks, põhjustavad vajakajäämised loamenetluses täiendava ja sageli kahjustava tõkke liidus nullnetotehnoloogia tootmisvõimsuse suurendamiseks. Selleks et tagada projektiarendajatele ja muudele investoritele nullnetotehnoloogia tootmisprojektide aktiivsemaks arendamiseks vajalik kindlus ja selgus, peaksid liikmesriigid tagama, et selliste projektide loamenetlus ei ületa eelnevalt kindlaks määratud tähtaegu. Strateegiliste nullnetotehnoloogia projektide puhul ei tohiks loamenetlus olla pikem kui 12 kuud rajatiste puhul, mille aastane tootmisvõimsus on 1 GW või rohkem, üheksa kuud alla 1 GW aastase tootmisvõimsusega rajatiste puhul või 18 kuud kõigi vajalike lubade puhul strateegilise süsinikdioksiidi säilitamiskoha käitamiseks ning sellega seotud süsinikdioksiidi kogumise ja transpordi projektide kasutuselevõtuks. Nullnetotehnoloogia tootmisprojektide puhul ei tohiks loamenetlus olla pikem kui 18 kuud rajatiste puhul, mille aastane tootmisvõimsus on 1 GW või rohkem, ning 12 kuud alla 1 GW aastase tootmisvõimsusega rajatiste puhul. Kui nullnetotehnoloogia, näiteks võrkude ning süsiniku kogumise ja säilitamise või CO₂ transpordi ja utiliseerimise tehnoloogia puhul ei ole gigavattides toodangu mõõtmine asjakohane, siis tuleks kohaldada kõnealuste tähtaegade ülempiiri. Direktiivi 2011/92/EL kohase keskkonnamõju hindamise esimese etapi, mis seisneb keskkonnamõju hindamise aruande koostamises, teostab aga sageli peamiselt projektiarendaja.

Seetõttu ei tohiks kõnealust etappi integreerida liikmesriikide jaoks siduvatesse ajakavadesse, nagu on osutatud loamenetluses. Selleks peaks ühtne kontaktpunkt teatama kuupäeva, milleks projektiarendaja peab keskkonnamõju hindamise aruande esitama, ning mis tahes ajavahemikku, mis jääb teatatud kuupäeva ja aruande tegeliku esitamise vahele, ei tohiks ajakavas arvesse võtta. Sama põhimõtet tuleks kohaldada juhul, kui ühtne kontaktpunkt teavitab pärast nõutavaid konsultatsioone projektiarendajat võimalusest esitada keskkonnamõju hindamise aruande täiendamiseks lisateavet. Liikmesriikidel peaks olema kavandatud projekti olemuse, keerukuse, asukoha või suurusega seotud erandjuhtudel tähtaegu võimalik pikendada. Sellised erandjuhud võivad hõlmata ettenägematuid asjaolusid, mis tingivad vajaduse täiendada projektiga seotud keskkonnamõju hindamisi või need lõpule viia, või viivitusi, mis on tingitud sundvõõrandamisprotsessist, kui see on nõutav.

- (26) Mõningaid konkreetseid nullnetotehnoloogia tootmisprojekte on võimalik tunnistada strateegiliste nullnetotehnoloogia projektidena. Need toovad täiendavat kasu, eelkõige seoses liidu sõltuvuse vähendamisega või energialiidu ja kliimaeesmärkide saavutamisega. Nullnetotehnoloogia tootmisprojektid võivad aidata tugevdada liidu tehnoloogilist ja tööstuslikku vastupanuvõimet, suurendades tarneahela olulise segmendi tootmisvõimsust. Eelkõige võimaldab tootmisvõimsuse lisamine sektorites, kus liidu tootmisvõimsus moodustab märkimisväärse osa maailma toodangust ja millel on liidu vastupanuvõimes oluline roll, tugevdada liidu positsiooni üleilmses nullnetotööstuse tootmise tarneahelas ja lahendada impordi vähese kaitstusega seotud probleeme. Lisaks võivad need projektid tuua täiendavat kasu oskuste arendamise ja konkurentsivõime seisukohast ning toetada liidu süsinikuheite vähendamise eesmärke ringmajandusel põhinevate ja kestlike tootmistavade rakendamise kaudu. Võttes arvesse sellist täiendavat kasu, peaksid liikmesriigid need projektid välja valima kui strateegilised projektid ja nende jaoks peaks olema olemas raamistik, mis võimaldab nende kiiremat rakendamist, eeskätt eelisstaatuse ja lühemate tähtaegade kaudu loamenetluses. Projektiarendajad, kes soovivad saada strateegilise nullnetotehnoloogia projekti staatust, peavad seda staatust ametlikult taotlema asjaomaselt liikmesriigilt kooskõlas käesolevas määruses sätestatud taotlus- ja tunnustamiskriteeriumidega.

- (27) Liidu õiguse alusel nõutud keskkonnamõju hindamised ja keskkonnaload, sealhulgas vee, pinnase, õhu, ökosüsteemide, elupaikade, elurikkuse ja linnustiku valdkonnas, on nullnetotehnoloogia tootmisprojektide loamenetluse lahutamatu osa ning hädavajalik kaitsemeede, et tagada negatiivse keskkonnamõju vältimine või minimeerimine. Siiski tuleks keskkonnakaitse taset langetamata kasutada kõiki võimalusi nõutavate hindamiste ja lubade väljastamise lihtsustamiseks, et tagada nullnetotehnoloogia tootmisprojektide loamenetluste prognoositavus ja õigeaegsus. Sellega seoses tuleks koondada kõik vajalikud hindamised põhjendamatute kattumiste vältimiseks ning projektiarendajad ja asjaomased asutused peaksid enne hindamist sõnaselgelt kokku leppima kooshindamise ulatuses, et vältida tarbetuid järelmeetmeid.
- (28) Nullnetotehnoloogia tootmisprojektide kasutuselevõttu võivad tõkestada vastuolud maakasutuses. Hästi läbimõeldud kavade, sealhulgas ruumilise planeerimise ja detailplaneeringu puhul tuleks kaaluda nullnetotehnoloogia tootmisprojektide kasutuselevõtu võimalust, arvestades samas avalike konsultatsioonide tulemusi ja võimalikke keskkonnamõjusid. Need kavad võivad aidata tasakaalustada avalikku huvi ja ühist hüve, vähendades konfliktipotentsiaali ja kiirendades nullnetotehnoloogia tootmisprojektide kestlikku kasutuselevõttu liidus. Seepärast tuleks vastavaid riiklikke, piirkondlikke ja kohalikke asutusi julgustada lisama kavade väljatöötamisel, kui see on asjakohane, nendesse sätteid nullnetotehnoloogia tootmisprojektide, sealhulgas strateegiliste nullnetotehnoloogia projektide kohta.

- (29) Tööstussümbioosile suunatud tööstustegevuse klasterdamine võib minimeerida tegevuse keskkonnamõju ja suurendada asjaomaste tööstusvaldkonna osalejate tõhusust. Klasterdamine võib aidata oluliselt kaasa käesoleva määruse eesmärkide saavutamisele. Käesoleva määrusega edendatakse sellega seoses nullnetotööstuse arengukeskuste (edaspidi „arengukeskused“) arendamist. Arengukeskuste eesmärk on luua nullnetotööstuse tegevusklastreid, et suurendada liidu atraktiivsust tootmistegevuse asukohana ja veelgi ühtlustada haldusmenetlusi nullnetotehnoloogia tootmisvõimsuse loomiseks. Arengukeskused peaksid olema geograafilise ja tehnoloogilise ulatuse osas piiritletud, et edendada tööstussümbioosi. Ulatuse määratlemisel peaksid liikmesriigid võtma arvesse vajadust eelistada kindlaksmääratud alade mitmesugust kasutamist, et tagada liidu nullnetotehnoloogia tööstusklastrite laienemine, taasindustrialiseerimine või loomine ning asjakohase transpordi- ja võrgutaristu, salvestamise ja muude paindlikkusvahendite kättesaadavus. Arengukeskuste loomine peaks vastama mis tahes kavandatud või olemasolevatele projektidele ning omama potentsiaali pääseda juurde haridus- ja koolitusvõimalustele või neid luua, et tagada oskustööjõu kättesaadavus. Arengukeskuste määramisega peaksid tegelema liikmesriigid ja iga määramisega peaks kaasnema kava, milles on esitatud konkreetsed riiklikud meetmed arengukeskuse kui tootmiskoha atraktiivsuse suurendamiseks. Eelkõige tuleks arengukeskust kasutada kui vahendit nullnetotööstuse tugevdamiseks piirkondades, eelkõige üleminekuetapis söekaevanduspiirkondades, võttes arvesse õiglast üleminekut ja selle eesmarke.

- (30) Liikmesriikidel peaks olema võimalik arengukeskuseid määrata ja toetada. Arengukeskuse määramisel peaksid liikmesriigid koostama kava, milles täpsustatakse, milline nullnetotehnoloogia tootmistegevus peab olema arengukeskusega hõlmatud (edaspidi „kava“). Liikmesriigid peaksid viima läbi ka keskkonnamõju hindamised, mis on nõutavad arengukeskuses toimuva nullnetotehnoloogia tootmistegevuse puhul. Sellised mõjuhindamised vähendavad suuresti vajadust, et ettevõtjad peaksid need hindamised läbi viima, et saada luba nullnetotehnoloogia tootmistegevuseks arengukeskuse piires. Kava peaks sisaldama keskkonnamõju hindamiste tulemusi ning mis tahes negatiivse keskkonnamõju minimeerimiseks või leevendamiseks võetavaid riiklikke meetmeid. Kava peaks sisaldama ka konkreetseid riiklikke meetmeid tööstustegevuse toetamiseks arengukeskuse piires. Need meetmed peaksid hõlmama meetmeid energia-, digi- ja transporditaristusse investeerimiseks või erainvesteeringute käivitamiseks, samuti meetmeid, millega vähendatakse arengukeskuse tööstuse tegevuskulusid, näiteks energia hinnavahelepinguid. Muud meetmed, mida tuleks kaaluda, on intellektuaalomandi kaitse tugevdamise meetmed, arengukeskuses innovatsioonikeskuse loomine ning idufirmade ligimeelitamine arengukeskusesse. Selleks et tagada liidu tööstusele investeerimiskindlus, tuleks kavas täpsustada ka toetusmeetmete kestus.

- (31) Liikmesriike julgustatakse määrama arengukeskused vähem arenenud ja ülemineku piirkondadesse ning abi saavatesse piirkondadesse. Investeeringutele, mille eesmärk on luua arengukeskuseid, tagada neile asjakohane taristu, ümber kujundada mahajäetud tööstusalasid ning arendada kohaliku tasandi oskusi, võib kasuks tulla avaliku sektori finantstoetus, sealhulgas ühiselt hallatavate fondide kaudu, milleks on Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrusega (EL) 2021/1058²⁰ loodud Euroopa Regionaalarengu Fond, Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrusega (EL) 2021/1056²¹ loodud Õiglase Ülemineku Fond ning Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrusega (EL) 2021/1057²² loodud Euroopa Sotsiaalfondi+ (ESF+). Vastavalt iga fondi reguleerivatele normidele ja asjaomaste korraldusasutuste äranägemisel võidakse nende investeeringute suhtes kohaldada kõrgeimaid võimalikke kaasrahastamise määrasid, mida iga fond lubab.

²⁰ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 24. juuni 2021. aasta määrus (EL) 2021/1058, mis käsitleb Euroopa Regionaalarengu Fondi ja Ühtekuuluvusfondi (ELT L 231, 30.6.2021, lk 60).

²¹ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 24. juuni 2021. aasta määrus (EL) 2021/1056, millega luuakse Õiglase Ülemineku Fond (ELT L 231, 30.6.2021, lk 1).

²² Euroopa Parlamendi ja nõukogu 24. juuni 2021. aasta määrus (EL) 2021/1057, millega luuakse Euroopa Sotsiaalfond+ (ESF+) ja tunnistatakse kehtetuks määrus (EL) nr 1296/2013 (ELT L 231, 30.6.2021, lk 21).

- (32) Võttes arvesse arengukeskuste rolli liidu avatud strateegilise autonoomia seisukohast oluliste ressursside kogumisel ja koondamisel ning nende panust liidu nullnetotehnoloogiate varustuskindlusse ning rohe- ja digipöördesse, peaksid asjaomased lubasid andvad asutused pidama arengukeskuseid avalikes huvides olevateks. Kõnealune meede seisneb sellise sätte kehtestamises, mis näeb ette, et arengukeskustes läbiviidavad projektid pakuvad avalikku huvi liidu asjakohase keskkonnaõiguse kohaldamise eesmärgil. Need projektid ei tohiks avaldada keskkonnale olulist kahjulikku mõju, mida ei ole võimalik leevendada ega kompenseerida. Asjaomane lubasid andev asutus võib eelhindamise alusel teha järelduse, et arengukeskuses läbiviidavatest projektidest tulenev avalik huvi on olulisem looduse ja keskkonna kaitsega seotud avalikust huvist ning et seega võib projektide elluviimist lubada, tingimusel et kõik direktiivis 2000/60/EÜ, Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiivis 2009/147/EÜ²³, direktiivis 92/43/EMÜ ning looduse taastamist käsitlevates liidu seadusandlikes aktides sätestatud asjakohased tingimused on täidetud.

²³ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 30. novembri 2009. aasta direktiiv 2009/147/EÜ loodusliku linnustiku kaitse kohta (ELT L 20, 26.1.2010, lk 7).

(33) Riiklike loamenetluste prognoosimatus, keerukus ja vahel liigne pikkus õõnestab investeerimiskindlust, mida on vaja nullnetotehnoloogia tootmisprojektide, sealhulgas strateegiliste nullnetotehnoloogia projektide tulemuslikuks arendamiseks. Sellest lähtuvalt peaksid liikmesriigid kohaldama tulemusliku rakendamise tagamiseks ja kiirendamiseks lihtsustatud ja tõhusaid loamenetlusi. Lisaks peaksid liikmesriigid kaaluma selle valdkonna poliitikauuendusi. Lisaks sellele tuleks strateegilisi nullnetotehnoloogia projekte käsitada riiklikul tasandil kiireloomulistena ja seega tuleks neile anda eelisstaatus, kui riigisiseses õiguses on sellised kiireloomulised menetlused ette nähtud ja seal sätestatud ulatuses, kõigis nendega seotud kohtu- ja vaidluste lahendamise menetlustes, tagades samas kaitseõiguste austamise, kui riigisiseses õiguses on sellised kiireloomulised menetlused ette nähtud ja seal sätestatud ulatuses. Seda tehes ei tohiks takistada pädevatel asutustel lihtsustada muu hulgas loamenetlusi muude nullnetotehnoloogia tootmisprojektide puhul, mis ei ole strateegilised nullnetotehnoloogia projektid.

- (34) 2030. aasta eesmärkide saavutamiseks tuleb pöörata erilist tähelepanu strateegilistele nullnetotehnoloogia projektidele, võttes muu hulgas arvesse nende märkimisväärtset panust 2050. aastaks CO₂ nullnetoheite saavutamisse. Nimetatud projektidel on määrav osa liidu avatud strateegilises autonoomias, tagades kodanikele juurdepääsu puhtale, taskukohasele ja kindlale energiale. Võttes arvesse selliste projektide rolli, peaks nende loamenetlus olema veelgi rohkem lihtsustatud ja tõhus, sellele tuleks omistada riigisiseste õigusaktide alusel suurim võimalik riiklik tähtsus ja vajalik oleks täiendav toetus, et kaasata investeringupõhist ühisrahastust, järgides endiselt liidu ja rahvusvahelisi kohustusi, mis tulenevad direktiividest 2009/147/EÜ, 92/43/EMÜ, looduse taastamist käsitlevatest liidu seadusandlikutest aktidest ning 25. juunil 1998. aastal Århusis allkirjastatud ÜRO Euroopa Majanduskomisjoni keskkonnainfo kättesaadavuse ja keskkonnaasjade otsustamises üldsuse osalemise ning neis asjus kohtu poole pöördumise konventsioonist ning liidu või riigisisese õigusega kehtestatud kohaldatavatest kohustustest sotsiaal- ja tööõiguse valdkonnas.
- (35) Võttes arvesse nende rolli liidu nullnetotehnoloogia varustuskindluse tagamisel ja panust liidu avatud strateegilisse autonoomiasse ning rohe- ja digipöördesse, peaksid asjaomased lubasid andvad asutused käsitama strateegilisi nullnetotehnoloogia projekte avalikku huvi pakkuvate projektidena. Juhtumipõhise hindamise alusel võib lubasid andev asutus järeldada, et projektist tulenev avalik huvi on olulisem looduse ja keskkonna kaitsega seotud avalikust huvist ning seega võib projekti elluviimist lubada, tingimusel et kõik direktiivis 2000/60/EÜ, 2009/147/EÜ või 92/43/EMÜ looduse taastamist käsitlevates liidu õigusaktides sätestatud asjaomased tingimused on täidetud.

- (36) Samuti on vaja ette näha meetmed, et täita liidu eesmärk saavutada 2030. aastaks aastane kasutatav CO₂ sisestusvõimekus 50 miljonit tonni, toetades seeläbi liidu tööstuse süsinikuheite vähendamist ja võideldes kliimamuutuste vastu.
- (37) 2020. aastal võttis komisjon vastu ELi energiasüsteemi lõimimise strateegia. Strateegias esitati visioon, kuidas kiirendada üleminekut paremini lõimitud energiasüsteemile, mis toetab kliimaneutraalset majandust kõige väiksemate kuludega kõigis sektorites. See hõlmab kolme üksteist täiendavat ja tugevdavat kontseptsiooni: esiteks ringluspõhisem energiasüsteem, mille keskmes on energiatõhusus, teiseks elektri otsesem kasutamine lõppkasutussektorites, kolmandaks taastuvallikatest toodetud ja vähese süsinikuheitega kütuste, sealhulgas vesiniku kasutamine. Energiasüsteemi lõimimisega seotud kaalutlused osutavad lahendustele, mis võimaldavad kaasata taastuenergia rajatiste toodetud kogu elektri täielikult laiemasse energiasüsteemi. Selle raames võetakse kasutusele tehnilised lahendused, mis võimaldavad lõimida taastuenergia rajatiste toodetud elektri ülejäägi, sealhulgas selle eri vormides salvestamise ning planeeritavate mittefossiilsete elektrienergia allikate võrku lisamise ja nõudluse juhtimise kaudu.
- (38) Süsiniku kogumine ja säilitamine on tehnoloogia, mis aitab leevendada kliimamuutusi. See seisneb tööstusrajatiste tekitatava CO₂ kogumises, selle transpordis säilitamiskohta ja selle sisestamises sobivasse maa-alusesse geoloogilisse formatsiooni püsiva säilitamise eesmärgil.

- (39) Tööstuse jaoks süsiniku kogumise ja säilitamise lahenduste väljatöötamist takistab ebapiisav kooskõlastamine. Kuigi ELi heitkogustega kauplemise süsteemi CO₂ hinnasignaal ajendab tööstust CO₂ heite kogumisse investeerima ja muudab need investeeringud majanduslikult elujõuliseks, tekib märkimisväärne risk, et nad ei pääse ligi lubatud maapõues asuvale säilitamiskohale. Samas tekivad esimestesse CO₂ säilitamiskohtadesse investeerijatele esialgsed kulud nende kindlakstegemiseks, arendamiseks ja hindamiseks juba enne seda, kui nad saavad esitada taotluse õigusaktide kohase säilitamisloa saamiseks. Läbipaistvus CO₂ potentsiaalse säilitamisvõimsuse osas, lähtudes asjasse puutuvate alade geoloogilisest sobilikkusest ja kõigist olemasolevatest geoloogilistest andmetest, sealhulgas toor- ja mudelandmetest, eelkõige süsivesinike tootmiskohtade uurimisest, võib aidata turu korraldajatel oma investeeringuid planeerida. Liikmesriigid peaksid konfidentsiaalsust, riiklikku julgeolekut ja äärmiselt tundlikke küsimusi ning eraviisiliselt loodud ja eraomandis olevate andmete eest antavat piisavat hüvitist arvesse võttes tegema need olemasolevad andmed üldsusele kättesaadavaks ja teatama tulevikuperspektiivi arvesse võttes korrapäraselt CO₂ säilitamiskohtade arendamisel tehtud mis tahes edusammudest ning vastavatest vajadustest sisestusvõimekuse ja säilitamisvõimsuse järele, et saavutada ühiselt kogu liidu CO₂ sisestusvõimekuse eesmärk. Need läbipaistvuskohustused ei piira liikmesriikide õigust mitte lubada või piirata CO₂ säilitamisvõimsuse kasutuselevõttu oma territooriumil.
- (40) Selleks et vältida varade kasutuskõlbmatuks muutumist ja tagada, et majanduslikult elujõuline sisestusvõimekus vähendab CO₂ heidet, tuleks luua kogu väärtusahelat hõlmav ärimudel. Seepärast tuleb 2030. aastaks luua täielikud ja individuaalsed süsiniku kogumise ja säilitamise väärtusahelad, sealhulgas kogumine, transport ja säilitamine, kasutades selleks mõjusat liidu ja riiklikku poliitikat koos asjakohaste õigusnormidega, mis tagavad konkurentsi ja avatud juurdepääsu.

- (41) Peamine kitsaskoht CO₂ kogumisse tehtavate investeeringute puhul, mis on tänapäeval majanduslikult üha elujõulisemad, on tegutsevate CO₂ säilitamiskohtade kättesaadavus liidus, mis on Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiiviga 2003/87/EÜ²⁴ kehtestatud stiimulite alus. Tehnoloogia laiemaks kasutuselevõtuks ja peamiste tootmisvõimsuste suurendamiseks peab liit töötama välja tulevikku suunatud selliste püsivate CO₂ maapõues säilitamise kohtade pakkumise, mis on saanud loa vastavalt Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiivile 2009/31/EÜ,²⁵ samuti CO₂ transpordi taristud. Kui määrata kindlaks liidu eesmärk saavutada 2030. aastaks 50 miljonit tonni igal aastal kasutatavat CO₂ sisestusvõimekust kooskõlas 2030. aastaks vajaliku eeldatava mahuga ning võtta arvesse ettevõtteid, mis tegutsevad peamiselt sellistes liikmesriikides, kus on õiguslike, geoloogiliste, geograafiliste, tehniliste või turupiirangute tõttu väga piiratud säilitamisvõimsus, saavad asjaomased sektorid kooskõlastada oma investeeringuid Euroopa CO₂-neutraalse transpordi ja säilitamise väärtusahelasse, mida tööstusharud saavad kasutada oma tegevuse CO₂ heite vähendamiseks. See algne kasutuselevõtt toetab ka edasist CO₂ säilitamist 2050. aastani. Komisjoni prognooside kohaselt võib liidul tekkida 2050. aastaks vajadus koguda aastas kuni 550 miljonit tonni CO₂, et saavutada nullnetoheite eesmärk, sealhulgas CO₂ sidumiseks. See esimene tööstusliku ulatusega säilitamisvõimsuse eesmärk vähendab riski, mis tekib investeerimisel CO₂ heite kogumisse kui kliimanetraalsuse saavutamise ühte olulisse vahendisse. Kui käesolev määrus inkorporeeritakse Euroopa Majanduspiirkonna lepingusse, siis kohandatakse vastavalt liidu eesmärki saavutada 2030. aastaks aastane kasutatav CO₂ sisestusvõimekus 50 miljonit tonni. Liidu eesmärgi saavutamise tagamiseks peaksid liikmesriigid võtma vajalikud meetmed, et hõlbustada ja stimuleerida süsiniku kogumise ja säilitamise projektide kasutuselevõttu. Sellised meetmed peaksid hõlmama ka meetmeid, millega antakse heitete kitajatele stiimuleid heidet koguda ning investeerimistoetust investoritele CO₂ transporditaristute rajamise eesmärgil, et CO₂ säilitamiskohta transportida.

²⁴ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 13. oktoobri 2003. aasta direktiiv 2003/87/EÜ, millega luuakse liidus kasvuhoonegaaside saastekvootidega kauplemise süsteem ja muudetakse nõukogu direktiivi 96/61/EÜ (ELT L 275, 25.10.2003, lk 32).

²⁵ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 23. aprilli 2009. aasta direktiiv 2009/31/EÜ, milles käsitletakse süsinikdioksiidi geoloogilist säilitamist ning millega muudetakse nõukogu direktiivi 85/337/EMÜ ja direktiive 2000/60/EÜ, 2001/80/EÜ, 2004/35/EÜ, 2006/12/EÜ, 2008/1/EÜ ning määrust (EÜ) nr 1013/2006 (ELT L 140, 5.6.2009, lk 114).

- (42) Kõikides rahvusvahelistes lepingutes, mis on seotud liidu CO₂ püsiva säilitamisega kolmandates riikides, tuleks sätestada samaväärsed tingimused, et tagada kogutud CO₂ püsivalt turvaline ja keskkonnaohutu maapõues säilitamine ning tagada, et liidu CO₂ säilitamist ei kasutata süsivesinike tootmise suurendamiseks ja see vastab heitkoguste tegelikule vähendamisele.

- (43) Määratledes liidu 2030. aasta eesmärgi saavutamisele kaasa aitavad CO₂ säilitamiskohad ning kõik seotud CO₂ kogumise ja CO₂ taristuprojektid strateegiliste nullnetotehnoloogia projektidena, saab CO₂ säilitamiskohtade arendamist kiirendada ja lihtsustada ning tööstuse suurenevat nõudlust säilitamiskohtade järele saab suunata kõige kulutõhusamate kohtade poole. Oma kasuliku tootmisaja lõppu on jõudnud üha enam ammenduvaid gaasivälju ja naftamaardlaid, mille saaks muuta ohututeks CO₂ säilitamiskohtadeks. Lisaks sellele on nafta- ja gaasitööstus kinnitanud oma pühendumist energiasüsteemi ümberkujundamisele ning neil on varad, oskused ja teadmised, mida on vaja täiendavate säilitamiskohtade uurimiseks ja arendamiseks. Selleks et saavutada liidu eesmärk, milleks on aastane operatiivne CO₂ sisestusvõimekus 50 miljonit tonni 2030. aastaks, peab sektor koondama oma panused, et tagada süsiniku kogumine ja säilitamine kliimaprobleemide lahendamise viisina nõudlust ennetavalt. Et tagada kogu liidus õigeaegne CO₂ säilitamiskohtade kulutõhus arendamine kooskõlas liidu sisestusvõimekuse eesmärgiga, peaksid liidu nafta- ja gaasitootmise loa omanikud panustama selle eesmärgi saavutamisse proportsionaalselt oma nafta ja gaasi tootmisvõimsusega, tagades samal ajal paindlikkuse teha koostööd kolmandate isikutega ja võtta arvesse nende muud panust. Väärtusahelal põhinevat lähenemisviisi tuleks edendada nii liidu kui ka liikmesriikide tasandil võetavate meetmetega. Sellest tulenevalt peaksid liidu nafta- ja gaasitootmise loa omanikud tegema vajalikud investeeringud ja toetama elujõuliste ärimudelite arendamist kogu CO₂ väärtusahela jaoks.

- (44) Selleks et aidata kaasa liidu CO₂ sisestusvõimekuse eesmärgi saavutamisele, saavad kohustatud üksused sõlmida mittekohustatud üksustega kokkuleppeid oma kohustuse täielikuks või osaliseks täitmiseks. Kõnealused kokkulepped võivad olla osa ühisettevõtte kokkuleppest, millega luuakse säilitamiskoht, või neid võib sõlmida osaliste vahel eraldi, et täita kohustatud üksuse panus. Kui sellised ühisettevõtted on loodud enne käesoleva määruse jõustumise kuupäeva, võib kohustatud üksuste osapoole kohustuste täitmiseks kasutada asjaomase ühise CO₂ säilitamise projekti täielikku sisestusvõimekust.
- (45) Selleks et tagada säilitamiskohtade väljaarendamine mõistlikes turutingimustes, peaks komisjon viima läbi hindamise, milles vaadeldakse seost käimasolevatest või 2030. aastaks toimima kavandatud CO₂ kogumise projektidest tuleneva konkreetse sisestusvõimekuse alase nõudluse ja CO₂ transpordiks vajaliku peamise taristu ning 2030. aasta säilitamisvõimsusega seotud kohustuste vahel.

- (46) Kohustusest tehtavad erandid on oluline vahend, et hoida sellises olukorras ära varade kasutuskõlbmatuks muutumist. Erandite tulemuslikuks kohaldamiseks peaksid liikmesriigid ja komisjon tegema asjaomaste loa saanud üksustega igakülgset koostööd erandi tegemise vajalikkuse hindamisel, eelkõige juhul, kui loa saanud üksus annab erandi tegemise vajadusest märku. Liidu CO₂ sisestusvõimekuse eesmärgi saavutamiseks teevad komisjon ja liikmesriik juhul, kui vastavalt komisjoni hinnangule erandit ei tehta või kui asjaomane liikmesriik erandit ei taotlenud, koostööd asjaomaste loa saanud üksustega, et aidata kõrvaldada takistusi ja tõkkeid kohustuse täitmise hõlbustamiseks.
- (47) Piiriülese taristu planeerimise kasutuselevõtu tagamiseks on väga oluline teha poliitilisi lisapingutusi. CO₂ transpordiga seotud kogu korralduse juurdepääsetavus ja ühendatus on süsiniku kogumise ja säilitamise ning süsiniku kogumise ja kasutamise projektide kasutuselevõtul otsustava tähtsusega. Selline korraldus hõlmab laevu, praame, ronge ja veokeid ning püsirajatise ühendamiseks ja sildumiseks, CO₂ veeldamiseks ja puhversäilitamiseks, samuti CO₂ konvertereid, pidades silmas selle edasist transporti torujuhtmete ja eriotstarbeliste transpordiliikide kaudu.
- (48) Liikmesriikidel peaks olema võimalik moodustada üksusi või toetada selliste üksuste loomist, mille eesmärk on luua CO₂ transpordivõrke, sealhulgas ehitada taristut või pakkuda laevu või muid transpordivahendeid.

- (49) CO₂ kogumine, säilitamine ja utiliseerimine on vältimatult osa liidu vähese CO₂ heitega tulevikust, sealhulgas sidumisest. Vaja on kogu liitu hõlmavat kogutud CO₂, CO₂ sisestusteenuste, CO₂ transporditeenuste ja CO₂ utiliseerimisega seotud tegevuste hästi toimivat turgu. See turg peaks saavutama teatavad avaliku poliitika eesmärgid majanduslikult kõige soodsamal viisil. Üldeesmärk on liidu tööstuse CO₂ heite kestlik ja kulutõhus vähendamine, tagades, et CO₂ heidet, mida ei ole võimalik tehniliste vahenditega vähendada või mille vähendamine ei ole majanduslikult elujõuline, on võimalik koguda ning kas säilitada või utiliseerida, vältides viibega heidet. Samuti peaks kõnealune turg tagama kogutud CO₂ maapõues säilitamise ohutuse, kestlikkuse ja püsivuse ning kogutud CO₂ kättesaadavuse CO₂ utiliseerimisega seotud tegevusteks kooskõlas liidu kliimaeesmärkidega. Toimivat CO₂ turgu peaks toetama ka minimaalse keskkonnajalajäljega CO₂ transporditaristu võrgustik, mis on turuosalistele juurdepääsetav õiglastel, avatud ja mittediskrimineerivatel tingimustel. Kõnealune turg peaks vastama liidu keskkonnastandarditele.
- (50) Kogutud CO₂ kasutamine teatavates tootmisprotsessides võib CO₂ püsivalt säilitada või aidata vähendada liidu sõltuvust fossiilkütustest. Seepärast tuleks kõiki käesolevas määruses sätestatud CO₂ sisestamise väärtusahelas osalevaid üksusi julgustada kaaluma, kas säilitatavat CO₂ saaks püsivalt uutes toodetes säilitada või kas see võiks toetada liidu eesmarke vähendada oma sõltuvust fossiilkütustest.

- (51) Liit on aidanud luua üleilmse majandussüsteemi, mille aluseks on avatud, läbipaistev ja reeglitel põhinev kaubandus, nõudnud sotsiaalsete ja keskkondlike kestlikkus- ja kliimapöördestandardite austamist ja edendamist ning on neile väärtustele täielikult pühendunud. Liidu eesmärk on luua võrdsed võimalused, reformides Maailma Kaubandusorganisatsiooni (WTO), luues uusi partnerlusi ning võideldes ebaausate kaubandustavade ja liigse tootmisvõimsuse vastu, et tagada liidu tööstusele õiglane konkurentsikeskkond, sealhulgas nullnetotööstuse partnerluste kaudu, pakkudes töötajatele kvaliteetseid töökohti.
- (52) Et tagada liidu juurdepääs tema vastupanuvõime kaitsmiseks vajalikele kindlatele ja kestlikele nullnetotehnoloogiate tarnetele ning selleks et saavutada liidu kliimanetraalsuse eesmärgid, peab siseturg olema nullnetotehnoloogiate vallas toimuvaks innovatsiooniks toetav keskkond. Innovatsioon on otsustav tegur liidu konkurentsivõime tagamisel ja nullnetoheite eesmärkide võimalikult kiirel saavutamisel. Arvestades nullnetotehnoloogiate kiiret arengut ja rohepööret käsitlevaid märkimisväärsed regulatiivseid suuniseid, on käesoleva määruse eesmärkide saavutamiseks äärmiselt oluline, et liidu õigusaktide ja poliitikaalgatuste ettevalmistamisel, läbivaatamisel ja muutmisel võetaks arvesse nende võimalikku mõju innovatsioonile, kohaldades innovatsioonipõhimõtet.

- (53) Käesoleva määruse eesmärkide kajastamiseks võiks komisjon kaaluda, kas ajakohastada üleminekujuhiseid, mida töötatakse välja komisjoni 2021. aasta mai teatise põhjal ja millega saaks kindlaks teha liidu tööstuse ülemineku ja konkurentsivõimega seotud soodustavad tegurid ja kitsaskohad, või võtta käesolevat määrust arvesse sellistes tulevastes algatustes.
- (54) Rohelise kokkuleppe tööstuskava esimese samba alusel peab liit töötama välja tööstusbaasi nullnetotehnoloogia lahenduste pakkumiseks ja seda säilitama, et tagada energia varustuskindlus, tegutsedes samal ajal kliimanetraalsuse eesmärkide saavutamise nimel. Et toetada seda eesmärki ja vältida nulltehnoloogiatega varustatuse valdkonnas sõltuvust, mis aeglustaks liidu jõupingutusi kasvuhoonegaaside heite vähendamiseks või seaks ohtu energiavarustuskindluse, tuleks käesoleva määrusega kehtestada sätted, mis stimuleerivad nõudlust kestlike ja vastupanuvõimeliste nullnetotehnoloogiate järele.

- (55) Kohustuslike miinimumnõuete kohaldamine tagab, et avaliku sektori kulutuste võimendust, mille eesmärk on suurendada nõudlust tulemuslikumate nullnetotehnoloogia toodete hangete järele keskkonnakestlikkuse valdkonnas, suurendatakse struktureeritud viisil, nii et avaliku sektori hankijad ja võrgustiku sektori hankijad saavad seda rakendada. Mõned erandid peaksid võimaldama avaliku sektori hankijatel ja võrgustiku sektori hankijatel vältida konkreetseid soovimatuid tagajärgi. Need erandid on seotud monopolide, konkreetsete turutõrgete või olukordadega, kus avaliku sektori hankijad või võrgustiku sektori hankijad võivad seista silmitsi ebaproportsionaalsete kulude või tehnilise ühildumatusena. Avaliku sektori hankijatele ja võrgustiku sektori hankijatele peaks jääma õigus lisada oma hankedokumentidesse täiendavaid miinimumnõudeid, tingimusel et nad järgivad Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiive 2014/23/EL,²⁶ 2014/24/EL²⁷ või 2014/25/EL²⁸ ning kohaldatavat valdkondlikku õigust. Samuti peaks neile samadel tingimustel jääma õigus kasutada majanduslikult soodsaima pakkumuse kindlakstegemiseks lisaks pakkumuste hindamise kriteeriume, nagu hind, maksumus või muud kriteeriumid.

²⁶ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 26. veebruari 2014. aasta direktiiv 2014/23/EL kontsessioonilepingute sõlmimise kohta (ELT L 94, 28.3.2014, lk 1).

²⁷ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 26. veebruari 2014. aasta direktiiv 2014/24/EL riigihangete kohta ja direktiivi 2004/18/EÜ kehtetuks tunnistamise kohta (ELT L 94, 28.3.2014, lk 65).

²⁸ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 26. veebruari 2014. aasta direktiiv 2014/25/EL, milles käsitletakse vee-, energeetika-, transpordi- ja postiteenuste sektoris tegutsevate üksuste riigihankeid ja millega tunnistatakse kehtetuks direktiiv 2004/17/EÜ (ELT L 94, 28.3.2014, lk 243).

- (56) Käesoleva määruse kohaldamisalasse kuuluvate ehitustööde hankelepingute ja ehitustööde kontsessioonide puhul peaks avaliku sektori hankijad või võrgustiku sektori hankijad valima ka ühe või mitu konkreetset tingimust, nõuet või lepingulist kohustust, et aidata saavutada mitut eesmärki, näiteks sotsiaalsete või tööhõivega seotud kaalutluste käsitlemine positiivse sotsiaalse tulemuse saavutamiseks, asjakohasel juhul küberturvalisusega seotud probleemide tulemuslik arvessevõtmine või piisava kindluse saamine selle kohta, et asjaomased tooted tarnitakse õigeaegselt. Need aspektid on olulised ka vastupanuvõime suurendamiseks. Ette tuleks näha ka erandid seoses monopolide, konkreetsete turutõrgete või olukordadega, kus avaliku sektori hankijad või võrgustiku sektori hankijad võivad seista silmitsi ebaproportsionaalsete kulude või tehnilise ühildumatusesega.

- (57) Mõnel juhul tuleks tähelepanu pöörata sellele, milline on pakkumuse panus vastupanuvõimesse seoses teatavate kolmandate riikidega. Kui komisjon on kindlaks teinud, et kolmandast riigist pärit nullnetotehnoloogia või selle peamiste erikomponentide osakaal moodustab üle 50 % selle konkreetse tehnoloogia või nende komponentide tarnetest liidus, peaksid avaliku sektori hankijad ja võrgustiku sektori hankijad olema kohustatud lisama oma hankedokumentidesse mitu tingimust, et saavutada vastupanuvõimeline tulemus. Sel viisil ei tohiks asjaomasest kolmandast riigist pärit konkreetse nullnetotehnoloogia või selle peamiste erikomponentide väärtus ületada konkreetsetel tingimustel 50 % piirmäära. Kui komisjon on kindlaks teinud, et kolmandast riigist pärit kõnealuste toodete või komponentide tarnete osakaal liidus on kahel järjestikusel aastal suurenenud keskmiselt vähemalt 10 protsendipunkti ja jõudnud vähemalt 40 %ni liidusisestest tarnetest, tuleks kohaldada sama mehhanismi. See võimaldab liidul tõhusalt arvesse võtta väljakujunevat sõltuvust. Lepingute puhul, mis on hõlmatud WTO riigihankelepingu liitu käsitleva I liitega või muude asjakohaste rahvusvaheliste lepingutega, mis on liidule siduvad, ei tohiks avaliku sektori hankijad ja võrgustiku sektori hankijad kõnealuseid tingimusi kohaldada nullnetotehnoloogia või selle peamiste erikomponentide suhtes, mis pärinevad tarnijatelt, kes on nende lepingute osalised.

- (58) Kui neid vastupanuvõimet käsitlevaid tingimusi ei täideta, peaksid avaliku sektori hankijad ja võrgustiku sektori hankijad oma hankedokumentides ühtlasi nõudma, et peatöövõtja oleks kohustatud maksma asjaomasele avaliku sektori hankijale või võrgustiku sektori hankijale proportsionaalse tasu, mis moodustab vähemalt 10 % lepingu konkreetsete nullnetotehnoloogiate väärtusest, et tagada mehhanismi järgimine.
- (59) Liikmesriigid ei tohiks diskrimineerida ega kohelda põhjendamatult erinevalt teisest liikmesriigist pärit nullnetotehnoloogiate pakkujat. See kohustus kajastab direktiivide 2014/23/EL, 2014/24/EL ja 2014/25/EL kohast avaliku sektori hankijate ja võrgustiku sektori hankijate juba kehtivat kohustust kohelda ettevõtjaid võrdselt ja diskrimineerimata ning järgida kõnealustes direktiivides sätestatud menetlusnorme, tagamaks et võrdse kohtlemise ja mittediskrimineerimise nõudeid praktikas järgitakse ning et riigihanke menetlused on konkurentsile avatud.

- (60) Ilma et see piiraks konkreetse tehnoloogia suhtes kohaldatavate liidu õigusaktide kohaldamist, sealhulgas vastavalt Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrusele (EL) 2024/...²⁹⁺ ning Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrusele (EL) 2023/1542,³⁰ ning kui neis ei ole sätestatud teisiti, peaksid avaliku sektori hankijad ja võrgustiku sektori hankijad käesoleva määruse alusel hangitud nullnetolahenduste keskkonnakestlikkuse hindamisel saama arvesse võtta mitmesuguseid kliimat ja keskkonda mõjutavaid elemente.
- (61) Komisjonile tuleks anda rakendamisvolitused, et kehtestada avaliku sektori hankijatele ja võrgustiku sektori hankijatele juhtpõhimõtted riigihankelepingute keskkonnakestlikkusega seotud tehniliste kirjelduste, nõuete ja lepingu täitmise tingimuste kindlaksmääramiseks. See ei tohiks piirata konkreetsete tehnoloogiate suhtes kohaldatavate liidu õigusaktide kohaldamist, sealhulgas vastavalt määrusele (EL) 2024/...⁺⁺ ja määrusele (EL) 2023/1542.

²⁹ Euroopa Parlamendi ja nõukogu ... määrus (EL) 2024/..., millega kehtestatakse kestlike toodete ökodisaininõuete sätestamise raamistik, muudetakse direktiivi (EL) 2020/1828 ja määrust (EL) 2023/1542 ning tunnistatakse kehtetuks direktiiv 2009/125/EÜ (ELT L, ..., ELI: ...).

⁺ ELT: palun sisestada PE-CONS 106/23 (2022/0095(COD)) viitenumber ja vastuvõtmise kuupäev ning täita vastav joonealune märkus.

³⁰ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 12. juuli 2023. aasta määrus (EL) 2023/1542, mis käsitleb patareisid ja akusid ning patarei- ja akujäätmekkeid, millega muudetakse direktiivi 2008/98/EÜ ja määrust (EL) 2019/1020 ning tunnistatakse kehtetuks direktiiv 2006/66/EÜ (ELT L 191, 28.7.2023, lk 1).

⁺⁺ ELT: palun sisestada dokumendis PE-CONS 106/23 (2022/0095(COD)) sisalduva määruse number.

- (62) Selleks et võtta riigihanke menetluse või võistupakkumise puhul arvesse vajadust toetada taastuvatest energiaallikatest energia tootmist või tarbimist ning vajadust mitmekesistada nullnetotehnoloogiate tarne allikaid ja mitte hankida neid ühest allikast, ning ilma, et see piiraks liidu rahvusvaheliste kohustuste kohaldamist, tuleks tarne mitmekesisust käsitada ebapiisavana vähemalt juhul, kui konkreetne nullnetotehnoloogia või selle peamised erikomponendid pärinevad ühest kolmandast riigist ja moodustavad rohkem kui 50 % sellest tarnest liidus.
- (63) Selleks et edendada pakkujate vastutustundlikke ettevõtlustavasid, kasutatavate tehnoloogiate, projektide ja nendega seotud taristute küberturvalisust ja andmeturvet ning et edendada projektide täielikku ja õigeaegset elluviimist, peaksid avaliku sektori asutused, kes kavandavad võistupakkumisi taastuvatest energiaallikatest toodetud energia kasutuselevõtuks, lisama neisse eelkvalifitseerimise kriteeriumid, mis on seotud vastutustundlike ettevõtlustavade, küberturvalisuse ja andmeturbega ning suutlikkusega projekt täielikult ja õigeaegselt ellu viia.

- (64) Selleks et toetada eesmärki töötada välja ja säilitada tööstusbaas taastuvenergiatehnoloogiate pakkumiseks, et tagada liidu energiavarustus ja vältida kõnealuste tehnoloogiate tarnimisel sõltuvust, mis lükkaks edasi liidu jõupingutusi kasvuhoonegaaside heite vähendamiseks või seaks ohtu energiavarustuskindluse, peaksid avaliku sektori asutused, kes kavandavad võistupakkumisi taastuvatest energiaallikatest toodetud energia kasutuselevõtuks, suurendama nende tehnoloogiate tarnetega seotud kestlikkust ja vastupanuvõimet liidus. Liikmesriigid peaksid hindama võistupakkumiste panust kestlikusse, uurides pakkumuste keskkonnakestlikkust, nende panust innovatsiooni ja energiasüsteemi lõimimisse. Selleks peaks liikmesriikidel olema võimalus lisada võistupakkumise kavandamisel sellesse eelkvalifitseerimise või hindamiskriteeriumid. Kui võistupakkumisel osalemiseks peaksid kõikide pakkujate projektid vastama eelkvalifitseerimise kriteeriumidele, siis hindamiskriteeriumide eesmärk on võistupakkumisel osalevaid eri projekte hinnata ja need paremusjärjestusse seada.

- (65) Pakkumuste keskkonnakestlikkuse kaalumisel, kas eelkvalifitseerimise või hindamiskriteeriumide vormis, võivad avaliku sektori asutused, kes kavandavad võistupakkumisi taastuvatest energiaallikatest toodetud energia kasutuselevõtuks, võtta arvesse mitmesuguseid kliimat ja keskkonda mõjutavaid elemente. Need elemendid võivad hõlmata lahenduse vastupidavust ja usaldusväärsust, parandatavust ja hooldatavust ning juurdepääsu sellistele teenustele, ajakohastatavust ja renoveeritavust, ringlussevõtu lihtsust ja kvaliteeti, ainete kasutamist, energia, vee ja muude ressursside tarbimist toote olelusringi ühes või enamas etapis, toote ja selle pakendi kaalu ja mahtu, taastuvate materjalide või ringlussevõetud või kasutatud komponentide kasutamist, nõuetekohaseks kasutamiseks ja hooldamiseks vajalike tarbekaupade kogust, omadusi ja kättesaadavust, toote keskkonnajalajälge ja selle olelusringi keskkonnamõju, toote süsinikujalajälge, mikroplasti eraldumist, heite õhku, vette või pinnasesse sattumist toote olelusringi ühes või enamas etapis, tekitatavate jäätmete kogust ning kasutustingimusi.
- (66) Selleks et toetada uuenduslikumate ja kõrgematasemeliste taastuvenergiatehnoloogiate projekteerimist ja tootmist, võib selle hindamisel, milline on pakkumuste panus kestlikkusse, kas eelkvalifitseerimise või hindamiskriteeriumide kaudu arvesse võtta panust innovatsiooni, nähes ette sellised eelkvalifitseerimise või hindamiskriteeriumid, millega edendatakse täiesti uute lahenduste kasutamist või võrreldavate tipptasemel lahenduste täiustamist.

- (67) Selleks et toetada taastuvatest energiaallikatest toodetud energia lõimimist liidu energiasüsteemi ja selle positiivset mõju süsinikuheite kulutõhusale vähendamisele, võib selle hindamisel, milline on pakkumuste panus kestlikkusse, võtta arvesse panust energiasüsteemi lõimimisse näiteks energia salvestamise, heitsoojuse taaskasutamise ja külmatagastuse ning taastuvallikatest vesiniku tootmise kaudu.
- (68) Selleks et suurendada taastuvenergia nullnetotehnoloogiate tarnetega seotud vastupanuvõimet ja vältida liigset sõltuvust riikidest, mille tarnete kontsentratsioon liidus on suur, peaksid avaliku sektori asutused eelvalifitseerimise või hindamiskriteeriumide abil kaaluma taastuvatest energiaallikatest toodetud energia kasutuselevõtu võistupakkumistel osalevate eri projektide panust vastupanuvõimesse, võttes arvesse vajadust mitmekesistada taastuvenergiatehnoloogiate tarneid, ilma et see piiraks liidu rahvusvaheliste kohustuste kohaldamist. Vastupanuvõime kriteeriumi kohaldamisel peaksid avaliku sektori asutused võtma arvesse, et tarnete mitmekesisust tuleks käsitada ebapiisavana vähemalt juhul, kui konkreetse nullnetotehnoloogia või selle peamiste erikomponentide puhul kaetakse liidus rohkem kui 50 % nõudlusest ühest kolmandast riigist.

- (69) Hindamiskriteeriumidena kohaldamisel kaalutakse kriteeriume, mille alusel hinnatakse taastuvatest energiaallikatest toodetud energia kasutuselevõtu võistupakkumiste käigus esitatud pakkumuste panust kestlikkusse ja vastupanuvõimesse, piiramata neid võistupakkumisi kavandavate asutuste võimalust kehtestada kõrgem künnis keskkonnakestlikkuse, innovatsiooni ja energiasüsteemi lõimimise kriteeriumidele, kui see on kooskõlas mis tahes piiranguga, mis võib riigiabi normide kohaselt olla kehtestatud hinnaga mitteseotud kriteeriumidele. Igal juhul peaks nende kriteeriumide ning nende minimaalse ja kombineeritud osakaalu kohaldamine võistupakkumistel tagama, et võistupakkumised jäävad konkurentsipõhiseks ja vastavad Euroopa Liidu toimimise lepingu (ELi toimimise leping) artiklitele 107 ja 108.

- (70) Selleks et suurendada liidu taastuenergiatehnoloogiate tarneid, et saavutada liidus 2030. aastaks vajalik üldine iga-aastane tootmise võrdlusalus, tuleks käesolevas määruses sätestada konkreetne osa võistupakkumisel müüdavast mahust, mille suhtes kohaldatakse hinnaga mitteseotud kriteeriume. Komisjon peaks seda osakaalu hindama iga kahe aasta järel, et teha kindlaks hinnaga mitteseotud kriteeriumide mõju liidu iga-aastasele taastuenergiatehnoloogiate tootmise arengule ja taastuvatest energiaallikatest toodetud energia kasutuselevõtule, sealhulgas nende finantsmõju ja mõju kasutuselevõtu kiirusele, võttes samal ajal arvesse süsteemi toimivust ja selgust projektiarendajate jaoks. Kui hindamised näitavad, et vastupanuvõime ja kestlikkuse kriteeriumide kohaldamine soodustab liidu nullnetotehnoloogiate varustuskindlust, eelkõige suurendades liidus taastuenergiatehnoloogiate tootmisvõimsust, ega takista märkimisväärselt Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiivis (EL) 2018/2001³¹ sätestatud taastuenergiatesmärgide saavutamist, sealhulgas kasutuselevõttu igas liikmesriigis, tuleks neid sätteid järk-järgult rohkem kohaldada. Iga etapi puhul tuleks läbi viia mõjuhindamine tagamaks, et suurem osakaal jätkuvalt soodustab taastuenergiatehnoloogiate varustuskindlust ning et see kasu kaalub üles mõju taastuvatest energiaallikatest toodetud energia kasutuselevõtu kuludele ja kiirusele. Võistupakkumisel müüdava mahu osakaalu kindlaksmääramisel tuleks juhul, kui see on asjakohane ja teostatav, püüda saavutada järkjärguline üldine kasv, et aidata kaasa käesoleva määruse üldeesmärkide saavutamisele ja 2029. aasta lõpuks 50 % osakaalu saavutamisele.

³¹ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 11. detsembri 2018. aasta direktiiv (EL) 2018/2001 taastuvatest energiaallikatest toodetud energia kasutamise edendamise kohta (ELT L 328, 21.12.2018, lk 82).

- (71) Sõltuvalt sellest, millised on liikmesriikide taastuvatest energiaallikatest toodetud energia kasutuselevõtu eesmärgid ja riiklikud süsinikuheite vähendamise strateegiad, võib vastupanuvõime ja kestlikkuse kriteeriumide kohaldamine mõjutada liikmesriike väga erinevalt. Kui komisjon hindab nende kriteeriumide mõju taastuvatest energiaallikatest toodetud energia kasutuselevõttule, peaks ta seega analüüsima üldist finantsmõju ja mõju kasutuselevõttule liidus, samuti mõju liikmesriikidele ja muudele asjaomastele sidusrühmadele, sealhulgas leibkondadele ja ettevõtetele. Selleks et teha kindlaks mõju taastuvatest energiaallikatest toodetud energia kasutuselevõttule ja võtta arvesse hinnaga mitteseotud kriteeriumide kohaldamisel saadud praktilisi kogemusi, peaks komisjon oma hindamise raames struktureeritud ja läbipaistval viisil konsulteerima võistupakkumisi korraldavate riiklike ametiasutustega.
- (72) Võistupakkumiste kriteeriumid võivad lisada liigse koormuse väikese võimsusega taastuvenergiaprojektide arendajatele. Selleks et piirata käesoleva määruse mõju võistupakkumistele, mille eesmärk on toetada projekte, mille maksimaalne võimsus on 10 megavatti, peaks liikmesriikidel olema võimalik jätta need võistupakkumised aastas võistupakkumisel müüdava võimsuse kogumahu arvutamisest välja.
- (73) Kui võistupakkumistel, mille suhtes kohaldatakse eelqualifitseerimise, vastupanuvõime ja kestlikkuse kriteeriume, osalemise määr on ebapiisav, ei tohiks taastuvatest energiaallikatest toodetud energia kasutuselevõttu aeglustada sellega, et liikmesriike kohustatakse kohaldama neid kriteeriume võistupakkumise mahu selle osa suhtes, millel osalemise määr on ebapiisav. Seepärast peaks liikmesriikidel olema võimalik jätta võistupakkumiste nõuetest välja see osa võistupakkumise mahust, millel osalemine on ebapiisav. Võistupakkumisel osalemise määra loetakse ebapiisavaks, kui asjaomase võistupakkumise kohta esitatud pakkumused hõlmavad mahtu, mis on väiksem võistupakkumisel müüdava võimsuse kogumahust.

- (74) Selleks et luua leibkondade, ettevõtete või tarbijate huvides kavad, mis ajendavad ostma nullnetotehnoloogia lõpptooteid, ning ilma, et see piiraks liidu rahvusvaheliste kohustuste kohaldamist, tuleks tarne mitmekesisust käsitada ebapiisavana, kui ühest allikast hangitakse rohkem kui 50 % konkreetse nullnetotehnoloogia kogunõudlusest liidus. Järjepideva kohaldamise tagamiseks peaks komisjon avaldama iga-aastase loetelu alates käesoleva määruse kohaldamise alguskuupäevast sellesse kategooriasse kuuluvate nullnetotehnoloogia lõpptoodete päritolu jaotuse kohta, mis on liigitatud eri allikatest pärit tarnete osakaalu järgi liitu viimasel aastal, mille kohta andmed on kättesaadavad.
- (75) Nõukogu otsusega 2014/115/EL³² kiideti muu hulgas heaks WTO riigihankelepingu muudatus. WTO riigihankelepingu eesmärk on luua riigihankelepingute mitmepoolne tasakaalustatud õiguste ja kohustuste raamistik, et liberaliseerida ja laiendada maailmakaubandust. Lepingute puhul, mis on hõlmatud WTO riigihankelepingu liitu käsitleva I liitega ning muude asjakohaste rahvusvaheliste lepingutega, mis on liidule siduvad, sealhulgas vabakaubanduslepingutega ning 1994. aasta üldise tolli- ja kaubanduskokkuleppe III artikli lõike 8 punktiga a, mis käsitleb valitsusasutuste hankeid seoses kaubanduslikuks edasimüügiks ostetud toodetega või kaubanduslikuks müügiks mõeldud kaupade tootmiseks ostetud toodetega, ei tohiks avaliku sektori hankijad ja võrgustiku sektori hankijad kohaldada vastupanuvõimet käsitlevaid nõudeid selliste nullnetotehnoloogiate või nende põhiliste erikomponentide suhtes, mis pärinevad tarnijatelt, kes on nende lepingute osalised.

³² Nõukogu 2. detsembri 2013. aasta otsus 2014/115/EL riigihankelepingu muutmise protokollis sõlmimise kohta (ELT L 68, 7.3.2014, lk 1).

- (76) Vastupanuvõimet käsitlevate sätete kohaldamine riigihankemenetlustes vastavalt käesolevale määrusele ei tohiks piirata direktiivi 2014/24/EL artikli 25 ning direktiivi 2014/25/EL artiklite 43 ja 85 kohaldamist kooskõlas komisjoni 24. juuli 2019. aasta teatisega „Suunised kolmandate riikide pakkujate ja kaupade osalemise kohta ELi hanketurul“. Samuti tuleks selliste ehitustööde, asjade ja teenuste suhtes, mille suhtes kohaldatakse käesolevat määrust, jätkuvalt kohaldada riigihankeid käsitlevaid sätteid, sealhulgas direktiivi 2014/24/EL artikli 67 lõiget 4 ja määrusest (EL) 2024/...⁺ tulenevaid rakendusmeetmeid.
- (77) Selleks et piirata halduskoormust, mis tuleneb vajadusest võtta arvesse nõudeid, mis on seotud pakumuse panusega kestlikkuse ja vastupanuvõimesse, eelkõige väiksemate avaliku sektori ostjate ja väiksema väärtusega lepingute puhul, mis ei avalda turul märkimisväärset mõju, tuleks käesoleva määruse asjakohaste sätete kohaldamine lükata edasi kahe aasta võrra avaliku sektori ostjate puhul, kes ei ole kesksed hankijad, ning lepingute puhul, mille väärtus on alla 25 miljoni euro.
- (78) Riigihankeid käsitlevate sätete kohaldamiseks vastavalt käesolevale määrusele peaksid avaliku sektori hankijad ja võrgustiku sektori hankijad juhul, kui toode on hõlmatud Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EL) 2017/1369³³ kohaselt vastu võetud delegeeritud õigusaktiga, ostma ainult tooteid, mille puhul on järgitud kõnealuse määruse artikli 7 lõikes 2 sätestatud kohustust.

⁺ ELT: palun sisestada dokumendis PE-CONS 106/23 (2022/0095(COD)) sisalduva määruse number.

³³ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 4. juuli 2017. aasta määrus (EL) 2017/1369, millega kehtestatakse energiamärgistuse raamistik ning tunnistatakse kehtetuks direktiiv 2010/30/EL (ELT L 198, 28.7.2017, lk 1).

- (79) Leibkonnad, ettevõtted ja lõpptarbijad esindavad üliolulist osa liidu nõudlusest nullnetotehnoloogiate lõpptoodete järele ning avaliku sektori toetuse kavad, millega ajendatakse leibkondi (eelkõige kaitsetus olukorras olevaid madala ja madalama keskmise sissetulekuga leibkondi ja tarbijaid) neid tooteid ostma, on olulised vahendid rohepöörde kiirendamiseks. Komisjoni 18. mai 2022. aasta teatistes välja kuulutatud päikeseakatuste algatuse alusel peaksid liikmesriigid näiteks looma riiklikud programmid, millega toetatakse ulatuslikku katusele paigaldatavate päikeseenergia tootmisseadmete kasutuselevõttu. Kavas „REPowerEU“ kutsus komisjon liikmesriike üles kasutama täiel määral toetusmeetmeid, millega edendatakse üleminekut soojuspumpadele. Sellised toetuskavad, mille liikmesriigid loovad riiklikul tasandil või kohalikud või piirkondlikud omavalitsused kohalikul tasandil, peaksid samuti aitama parandada liidu nullnetotehnoloogiate kestlikkust ja vastupanuvõimet. Avaliku sektori asutused peaksid näiteks maksma nullnetotehnoloogia lõpptoodete ostmiseks suuremat rahalist hüvitist toetusesaajatele, kes panustavad suuremal määral liidu vastupanuvõimesse. Avaliku sektori asutused võivad seada kavade toetuskõlblikkuse tingimuseks panuse kestlikkusse ja vastupanuvõimesse. Seejuures julgustatakse liikmesriike võtma arvesse kava juurdepääsetavust energiaostuvõimetute kodanike jaoks. Avaliku sektori asutused peaksid tagama, et nende kavad on avatud, läbipaistvad ja mittediskrimineerivad, aidates seeläbi suurendada nõudlust nullnetotehnoloogia toodete järele liidus.

Avaliku sektori asutused peaksid ühtlasi piirama kõnealuste toodete eest makstavat täiendavat rahalist hüvitist, et mitte aeglustada nullnetotehnoloogiate kasutuselevõttu liidus. Selliste kavade tõhususe suurendamiseks peaksid liikmesriigid tagama, et teave on tasuta veebisaidil kergesti kättesaadav nii tarbijatele kui ka nullnetotehnoloogia tootjatele. See, et avaliku sektori asutused kasutavad tarbijatele või leibkondadele suunatud kavades kestlikkusse ja vastupanuvõimesse antavat panust, ei tohiks piirata riigiabi normide ja subsiidiume käsitlevate WTO reeglite kohaldamist.

- (80) Kui liikmesriigid, piirkondlikud või kohalikud omavalitsused, avalik-õiguslikud asutused ning ühest või mitmest omavalitsusest või avalik-õiguslikust asutusest koosnevad ühendused koostavad leibkondadele, ettevõtetele või tarbijatele suunatud kavasid, mis ajendavad ostma nullnetotehnoloogia lõpptooteid, siis peaksid nad tagama liidu rahvusvaheliste kohustuste austamise ja selle, et sellised kavad ei saavuta sellist ulatust, mis kahjustab märkimisväärselt WTO liikmete huve.

- (81) Komisjon peaks samuti saama aidata liikmesriike leibkondadele, ettevõtetele ja tarbijatele suunatud kavade koostamisel, et luua koostoimet ja vahetada parimaid tavasid. Euroopa nullnetotehnoloogia platvormil (edaspidi „platvorm“) peaks samuti olema oluline osa, et kiirendada liikmesriikide ja avaliku sektori asutuste poolt panuse andmist kestlikkusse ja vastupanuvõimesse riigihanke menetluste ja võistupakkumistega seotud tavadega. Komisjon peaks pärast platvormiga konsulteerimist võtma vastu rakendusakti, milles määratakse kindlaks kestlikkusse ja vastupanuvõimesse antava panuse hindamise kriteeriumid. Selles õigusaktis tuleks pöörata erilist tähelepanu väikestele ja keskmise suurusega ettevõtjatele (VKEd), kellel peaks olema õiglane võimalus olulisel riigihangete turul osaleda. Samuti peaks see tagama, et kestlikkuse ja vastupanuvõimega seotud nõudeid kohaldatakse viisil, mis tagab ausa ja võrdse konkurentsi turuosaliste vahel, olenemata nende omandistruktuurist.
- (82) Tagamaks, et riigihanke menetlused ja võistupakkumised taastuvate energiaallikate kasutuselevõtuks aitaksid liidu vastupanuvõimele tõeliselt kaasa, peavad nimetatud tegevused olema tööstuse jaoks prognoositavad. Selleks et tööstus saaks oma tootmist õigel ajal kohandada, peaksid avaliku sektori hankijad ja võrgustiku sektori hankijad teavitama turgu eelnevalt oma hinnangulisest vajadusest nullnetotehnoloogia toodete hankimise järele.

- (83) Lisaks meetmetele, mis on suunatud avaliku sektori ja leibkondade nõudlusele, võiks liit kaaluda meetmeid nullnetotehnoloogiate kasutuselevõtu lihtsustamiseks liidu tööstuse väärtusahelates, pöörates erilist tähelepanu VKEdele, eelkõige tööstusepoolse pakkumise ja nõudluse vahelise seose hõlbustamise kaudu.
- (84) Nagu on märgitud roheline kokkuleppe tööstuskava käsitlevas teatises, on liidu tööstuse turuosa tugeva surve all kolmandates riikides antavate subsiidiumide tõttu, mis õõnestavad võrdseid võimalusi. Selline olukord kujutab endast liidu jaoks konkurentsiväljakutset seoses oma tööstuse säilitamise ja arendamisega, mistõttu on liidul vaja kiiresti ja ambitsioonikalt oma õigusraamistikku ajakohastada.

- (85) Võttes arvesse liidu eesmärki vähendada nullnetotehnoloogiate vallas strateegilist sõltuvust kolmandatest riikidest, on äärmiselt oluline, et avaliku sektori toetusmehhanismid, nagu riigihanke menetlused ja võistupakkumised, seda sõltuvust ei süvendaks. Seepärast tuleks juhul, kui see on vajalik ja asjakohane, kehtestada põhjendatud piirangud hankelepingute puhul kolmandatest riikidest hangitud toodete osakaalule, kui komisjon on kindlaks teinud, et käesolevas määruses sätestatud vastupanuvõimega seotud tingimused on täidetud. Lisaks tuleks teha jõupingutusi, et tulemuslikult võidelda kolmandate riikide ebaõiglaste subsidiumide vastu, mis õõnestavad võrdseid võimalusi, näiteks kasutades kõiki võimalikke meetmeid, mis on sätestatud Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrustes (EL) 2022/1031³⁴ ja (EL) 2022/2560³⁵.

³⁴ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 23. juuni 2022. aasta määrus (EL) 2022/1031 kolmandate riikide ettevõtjate, kaupade ja teenuste juurdepääsu kohta liidu riigihanke- ja kontsessiooniturgudele ning selliste menetluste kohta, millega toetatakse läbirääkimisi liidu ettevõtjate, kaupade ja teenuste juurdepääsu üle kolmandate riikide riigihanke- ja kontsessiooniturgudele (rahvusvaheliste hangete instrument) (ELT L 173, 30.6.2022, lk 1).

³⁵ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 14. detsembri 2022. aasta määrus (EL) 2022/2560, mis käsitleb siseturu moonutavaid välisriigi subsidiume (ELT L 330, 23.12.2022, lk 1).

- (86) Juurdepääs avaliku ja erasektori rahastamisele on määrava tähtsusega, et tagada liidu avatud strateegiline autonoomia ning luua kindel ja konkurentsivõimeline nullnetotehnoloogiate tootmisbaas ja nende tarneahelad kogu liidus. Enamik Euroopa roheline kokkuleppe eesmärkide saavutamiseks vajalikest investeeringutest tuleb erakapitalist, mida meelitab ligi nii nullnetoökosüsteemi kasvupotentsiaal kui ka stabiilne ja ambitsioonikas poliitikaraamistik. Hästi toimivad, sügavad ja integreeritud kapitaliturud on seega hädavajalikud, et hankida ja suunata vahendeid, mis on vajalikud rohepöörde ja nullnetotehnoloogia tootmisprojektide jaoks. Seega tuleb teha kiireid edusamme kapitaliturgude liidu suunas, et liidul oleks võimalik saavutada oma nullnetoheite eesmärgid. Kestliku rahanduse tegevuskaval (ja segarahastamisel) on samuti väga oluline osa väärtusahelates nullnetotehnoloogiatesse tehtavate investeeringute suurendamisel, tagades samal ajal sektori konkurentsivõime. Nagu on märgitud käesolevale määrusele lisatud komisjoni talituste töödokumendis, on ajavahemikul 2023–2030 investeerimisvajaduste suurus ligikaudu 92 miljardit eurot, kusjuures see vahemik on eri stsenaariumidest sõltuvalt umbes 52–119 miljardit eurot, ning seejuures oleks avaliku sektori rahastamisvajaduse suurus 16–18 miljardit eurot. Arvestades, et selles hinnangus võetakse arvesse ainult kuut konkreetset tehnoloogiat, on tegelik investeerimisvajadus tõenäoliselt oluliselt suurem.

- (87) Väga olulised on ettevõtete ja finantsinvestorite tehtavad erainvesteeringud. Kui erasektori investeeringutest üksi ei piisa, võib nullnetotehnoloogia tootmisprojektide tulemuslikuks käivitamiseks vaja minna avaliku sektori toetust, näiteks tagatiste, laenude või omakapitali- ja kvaasiomakapitali investeeringute vormis, vältides samal ajal moonutusi siseturul. Kui kõnealust avaliku sektori toetust antakse riigiabi vormis, peaks sellisel abil olema ergutav mõju ning see peaks olema vajalik, sihipärane, ajutine, asjakohane ja proportsionaalne, säilitades samal ajal konkurentsi ja ühtekuuluvuse siseturul. Kehtivad riigiabi suunised, mida on hiljuti põhjalikult muudetud kooskõlas rohe- ja digipöörde eesmärkidega, annavad piisavalt võimalusi, et toetada teatavatel tingimustel investeeringuid käesoleva määrase kohaldamisalasse kuuluvatesse projektidesse. Liikmesriikidel võib olla oluline osa, et lihtsustada nullnetotehnoloogia tootmisprojektide jaoks juurdepääsu rahastamisele, kõrvaldades turutõrkeid sihipärase ja ajutise riigiabi teel. 9. märtsil 2023 vastu võetud ajutise kriisi- ja üleminekuraamistiku eesmärk on tagada siseturul võrdsed ning abisummade poolest proportsionaalsed võimalused, pidades silmas sektoreid, kus on kindlaks tehtud tootmise kolmandatesse riikidesse üleviimise oht. See võimaldab liikmesriikidel võtta meetmeid, et toetada uusi investeeringuid tootmisraajatistesse kindlaksmääratud nullnetosektorites, sealhulgas maksusoodustuste kaudu. Lubatavat abisummat saab muuta abi osakaalu ja abisumma ülemmäära suurendamise abil, kui investeering tehakse abi saavates piirkondades, et kaasa aidata liikmesriikide ja piirkondade lähenemise eesmärgile. Siseturu killustumise vältimiseks on vaja asjakohaseid tingimusi, et kontrollida investeeringu väljapoole Euroopa Majanduspiirkonda (EMP) ümbersuunamise konkreetseid riske ja seda, et puudub EMP-sisese ümberpaigutamise oht. Sel otstarbel riiklike ressursside kaasamiseks kutsutakse liikmesriike üles kulutama direktiivi 2003/87/EÜ artikli 10 lõike 3 kohaselt 25 % HKSi tuludest, mille liikmesriigid igal aastal HKSi enampakkumistelt koguvad.

- (88) Igasugune täiendav riigiabi kasutuselevõtt peaks olema sihipärane, ajutine ning kooskõlas liidu poliitikaeesmärkidega, näiteks Euroopa rohelise kokkuleppe ja Euroopa sotsiaalõiguste sambaga. Selline rahastamine ei tohiks suurendada liikmesriikide vahelist ebavõrdsust kooskõlas liidu konkurents- ja ühtekuuluvuspoliitikaga.
- (89) Avaliku sektori toetust tuleks kasutada konkreetsete kindlakstehtud turutõrgete kõrvaldamiseks või mitteoptimaalsete investeerimisolukordade lahendamiseks proportsionaalsel viisil ning meetmetega ei tohiks dubleerida ega välja tõrjuda erasektoripoolset rahastamist ega moonutada konkurentsi siseturul. Meetmetel peaks olema liidu jaoks selge lisaväärtus. Avaliku sektori investeeringud võivad eelkõige keskenduda vajalikele taristuinvesteeringutele, innovatsiooni edendamisele ja murranguliste tehnoloogiate täiustamisele.

- (90) Nullnetotehnoloogia tootmisprojektidesse tehtavate investeeringute rahastamiseks on olemas ka mitu liidu rahastamisprogrammi, nagu Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrusega (EL) 2021/241³⁶ loodud taaste- ja vastupidavusrahastu, Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrusega (EL) 2021/523³⁷ loodud programm „InvestEU“, ühtekuuluvuspoliitika programmid või Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiivi 2003/87/EÜ³⁸ kohaselt loodud innovatsioonifond. Lisaks aitab STEP suunata olemasolevaid liidu vahendeid paremini kriitilise tähtsusega investeeringutesse, mille eesmärk on toetada elutähtsate tehnoloogiate, sealhulgas puhaste tehnoloogiate arendamist või tootmist.

³⁶ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 12. veebruari 2021. aasta määrus (EL) 2021/241, millega luuakse taaste- ja vastupidavusrahastu (ELT L 57, 18.2.2021, lk 17).

³⁷ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 24. märtsi 2021. aasta määrus (EL) 2021/523, millega luuakse programm „InvestEU“ ja millega muudetakse määrust (EL) 2015/1017 (ELT L 107, 26.3.2021, lk 30).

³⁸ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 13. oktoobri 2003. aasta direktiiv 2003/87/EÜ, millega luuakse ühenduses kasvuhooonegaaside saastekvootidega kauplemise süsteem ja muudetakse nõukogu direktiivi 96/61/EÜ (ELT L 275, 25.10.2003, lk 32).

- (91) Määrusega (EL) 2023/435³⁹ tehakse liikmesriikidele kättesaadavaks täiendavad 20 miljardit eurot tagastamatu toetusena, et edendada energiatõhusust ja asendada fossiilkütused, muu hulgas liidu nullnetotööstuse projektide kaudu. Nagu on märgitud komisjoni suunistes REPowerEU peatükkide kohta, julgustatakse liikmesriike lisama oma taaste- ja vastupidavuskavade REPowerEU peatükki meetmed, millega toetatakse investeeringuid nullnetotehnoloogiate tootmisse ja tööstuse innovatsiooni, kooskõlas Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrusega (EL) 2021/241⁴⁰.
- (92) Programm „InvestEU“ on liidu juhtprogramm, millega suurendatakse investeeringuid, eelkõige rohe- ja digipöördesse, tagades rahastamise ja tehnilise abi, näiteks segarahastamismehhanismide kaudu. Selline lähenemisviis võimaldab kaasata täiendavat avaliku ja erasektori kapitali. Lisaks sellele kutsutakse liikmesriike üles panustama programmi „InvestEU“ liikmesriigi osasse, et toetada nullnetotehnoloogia tootmiseks kättesaadavaid finantstooteid, piiramata kohaldatavate riigiabi normide kohaldamist.

³⁹ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 27. veebruari 2023. aasta määrus (EL) 2023/435, millega muudetakse määrust (EL) 2021/241 riiklike taaste- ja vastupidavuskavade REPowerEU peatükkide osas ning määrusi (EL) nr 1303/2013, (EL) 2021/1060 ja (EL) 2021/1755 ning direktiivi 2003/87/EÜ (ELT L 63, 28.2.2023, lk 1).

⁴⁰ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 12. veebruari 2021. aasta määrus (EL) 2021/241, millega luuakse taaste- ja vastupidavusraha (ELT L 57, 18.2.2021, lk 17).

- (93) Liikmesriigid saavad anda toetust ühtekuuluvuspoliitika programmidest kooskõlas Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrusega (EL) 2021/1060,⁴¹ et julgustada strateegiliste nullnetotehnoloogia projektide ning nullnetotehnoloogia tootmisprojektide kasutuselevõttu kõikides piirkondades, eelkõige vähem arenenud piirkondades, üleminekupiirkondades ja Õiglase Ülemineku Fondi territooriumidel, taristu investeerimispakettide, innovatsiooni tehtavate tootlike investeeringute, VKEde tootmisvõimsuse suurendamise, teenuste, koolituse ja täiendõppe meetmete, sh avaliku sektori asutuste ja arendajate suutlikkuse suurendamisele antava toetuse teel. Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrusega (EL) 2021/240⁴² loodud tehnilise toe instrument võib aidata liikmesriikidel ja piirkondadel koostada kasvuhoonegaaside nullnetoheitega majanduskasvu strateegiaid, parandada ettevõtluskeskkonda, vähendada bürokraatiat ja kiirendada loamenetlusi. Liikmesriike tuleks kutsuda üles edendama nullnetotehnoloogia projektide kestlikkust, kaasates need investeeringud liidu väärtusahelatesse, eelkõige piirkondadevaheliste ja piiriüleste koostöövõrgustike abil. Selliste meetmete vastuvõtmist tuleks kaaluda eelkõige arengukeskuste puhul.

⁴¹ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 24. juuni 2021. aasta määrus (EL) 2021/1060, millega kehtestatakse ühissätted Euroopa Regionaalarengu Fondi, Euroopa Sotsiaalfond+, Ühtekuuluvusfondi, Õiglase Ülemineku Fondi ja Euroopa Merendus-, Kalandus- ja Vesiviljelusfondi kohta ning nende ja Varjupaiga-, Rände- ja Integratsioonifondi, Sisejulgeolekufondi ning piirihalduse ja viisapoliitika rahastu suhtes kohaldatavad finantsreeglid (ELT L 231, 30.6.2021, lk 159).

⁴² Euroopa Parlamendi ja nõukogu 10. veebruari 2021. aasta määrus (EL) 2021/240, millega luuakse tehnilise toe instrument (ELT L 57, 18.2.2021, lk 1).

- (94) Innovatsioonifond pakub samuti väga paljulubavat ja kulutõhusat võimalust toetada saastevaba vesiniku ja muude nullnetotehnoloogiate tootmise ja kasutuselevõtu laiendamist liidus ning seega tugevdada liidu suveräänsust kliimameetmete ja energiajulgeoleku seisukohast olulisimate tehnoloogiate valdkonnas.
- (95) Selleks et ületada piiranguid, mis tulenevad avaliku ja erasektori praegustest killustatud investeeringutest, ning soodustada integratsiooni ja investeeringutasuvust, peaksid komisjon ja liikmesriigid paremini koordineerima olemasolevaid rahastamisprogramme liidu ja riiklikul tasandil, tekitama nendevahelise koosmõju ning tagama parema koordineerimise ja koostöö tööstuse ning oluliste erasektori sidusrühmadega. Platvormil on määrav osa tervikliku ülevaate andmisel kättesaadavatest ja asjakohastest rahastamisvõimalustest ning strateegiliste nullnetotehnoloogia projektide individuaalsete rahastamisvajaduste käsitlemisel. Selleks et stimuleerida nullnetotehnoloogiate tootmist liidus, võib platvorm arutada, kuidas tegeleda rahastamise, õigusraamistiku ning investeerimis- ja asukohatagatiste küsimusega.
- (96) Võttes arvesse nullnetotehnoloogia tootmisprojektide ja strateegiliste nullnetotehnoloogia projektide olulisust liidu energiavarustuse jaoks, tuleks teatavad halduslikud piirangud osaliselt tühistada või neid tuleks selliste projektide kiiremaks rakendamiseks lihtsustada.

- (97) Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrusega (EL) 2021/696⁴³ loodud liidu kosmoseprogrammist, eelkõige Copernicuse programmist saadud kosmoseandmeid ja -teenuseid kasutatakse võimaluste piires, et anda keskkonnamõju hindamiste ja keskkonnalubade otstarbel teavet geoloogia, bioloogia, ökoloogia, sotsiaal-majandusliku arengu ja ressursside kättesaadavuse kohta. Sellised andmed ja teenused, eelkõige Copernicuse programmi inimtekkelise CO₂ heite seire ja kontrolli võimekus, on olulised, et hinnata tööstusprojektide mõju ning inimtekkelise CO₂ sidujate mõju üleilmsetele kasvuhoonegaaside kontsentratsioonidele ja voogudele.
- (98) Komisjon peaks esitama ühele või mitmele Euroopa standardiorganisatsioonile taotluse käesoleva määruse eesmärgke toetavate Euroopa standardite koostamiseks, nagu on sätestatud Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EL) nr 1025/2012⁴⁴ artikli 10 lõikes 1.

⁴³ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 28. aprilli 2021. aasta määrus (EL) 2021/696, millega luuakse liidu kosmoseprogramm ja Euroopa Liidu Kosmoseprogrammi Amet ning tunnistatakse kehtetuks määrused (EL) nr 912/2010, (EL) nr 1285/2013 ja (EL) nr 377/2014 ning otsus nr 541/2014/EL (ELT L 170, 12.5.2021, lk 69).

⁴⁴ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 25. oktoobri 2012. aasta määrus (EL) nr 1025/2012, mis käsitleb Euroopa standardimist ning millega muudetakse nõukogu direktiive 89/686/EMÜ ja 93/15/EMÜ ning Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiive 94/9/EÜ, 94/25/EÜ, 95/16/EÜ, 97/23/EÜ, 98/34/EÜ, 2004/22/EÜ, 2007/23/EÜ, 2009/23/EÜ ja 2009/105/EÜ ning millega tunnistatakse kehtetuks nõukogu otsus 87/95/EMÜ ning Euroopa Parlamendi ja nõukogu otsus nr 1673/2006/EÜ (ELT L 316, 14.11.2012, lk 12).

- (99) Tööstusliku lõppkasutaja rakendustega vesiniku arengukeskustel on oluline osa energiamahukate tööstusharude süsinikuheite vähendamisel. Kavas „REPowerEU“ seati eesmärk kahekordistada vesiniku arengukeskuste arvu liidus. Selle eesmärgi saavutamiseks peaksid liikmesriigid kiirendama lubade andmist, kaaluma nullnetotehnoloogia regulatiivliivakastide loomist ja seadma rahastamisele juurdepääsu esmatähtsale kohale. Nullnetotööstuse vastupanuvõime tugevdamiseks peaksid liikmesriigid tagama vesiniku arengukeskuste omavahelise ühendatuse liidu piires. Tööstusrajatisi, mis toodavad ise enda tarbitava energia ja mis saavad panustada elektritootmisse, tuleks julgustada osalema tarkvõrkudes energiatootjatena, lihtsustades regulatiivseid nõudeid.

(100) Nullnetotehnoloogia regulatiivliivakastid võivad olla oluline vahend, et edendada innovatsiooni nullnetotehnoloogiate ja regulatiivse õppimise valdkonnas. Innovatsiooni tuleb soodustada eksperimendikeskkondade abil, kuna teaduslikke tulemusi tuleb katsetada kontrollitud ja tegelikele oludele vastavas keskkonnas. Nullnetotehnoloogia regulatiivliivakastid tuleks võtta kasutusele, et katsetada innovatiivseid nullnetotehnoloogiaid või muid innovatiivseid tehnoloogiaid, millel on potentsiaal võimaldada üleminekut kliimaneutraalsele ja puhtale majandusele ning vähendada strateegilist sõltuvust, tehes seda kontrollitud reaalmaailma keskkonnas piiratud aja jooksul, suurendades seeläbi regulatiivset õppimist ning võimalusi tegevuse laiendamiseks ja laiemaks kasutuselevõtuks. On asjakohane leida tasakaal nullnetotehnoloogia regulatiivliivakastides osalejate õiguskindluse ja liidu õiguse eesmärkide saavutamise vahel. Liikmesriikidel peaks olema võimalik näha riigisiseses õiguses ette nullnetotehnoloogia regulatiivliivakastidega seotud erandeid, tagades samal ajal vastavuse liidu õigusele ja riigisiseses õiguses nullnetotehnoloogia suhtes sätestatud olulistele nõuetele. Vastavalt Euroopa uues innovatsioonikavas lubatule avaldas komisjon 2023. aastal suunised regulatiivliivakastide kohta, et toetada liikmesriike nullnetotehnoloogia regulatiivliivakastide ettevalmistamisel. Sellised innovatiivsed tehnoloogiad võivad kokkuvõttes olla hädavajalikud, et saavutada liidu kliimaneutraalsuse eesmärk ning tagada liidu energiasüsteemi varustuskindlus ja vastupanuvõime.

(101) Komisjoni 20. oktoobri 2023. aasta teatistes läbi vaadatud liidu energiatehnoloogia strateegilise kavaga (edaspidi „SET-kava“) toetatakse puhaste, tõhusate ja kulude poolest konkurentsivõimeliste energiatehnoloogiate arendamist koordineerimise ja koostöö kaudu puhta energia alaste teadusuuringute ja innovatsiooni vallas, tuues kokku Euroopa tööstuse, teadusorganisatsioonid ja valitsuste esindajad SET-kavaga hõlmatud riikidest⁴⁵. SET-kava läbivaatamise eesmärk on viia algsed SET-kava strateegilised eesmärgid kooskõlla Euroopa rohelise kokkuleppega, kavaga „REPowerEU“ ja rohelise kokkuleppe tööstuskavaga, eelkõige käesoleva määrusega. Selle eesmärk on edendada ühtset lähenemisviisi Euroopa süsinikuheite vähendamise eesmärkide saavutamiseks, Euroopa nullnetotehnoloogiate toetamiseks ning kestliku ja vastupanuvõimelise energiatuleviku ülesehitamiseks. SET-kaval on olnud struktureeriv mõju teadusuuringute ja innovatsiooni ühismeetmetele, aidates neil kiiremini ja tulemuslikumalt täita ühiseid energiaalaseid teadusuuringute ja tehnoloogiaeesmärke. SET-kava on aidanud ühtlustada teadusuuringute ja innovatsiooni alaseid jõupingutusi ning võimendada osalevate riikide riiklikku avaliku sektori poolset rahastamist, et toetada ühiselt kokku lepitud teadusuuringute ja innovatsiooni prioriteete puhtale energiale ülemineku partnerluse kaudu ning Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrusega (EL) 2021/695⁴⁶ loodud programmi „Euroopa horisont“ raames partnerluse „Ülemineku juhtimine linnades“ kaudu, mis on näide edukast liidu sektoriülesest koostööst. SET-kaval on keskne roll riiklike energia- ja kliimakavade energialiidu teadusuuringute, innovatsiooni ja konkurentsivõime mõõtme rakendamisel. SET-kava oli aga alates selle käivitamisest 2007. aastal mitteametlik foorum. Käesolev määrus annab tuge Euroopa innovatsiooni ja uute innovatiivsete tehnoloogiate tootmise vahelise seose tugevdamiseks.

⁴⁵ Praegu kõik ELi liikmesriigid ning Island, Norra ja Türgi.

⁴⁶ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 28. aprilli 2021. aasta määrus (EL) 2021/695, millega luuakse teadusuuringute ja innovatsiooni raamprogramm „Euroopa horisont“ ja kehtestatakse selle osalemis- ja levitamise reeglid ning tunnistatakse kehtetuks määrused (EL) nr 1290/2013 ja (EL) nr 1291/2013 (ELT L 170, 12.5.2021, lk 1).

- (102) Selleks et võimaldada rohe- ja digipööret ning liidu kestlikku majanduskasvu ja konkurentsivõimet, liidu nullnetotehnoloogia tööstuse tarneahelate laiendamist ja kvaliteetsete töökohtade säilitamist liidus, on vaja täiendavaid oskustöölisi. See eeldab märkimisväärsete investeeringute tegemist ümber- ja täiendõppesse, sh kutsehariduse ja -õppe valdkonnas.. Energiasüsteemi ümberkujundamiseks tuleb märkimisväärselt suurendada oskustööliste arvu mitmes sektoris, sh taastuvenergia ja energia salvestamise ning toormete sektoris, ning see annab häid võimalusi kvaliteetsete töökohtade loomiseks. Vesinikkütuseelemendi allsektoris vajatakse ainuüksi tootmise valdkonnas 2030. aastaks hinnanguliselt 180 000 väljaõppe läbinud töötajat, tehnikut ja inseneri vastavalt SET-kavale. Fotogalvaanilise päikeseenergia sektoris oleks ainuüksi tootmise valdkonnas vaja luua kuni 66 000 töökohta. Seetõttu on äärmiselt oluline muuta nullnetotehnoloogiade valdkonna töökohad atraktiivseks ja juurdepääsetavaks ning tegeleda praeguse mittevastavusega töötajate oskuste ja ettevõtete vajaduste vahel.

- (103) Kuna peamiste nullnetotehnoloogiate tootmisvõimsuse suurendamine liidus ei ole võimalik ilma piisavalt arvuka oskusliku tööjõuta, on vaja kehtestada meetmed, mis võimaldavad lõimida ja kaasata tööturule rohkem inimesi, eelkõige naisi, noori, kes ei tööta, ei õpi ega osale koolitusel (NEET-noored), rändetaustaga inimesi, vanemaealisi inimesi ja puuetega inimesi. Lisaks peaks see hõlmama kolmandatest riikidest pärit töötajaid, kuna liit meelitab ligi vaid väikese osa kvalifitseeritud rändajatest. Kooskõlas eesmärkidega, mis on määratud kindlaks nõukogu soovitusel õiglase kliimaneutraalsusele ülemineku tagamise kohta, on oluline anda töötajatele tähtsuse kaotanud või väheneva tähtsusega sektorites eritoetust ühelt töökohalt teisele liikumiseks. See tähendab, et tuleb investeerida kõigi oskustesse, kasutades samal ajal sihipärast lähenemisviisi kaitsetute rühmade ja üleminekupiirkondade suhtes. Lõppeesmärk peaks olema luua liidus nullnetotehnoloogiate jaoks vajalikud kvaliteetsed töökohad kooskõlas Euroopa sotsiaalõiguste sambas sätestatud eesmärkidega tööhõive ja koolituse valdkonnas, sealhulgas õiglase ja piisava palk, elamis- ja töötingimuste parandamine ning ohutute ja tervislike töökohtade tagamine, samuti õigus kvaliteetsele elukestvatele õppele. Oskuste nappus ja tööjõupuudus võib tuleneda ka ebaatraktiivsetest töökohtadest ja halbadest töötingimustest. Seetõttu on töökohtade kvaliteedi parandamine halbade töötingimustega sektorites ja ettevõtetes oluline tegur töötajate ligimeelitamiseks.

Tuginedes olemasolevatele algatustele (nt Euroopa oskuste pakt, liidu tasandi meetmed oskuste analüüsiks ja prognoosimiseks, nagu need, mida rakendavad Euroopa Kutseõppe Arenduskeskus (Cedefop) ja Euroopa Tööjõuamet, ning oskustealase valdkondliku koostöö kavad) ja võttes neid täiel määral arvesse, on eesmärk koolitusprogrammide asjakohasuse ja nende kasutuselevõtu suurendamise tagamiseks rakendada kõik osalised, sealhulgas liikmesriikide ametiasutused, ka piirkondlikul ja kohalikul tasandil, haridus- ja koolitusteenuse osutajad, sotsiaalpartnerid ja tööstus, eelkõige VKEd, samuti igat liiki ülikoolid, et teha kindlaks vajalikud oskused, töötada välja haridus- ja koolitusprogramme ning võtta need kiiresti, operatiivselt ja ulatuslikult kasutusele. Strateegilistel nullnetotehnoloogia projektidel on selles valdkonnas määrav osa. Liikmesriigid ja komisjon peaksid tagama asjakohase rahalise toetuse, sh kasutades liidu eelarve võimalusi selliste vahendite kaudu nagu ESF+, programm „InvestEU“, Õiglase Ülemineku Fond, programm „Euroopa horisont“, Euroopa Regionaalarengu Fond, taaste- ja vastupidavusrahastu, direktiivi 2003/87/EÜ artikli 10d kohaselt loodud moderniseerimisfond, kava „REPowerEU“, ühtse turu programm ja STEP. Rahaline toetus peaks hõlmama stardirahastamist, mida komisjon annab Euroopa nullnetotööstuse akadeemiate (edaspidi „akadeemiad“) asutamiseks ja nende toimimise võimaldamiseks, nii et need muutuksid rahaliselt jätkusuutlikuks kolm aastat pärast nende asutamist, sealhulgas erasektori rahalise toetuse kaudu.

- (104) Akadeemiad tuleks käivitada eesmärgiga töötada välja haridus- ja koolitusprogrammid, sisu ja materjalid ning kvalifikatsioonitunnistused, mis tõendavad, et õppeprogrammi on välja töötanud üks akadeemiast, et võimaldada täiend- ja ümberõpet peamiste nullnetotehnoloogia väärtusahelate jaoks vajalikele eri vanuses tööelastele inimestele, ning pakkuda neid programme, sisu ja materjale asjakohastele haridus- ja koolitusteenuse osutajatele ning muudele täiend- ja ümberõppe vallas osalejatele liikmesriikides vabatahtlikuks kasutamiseks. Akadeemiatel peaks olema vahendav roll, austades täielikult liikmesriikide vastutust õpetuse sisu ja haridussüsteemide korralduse ning kutseõppe sisu ja korralduse eest. Seejuures peaksid akadeemiad aitama saavutada pikaajalist eesmärki, milleks on liidu üheaegne taasindustrialiseerimine ja süsinikuheite vähendamine, kriitilise tähtsusega oskuste nappusele reageerimine, liidu avatud strateegilisele autonoomiale kaasaaitamine ja liidus toodetud nullnetotehnoloogiate vajaduse käsitlemine, tugevdades liidu innovatsiooni- ja tootmissuutlikkust. Akadeemiad tuleks käivitada oskuste nappust käsitleva komisjoni hinnangu alusel, tuginedes olemasolevatele objektiivsetele uuringutele, nullnetotehnoloogia tööstusharudes, mis on tööstuse ümberkujundamiseks ja süsinikuheite vähendamiseks keskse tähtsusega. Iga akadeemia peaks välja töötama tegevuskava, milles sätestatakse vahe-eesmärgid ja sihid, sealhulgas õppijate arvu osas, tuginedes oskuste nappust käsitlevale hinnangule.

- (105) Akadeemiad peaksid julgustama tööalast liikuvust hõlbustavate valdkonnaülestes oskuste õpetamist koos muude nõutavate oskustega. Akadeemiad peaksid tegema oma õppesisu kättesaadavaks eri keeltes, et õppeprogrammidele pääseks juurde võimalikult palju õppijaid. Nad peaksid pakkuma koolitust kõigil oskuste tasemetel vajalikul määral, keskendudes seega kõigile hariduse ja kvalifikatsioonide tasemetele asjaomaste sektorite kogu väärtusahelas. Liikmesriikide haridus- ja koolitusteenuse osutajad võivad täiendada akadeemiate välja töötatud haridus- ja koolitussisu ning materjale liikmesriigi tasandil koostatud asjakohase lisateabega, mis kajastab näiteks töötajate ja sotsiaalõigusi käsitlevat riigisisest õigust, kohaldatavaid kollektiivlepinguid või territoriaalseid või sektoripõhiseid nõudeid, kaasates asjakohasel juhul sotsiaal- ja majanduspartnerid. Õppesisu peaks olema suunatud ka riiklike ja kohalike ametiasutuste töötajatele, eelkõige nendele, kes vastutavad lubade andmise, mõju hindamise ja uute tehnoloogiate reguleerimise eest, aidates seega kaasa riiklike ametiasutuste suutlikkuse suurendamisele ja liikmesriikide vahelise ebavõrdsuse vähendamisele.

- (106) Selleks et toetada oskuste läbipaistvust ja ülekantavust ning töötajate liikuvust, töötavad akadeemiad välja kvalifikatsioonitunnistused, sealhulgas juhul, kui see on asjakohane, mikrokvalifikatsioonitunnistused õpitulemuste kohta, ning edendavad nende kasutuselevõttu haridus- ja koolitusteenuse osutajate hulgas. Akadeemiate välja töötatud kvalifikatsioonitunnistusi võivad välja anda haridus- ja koolitusteenuse osutajad või neid tunnistusi välja andvad asutused liikmesriikides, kus akadeemiate välja töötatud haridus- ja koolitusprogramm edukalt läbiti. Kvalifikatsioonitunnistused tuleks välja anda Euroopa digitaalsete kvalifikatsioonitunnistustena ja need võidakse lisada Europassi, ning kui see on asjakohane ja teostatav, riiklikesse kvalifikatsiooniraamistikesse. Euroopa tööturuasutuste võrgustikul (EURES), mis pakub kogu liidus töötajatele ja tööandjatele teavet, nõuandeid ning abi värbamisel või töölesuunamisel, võib olla oluline roll nullnetotehnoloogiatega seotud vabade ametikohtade avaldamisel ja asjakohasel juhul Euroopa ametiprofiilide kasutuselevõtul.

- (107) Platvorm peaks aitama suunata akadeemiate tööd, tagades, et nende sisu aitab tegeleda komisjoni hinnangus kindlaks tehtud oskuste nappusega, ja tagada üldise järelevalve. Liikmesriigid peaksid tagama, et määratud riiklik esindaja saab toimida ühenduslülina asjaomaste riiklike ministeeriumide ja liikmesriikide pädevate asutuste ning riiklike sotsiaalpartnerite ja tööstuse esindajate vahel. Platvorm peaks seirama eri akadeemiate edusamme, analüüsima oskuste nappuse algpõhjuseid ja tegema kindlaks, mil määral akadeemiate koolitusprogrammide kasutuselevõtt aitab tegeleda oskuste nappusega nullnetotehnoloogia tööstusharudes ja täiendab liikmesriikide olemasolevaid koolitusvõimalusi nullnetotehnoloogiate vallas. Platvorm peaks õppeprogrammide rakendamise kohta aru andma, sealhulgas eduaruande kaudu, mis esitatakse kolm aastat pärast iga akadeemia asutamist ning milles tuuakse välja akadeemiate programmide kasu saavate õppijate arv, jaotatuna tööstussektorite, soo, vanuse ning haridus- ja kvalifikatsioonitasemete kaupa.

- (108) Kui liidu õiguses puuduvad konkreetsed sätted, millega kehtestatakse koolituse miinimumnõuded reguleeritud kutsealale juurdepääsuks või sellel töötamiseks, siis on liikmesriigi pädevuses otsustada, kas ja kuidas kutseala reguleerida. Reguleeritud kutsealadele juurdepääsu reguleerivad riiklikud normid ei tohiks aga kujutada endast põhjendamatut või ebaproportsionaalselt suurt takistust asjaomaste põhiõiguste kasutamisele. Pädevust reguleerida juurdepääsu kutsealale tuleb kasutada mittediskrimineerimise ja proportsionaalsuse põhimõtete piires kooskõlas Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiiviga (EL) 2018/958⁴⁷. Liikmesriigid peaksid võtma oma hinnangus arvesse mis tahes kahjulikku mõju, mida kutsealade reguleerimine võib avaldada oskuste kättesaadavusele nullnetotööstuses, ning proovima kõnealuseid valdkondi võimalikult vähe reguleerida.
- (109) Kui liikmesriigid teevad kindlaks, et akadeemiate välja töötatud õppeprogrammid on võrdväärsed konkreetsete kvalifikatsioonidega, mida vastuvõttev liikmesriik nõuab reguleeritud tegevustele juurdepääsuks selle liikmesriigi nullnetotööstuse jaoks erilist huvi pakkuva kutseala raames, peaksid liikmesriigid reguleeritud kutsealale juurdepääsu kontekstis ja selleks, et hõlbustada liikuvust nullnetotööstuse kutsealadel, käsitlema neid kvalifikatsioonitunnistusi piisava kvalifikatsiooni tõendava dokumendina kooskõlas Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiivi 2005/36/EÜ⁴⁸ artikliga 11.

⁴⁷ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 28. juuni 2018. aasta direktiiv (EL) 2018/958, milles käsitletakse uute kutsealasid reguleerivate õigusnormide vastuvõtmisele eelnevat proportsionaalsuse kontrolli (ELT L 173, 9.7.2018, lk 25).

⁴⁸ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 7. septembri 2005. aasta direktiiv 2005/36/EÜ kutsekvalifikatsioonide tunnustamise kohta (ELT L 255, 30.9.2005, lk 22).

- (110) Nullnetotehnoloogiate panus liidu süsinikuheite vähendamise eesmärkide saavutamisse saab avalduda vaid siis, kui need tehnoloogiad kasutusele võetakse. Kõnealune kasutuselevõtt toimub tõenäoliselt teataval määral tavaleibkondades, kuid suurem osa süsinikuheite vähendamisest tuleneb tõenäoliselt tööstusprotsesside süsinikuheite vähendamisest. Et tagada liidus sellisesse süsinikuheite vähendamisse investeringute tegemine, mis on oluline selleks, et tagada liidus kvaliteetsed töökohad ja heaolu ning täita liidu süsinikuheite vähendamise eesmärgid, on äärmiselt tähtis, et käesolev määrus aitaks parandada liidu tööstuse investeerimiskliimat.
- (111) Liidu tasandil tuleks luua platvorm, milles osalevad liikmesriigid ja mille eesistuja on komisjon. Platvorm võib nõustada ja abistada komisjoni ning liikmesriike konkreetsetes küsimustes ja tegutseda konsultatiivorganina, milles komisjon ja liikmesriigid kooskõlastavad oma tegevust ja edendavad teabevahetust käesoleva määrusega seotud küsimuste kohta. Platvorm peaks ühtlasi täitma käesolevas määruses sätestatud ülesandeid, eelkõige seoses lubade väljastamisega, sealhulgas ühtsed kontaktpunktid, strateegilised nullnetotehnoloogia projektid, rahastamise koordineerimine, turulepääs, oskused ning nullnetotehnoloogia regulatiivliivakastid, samuti seoses komisjoni abistamisega meetmete ettepanekute teostatavuse ja proportsionaalsuse hindamisel, kui komisjon jõuab järeldusele, et käesoleva määruse üldeesmäärke tõenäoliselt ei saavutata. Kui see on vajalik, võib platvorm luua alalisi või ajutisi allrühmi ja kutsuda kolmandaid isikuid, näiteks eksperte või nullnetotööstuse esindajaid, nendes osalema.

- (112) Kui see on asjakohane ja kasulik, peaks platvorm püüdma teha tihedat koostööd teiste asjaomaste komisjoni algatuste, platvormide ja rühmadega, et saavutada koostoime, jagada eksperditeadmisi, vahetada teavet ja edendada sidusrühmade kaasamist, vältides samal ajal dubleerimist ja kattumist. Platvorm teeb koostööd olemasolevate liidu tööstusliitudega ja panustab seeläbi liikmesriike kaasates nende liitude töösse. Peamised liidud, kellega platvormi kaudu koostööd teha, on Euroopa akuliit, Euroopa fotogalvaanikatööstuse liit, Euroopa saastevaba vesiniku liit, heitevaba lennunduse liit, protsessori- ja pooljuhitehnoloogiate tööstusliit ning taastuvkütuste ja vähese süsinikuheitega kütuste väärtusahela tööstusliit. Sektorid, mis ei ole praegu tööstusliitudes esindatud, saavad platvormi pakutavast struktureeritud raamistikust samuti kasu. Strateegiliste nullnetotehnoloogia partnerluste puhul on ette nähtud tihe koostöö kriitiliste toormete nõukoguga, kui see on asjakohane.

- (113) Regulatiivse ja halduskoormuse vähendamine ning sobiva õigusraamistiku olemasolu on eriti oluline tööstuse jaoks, et kohaneda tulemuslikult kliimapöörde ja energiasüsteemi ümberkujundamisega. Seepärast peaks liit seadma eesmärgiks vähendada 2030. aastaks märkimisväärselt üldist regulatiivset koormust tööstuse seisukohast, eelkõige seoses uue toote siseturule laskmisega. Neid jõupingutusi tuleks eelkõige teha parema õigusloome raamistikus ning ilma, et see piiraks liidu keskkonna- ja tööstandardite kohaldamist. Komisjon peaks teavitama platvormi arengutest, mis on seotud nullnetotehnoloogia tööstusharude regulatiivse ja halduskoormusega liidus, tuginedes komisjoni 24. oktoobri 2023. aasta aruandele „Edusammud puhta energia tehnoloogia konkurentsivõime parandamisel“ ja komisjoni 2022. aasta koormusanalüüsile. Liidu institutsioonide töö hõlbustamiseks, et hoida nullnetotehnoloogia tööstusharude regulatiivne koormus minimaalsena, luuakse käesoleva määrusega nullnetotehnoloogia alane regulatiivse koormuse teadusnõuanderühm (edaspidi „teadusnõuanderühm“). Teadusnõuanderühm peaks regulatiivse koormuse mõju hindamiseks välja töötama teaduspõhiseid nõuandeid, mis käsitlevad regulatiivse koormuse mõju nullnetotööstusele liidus, kasutades teaduspõhist metoodikat ja võttes asjakohasel juhul arvesse parema õigusloome vahendeid. Teadusnõuanderühma töö ei piira liidu institutsioonide eesõigusi.

- (114) Määruses (EL) 2018/1999 on sätestatud, et liikmesriigid esitavad oma 2021.–2030. aasta riiklike energia- ja kliimakavade ajakohastatud projektid. Nagu on rõhutatud liikmesriikidele kõnealuseks ajakohastamiseks esitatud komisjoni suunistes, tuleks ajakohastatud riiklikes energia- ja kliimakavades kirjeldada liikmesriikide eesmärke ja poliitikameetmeid, mille siht on edendada kaubanduslikult kättesaadavate energiatõhusate ja vähese süsinikuheitega tehnoloogiate, seadmete ja peamiste komponentide tootmise projektide laiemat kasutuselevõttu nende territooriumil. Neis kavades tuleks samuti kirjeldada liikmesriikide eesmärke ja poliitikameetmeid, millega saavutada selline laiem kasutuselevõtt kolmandates riikides tehtavate mitmekesistamise püüdluste kaudu ning võimaldada tööstusharudel CO₂ heidet koguda, transportida ja püsivalt maapõues säilitada. Kõnealused kavad peaksid olema aluseks, mille põhjal määratakse kindlaks vajadus nullnetotehnoloogiate järele. Võttes käesolevat määrust oma riiklike energia- ja kliimakavade koostamisel arvesse, peaksid liikmesriigid kaaluma nii üldist konkurentsivõimet kui ka teadusuuringuid ja innovatsiooni nullnetotööstuse valdkonnas pikemas perspektiivis.

- (115) Komisjon teatas rohelise kokkuleppe tööstuskava osana kavatsusest luua nullnetotehnoloogiaid hõlmavad nullnetotööstuse partnerlused, suurendades oma jõupingutusi, et ühendada jõud Pariisi kokkuleppele pühendunud partneritega. Selliste partnerluste kaudu tehtav koostöö tõenäoliselt edendab nullnetotehnoloogiate kasutuselevõttu kõikjal maailmas ning toetab vastastikku tugevdavaid partnerlusi liidu ja kolmandate riikide vahel, sealhulgas kestlikke investeeringuid ja tehnilist abi. Nullnetotööstuse partnerlused peaksid olema liidule ja selle partneritele vastastikku kasulikud ning aitama kaasa üleilmsete kliimaeesmärkide saavutamisele. Kõnealused partnerlused võivad aidata kaasa ka liidu nullnetotehnoloogiate ja nende komponentide tarnete mitmekesistamisele ja vastupanuvõimele, edendada liidu ja tema partnerite vahel teabe jagamist nullnetotehnoloogiate arendamise kohta ning toetada liidu nullnetotööstust juurdepääsul ülemaailmsele puhta energia turule, toetades samal ajal puhta energia tehnoloogia valdkonnas tärkavaid tööstusharusid kolmandates riikides, millel on selged suhtelised eelised. Komisjon ja liikmesriigid võivad platvormi raames nullnetotööstuse partnerlusi koordineerida, arutades olemasolevaid asjakohaseid partnerlusi ja protsesse, nagu rohelised partnerlused, energiadialoogid ja muud olemasolevate kahepoolsete lepingupõhiste kokkulepete vormid, ning samuti võimalikku koostööt asjaomaste kahepoolsete lepingutega, mille liikmesriigid on kolmandate riikidega sõlminud.

- (116) Liidu eesmärk peaks olema mitmekesistada ja stimuleerida rahvusvahelist kaubandust ja investeeringuid nullnetotehnoloogiatesse, luues vastastikku tugevdavaid partnerlusi, edendades samal ajal kogu maailmas kõrgeid sotsiaal-, töö- ja keskkonnastandardeid. Seda tuleks teha tihedas koostöös ja partnerluses sarnaselt meelesstatud riikidega olemasolevate lepingute või uute strateegiliste kaasamiste kaudu. Samuti tuleks nullnetotehnoloogiate väljatöötamiseks ja kasutuselevõtmiseks tugevdada rahvusvahelist koostööd teadusuuringute ja innovatsiooni valdkonnas, tehes seda tihedas koostöös partnerriikidega avatud ja tasakaalustatud viisil, lähtudes vastastikkusest ja ühistest huvidest.
- (117) Nullnetotehnoloogiatega seotud võimalike tarneriskide kindlakstegemiseks ja leevendamiseks peaks olema võimalik pidevalt seirata näitajaid, mis on seotud turusuundumuste, tootmisvõimsuste, innovatsiooni, tööhõive ja oskuste, nullnetotehnoloogiatele lubade andmise aja ja CO₂ sisestusvõimekusega. Praegu aga ei ole nende näitajate seireks piisavalt kvaliteetseid andmeid. Kuna käesolevas määruses sätestatud ülesanded sõltuvad kvaliteetsete andmete kättesaadavusest, on vaja, et komisjon seaks seire puhul nullnetotehnoloogiad tähtsuse järjekorda, lähtudes nende olulisusest liidus, töötades samal ajal selliste andmete kättesaadavuse parandamise nimel. Samuti teeb komisjon tihedat koostööd liidu statistikaameti Eurostatiga, et töötada välja ühtsed nullnetotehnoloogiate koodid, mis on vajalikud kvaliteetse ja pikaajalise aruandluse ja statistika jaoks.

- (118) Kui komisjonile antakse käesoleva määruse alusel õigus võtta kooskõlas ELi toimimise lepingu artikliga 290 vastu delegeeritud õigusakte, on eriti oluline, et komisjon viiks oma ettevalmistava töö käigus läbi asjakohaseid konsultatsioone, sealhulgas ekspertide tasandil, ja et kõnealused konsultatsioonid viidaks läbi kooskõlas 13. aprilli 2016. aasta institutsioonidevahelises parema õigusloome kokkuleppes⁴⁹ sätestatud põhimõtetega. Eelkõige selleks, et tagada delegeeritud õigusaktide ettevalmistamises võrdne osalemine, saavad Euroopa Parlament ja nõukogu kõik dokumendid liikmesriikide ekspertidega samal ajal ning nende ekspertidel on pidev juurdepääs komisjoni eksperdirühmade koosolekutele, millel arutatakse delegeeritud õigusaktide ettevalmistamist.
- (119) Kui mõni käesoleva määrusega kavandatud meede kujutab endast riigiabi, ei piira selliseid meetmeid käsitlevad sätted ELi toimimise lepingu artiklite 107 ja 108 kohaldamist.
- (120) Kuna käesoleva määruse eesmärki ei suuda liikmesriigid piisavalt saavutada, küll aga saab seda meetme ulatuse või toime tõttu paremini saavutada liidu tasandil, võib liit võtta meetmeid kooskõlas Euroopa Liidu lepingu artiklis 5 sätestatud subsidiaarsuse põhimõttega. Kõnealuses artiklis sätestatud proportsionaalsuse põhimõtte kohaselt ei lähe käesolev määrus nimetatud eesmärgi saavutamiseks vajalikust kaugemale,

ON VASTU VÕTNUD KÄESOLEVA MÄÄRUSE:

⁴⁹ ELT L 123, 12.5.2016, lk 1, ELI: http://data.europa.eu/eli/agree_interinstit/2016/512/oj.

I peatükk

Reguleerimise, kohaldamisala ja mõisted

Artikkel 1

Reguleerimise

1. Käesoleva määruse üldeesmärk on parandada siseturu toimimist, luues raamistiku, millega tagatakse liidu juurdepääs kindlatele ja kestlikele nullnetotehnoloogiate tarnetele, sealhulgas suurendades nullnetotehnoloogiate tootmisvõimsust ja tarneahelaid, et kaitsta nende vastupanuvõimet, aidates samal ajal saavutada määruses (EL) 2021/1119 määratletud liidu kliima- ja kliimanetraalsuse eesmärgi, et vähendada liidu majanduse ja ühiskonna süsinikuheidet, ning aidates luua kvaliteetseid töökohti nullnetotehnoloogia valdkonnas, parandades seeläbi ka liidu konkurentsivõimet.
2. Lõikes 1 osutatud üldeesmärgi saavutamiseks kehtestatakse käesolevas määruses meetmed, mille eesmärk on:
 - a) vähendada nullnetotehnoloogiatega seotud tarnehäirete riski, mis tõenäoliselt moonutab konkurentsi ja killustab siseturgu, eelkõige tehes kindlaks nullnetotehnoloogiate tootmisvõimsused ja tarneahelad ning toetades nende suurendamist;

- b) luua liidu turg CO₂ säilitamise teenuste jaoks;
- c) suurendada nõudlust kestlike ja vastupanuvõimeliste nullnetotehnoloogiate järele riigihanke menetluste, võistupakkumiste ja muude riikliku sekkumise vormide kaudu;
- d) edendada oskusi akadeemiate toetamise kaudu, seeläbi kaitses ja luues kvaliteetseid töökohti;
- e) toetada innovatsiooni, luues nullnetotehnoloogia regulatiivliivakastid, koordineerides teadus- ja innovatsioonitegevust energiatehnoloogia strateegilise kava juhtrühma kaudu ning kasutades kommertskasutusele eelnevaid hankeid ja innovatiivsete lahenduste riigihankeid;
- f) parandada liidu võimet nullnetotehnoloogiatega seotud tarneriske seirata ja maandada.

Artikkel 2

Kohaldamisala

1. Käesolevat määrust kohaldatakse nullnetotehnoloogiate suhtes, välja arvatud käesoleva määruse artiklid 33 ja 34, mida kohaldatakse innovatiivsete nullnetotehnoloogiate ja muude innovatiivsete tehnoloogiate suhtes. Määruse (EL) 2024/...⁺ kohaldamisalasse kuuluvad kriitilised toormed on käesoleva määruse kohaldamisalast välja jäetud.

⁺ ELT: palun sisestada dokumendi PE-CONS 78/23 (2023/0079(COD)) viitenumber.

2. Integreeritud tootmisraajatiste puhul, mis hõlmavad nii määruse (EL) 2024/...⁺ kui ka käesoleva määruse kohaldamisalasse kuuluvate materjalide tootmist, on rajatise lõpptoodete see, mille alusel määratakse kindlaks, millist määrust kohaldatakse.
3. Käesolevat määrust, välja arvatud artikleid 5, 25, 26 ja 28, kohaldatakse selliste energiamahuka tööstuse süsinikuheite vähendamise projektide suhtes, mis on osa nullnetotehnoloogia tarneahelast ja millega vähendatakse märkimisväärselt ja püsivalt tööstusprotsesside heidet CO₂ ekvivalentides mõõdetuna ulatuses, mis on tehniliselt teostatav.

Artikkel 3

Mõisted

Käesolevas määruses kasutatakse järgmisi mõisteid:

- 1) „nullnetotehnoloogiad“ – artiklis 4 loetletud tehnoloogiad, kui need on lõpptooted, konkreetsed komponendid või konkreetsed masinad, mida kasutatakse peamiselt nende toodete tootmiseks;
- 2) „komponent“ – nullnetotehnoloogia lõpptootete osa, mida ettevõtte toodab ja millega kõnealune ettevõtte kaupleb, sealhulgas töödeldud materjal;
- 3) „taastuvenergiatehnoloogiad“ – taastuvatest energiaallikatest energiat tootvad tehnoloogiad;

⁺ ELT: palun sisestada dokumendi PE-CONS 78/23 (2023/0079(COD)) viitenumber.

- 4) „taastuvatest energiaallikatest toodetud energia“ – direktiivi (EL) 2018/2001 artikli 2 teise lõigu punktis 1 määratletud taastuvatest allikatest toodetud energia või taastuenergia;
- 5) „energia salvestamine“ – elektri- ja soojusenergia salvestamine ning muud salvestusviisid, mida kasutatakse fossiilkütusevaba energia salvestamiseks;
- 6) „muud kui bioloogilise päritoluga taastuvkütused“ – muud kui bioloogilise päritoluga taastuvkütused, nagu need on määratletud direktiivi (EL) 2018/2001 artikli 2 teise lõigu punktis 36;
- 7) „kestlikud alternatiivkütused“ – lennundussektori jaoks ette nähtud kestlikud lennukikütused, vähese süsinikuheitega sünteetilised lennukikütused või lennunduses kasutatav vesinik, mis on määratletud määruse (EL) 2023/2405 artikli 3 punktis 7, 13 või 17, või merendussektori jaoks ette nähtud kütused, mis on kindlaks määratud kooskõlas määruse (EL) 2023/1805 artikli 10 lõigetega 1 ja 2;
- 8) „süsinikuheite vähendamise murrangulised tööstustehnoloogiad“ – tootmisvõimsuse suurendamine selliste murranguliste tööstustehnoloogiate jaoks, mida kasutatakse terase-, alumiiniumi-, mitteraudmetallide, kemikaalide, tsemendi-, lubja-, klaasi-, keraamika-, väetise- ning tselluloosi- ja paberisektoris nõukogu direktiivi 2003/96/EÜ⁵⁰ artikli 17 lõike 1 punktis a määratletud energiamahuka ettevõtte kommertsrajaatise heite märkimisväärses ja püsivaks vähendamiseks CO₂ ekvivalentides mõõdetuna ulatuses, mis on tehniliselt teostatav;

⁵⁰ Nõukogu 27. oktoobri 2003. aasta direktiiv 2003/96/EÜ, millega korraldatakse ümber energiatoodete ja elektrienergia maksustamise ühenduse raamistik (ELT L 283, 31.10.2003, lk 51).

- 9) „biotehnoloogilised kliima- ja energialahendused“ – mikroorganismide või bioloogiliste molekulide, näiteks ensüümide, vaikude või biopolümeeride kasutamisel põhinevad tehnoloogiad, mis suudavad vähendada CO₂ heidet, asendades tööstuslikes tootmisprotsessides energiamahukad fossiilsed või keemilised sisendid, mis on muu hulgas seotud süsiniku kogumise ning biokütuste ja bioressursipõhiste materjalide tootmisega, kooskõlas ringmajanduse põhimõtetega;
- 10) „kasutatakse peamiselt“ – sõnaühend viitamaks lisas sätestatud lõpptoodetele ja konkreetsetele komponentidele, mis on olulised nullnetotehnoloogiate tootmiseks, või lõpptoodetele, konkreetsetele komponentidele ja konkreetsetele masinatele, mis on olulised nullnetotehnoloogiate tootmiseks projektiarendaja poolt riiklikule pädevale asutusele esitatud tõendite alusel, välja arvatud energiamahuka tööstuse süsinikuheite vähendamise projektide puhul, mille suhtes selliseid tõendeid ei nõuta;
- 11) „töödeldud materjal“ – materjal, mida on töödeldud nii, et see sobib erifunktsiooni täitmiseks nullnetotehnoloogia tarneahelas, välja arvatud kriitilised toormed, mis on määratletud määruse (EL) 2024/...⁺ artikli 4 kohaselt;
- 12) „innovatiivsed nullnetotehnoloogiad“ – nullnetotehnoloogiad, mis hõlmavad tegelikku innovatsiooni, ei ole praegu turul saadaval ja on piisavalt kõrgel tasemel katsetamiseks kontrollitud keskkonnas;

⁺ ELT: palun sisestada dokumendis PE-CONS 78/23 (2023/0079(COD)) sisalduva määruse number.

- 13) „muud innovatiivsed tehnoloogiad“ – energia- või kliimatehnoloogiad, millel on tõendatud potentsiaal aidata kaasa tööstus- või energiasüsteemide süsinikuheite vähendamisele ja vähendada strateegilist sõltuvust ning mis hõlmavad tegelikku innovatsiooni, ei ole praegu liidu turul saadaval ja on piisavalt kõrgel tasemel katsetamiseks kontrollitud keskkonnas;
- 14) „kommertskasutusele eelnev hange“ – nullnetotehnoloogia hange kommertskasutusele eelnevas etapis, mis hõlmab riski ja kasu jagamist turutingimustes ja konkurentsivõimelist arengut etappides;
- 15) „innovatiivsete lahenduste riigihange“ – riigihanke menetlus, mille puhul avaliku sektori hankijad või võrgustiku sektori hankijad tegutsevad nullnetotehnoloogia esimese kliendina ja mis võib hõlmata vastavustestimist;
- 16) „nullnetotehnoloogia tootmisprojekt“ – nullnetotehnoloogiate tootmiseks kavandatud kommertsrajatis või olemasoleva rajatise laiendamine või kasutusotstarbe muutmine kõnealuste tehnoloogiate tootmiseks, või energiamahuka tööstuse süsinikuheite vähendamise projekt;
- 17) „energiamahuka tööstuse süsinikuheite vähendamise projektid“ – direktiivi 2003/96/EÜ artikli 17 lõike 1 punktis a määratletud energiamahuka ettevõtte kommertsrajatise ehitamine või ümberehitamine terase-, alumiiniumi-, mitteraudmetallide, kemikaalide, tsemendi-, lubja-, klaasi-, keraamika-, väetise- ning tselluloosi- ja paberisektoris, mis on osa nullnetotehnoloogia tarneahelast ja mille eesmärk on vähendada märkimisväärselt ja püsivalt tööstusprotsesside heidet CO₂ ekvivalentides mõõdetuna ulatuses, mis on tehniliselt teostatav;

- 18) „strateegiline nullnetotehnoloogia projekt“ – liidus asuv nullnetotehnoloogia tootmisprojekt, CO₂ kogumise projekt, CO₂ säilitamise projekt või CO₂ transporditaristu projekt, mida liikmesriik on tunnustanud strateegilise nullnetotehnoloogia projektina vastavalt artiklitele 13 ja 14;
- 19) „loamenetlus“ – menetlus, mis hõlmab kõiki asjakohaseid lube nullnetotehnoloogia tootmisprojektide ja strateegiliste nullnetotehnoloogia projektide ehitamiseks, laiendamiseks, ümberehitamiseks ja käitamiseks, sealhulgas ehitamise, kemikaalide kasutamise ja võrguühenduse load ning keskkonnamõju hindamised ja keskkonnaload, kui neid nõutakse, ning hõlmates kõiki taotlusi ja menetlusi alates asjaomase ühtse kontaktpunkti kinnitusest, et taotlus on täielik, kuni teavitamiseni tervikotsusest menetluse tulemuse kohta, ning CO₂ maapõues säilitamise puhul tähendab loamenetlus säilitamisloa andmise menetlust, mis hõlmab kõigi säilitamiskoha käitamiseks taotletud maapealsete rajatiste jaoks vajalike lubade töötlemist, sh ehitusluba ja torude luba, ning CO₂ sisestamise ja säilitamise keskkonnaluba, mis on lõpule viidud vastavalt direktiivile 2009/31/EÜ;
- 20) „tervikotsus“ – liikmesriigi ametiasutuste tehtud otsus või otsuste kogum, millega määratakse kindlaks, kas projektiarendajal on luba nullnetotehnoloogia tootmisprojekti rakendada, ilma et see piiraks kaebusmenetluse raames tehtud otsuste kohaldamist;

- 21) „projektiarendaja“ – mis tahes ettevõtja või ettevõtjate konsortsium, kes arendab nullnetotehnoloogia tootmisprojekti või strateegilist nullnetotehnoloogia projekti;
- 22) „nullnetotehnoloogia regulatiivliivakast“ – kava, mis võimaldab ettevõtjatel katsetada innovatiivseid nullnetotehnoloogiaid ning muid innovatiivseid tehnoloogiaid kontrollitud ja tegelikele oludele vastavas keskkonnas konkreetse kava alusel, mille on koostanud ja mille seiret teeb pädev asutus;
- 23) „riigihanke menetlus“ – üks järgmistest menetlustest:
- a) direktiiviga 2014/24/EL hõlmatud mis tahes liiki hankemenetlus riigihankelepingu sõlmimiseks või direktiiviga 2014/25/EL hõlmatud mis tahes liiki hankemenetlus asjade, ehitustööde ja teenuste hankelepingu sõlmimiseks;
 - b) direktiiviga 2014/23/EL hõlmatud ehitustööde või teenuste kontsessiooni andmise menetlus;
- 24) „avaliku sektori hankija“ – riigihanke menetluste kontekstis avaliku sektori hankija, nagu on määratletud direktiivi 2014/23/EL artiklis 6, direktiivi 2014/24/EL artikli 2 lõike 1 punktis 1 ning direktiivi 2014/25/EL artiklis 3;
- 25) „võrgustiku sektori hankija“ – riigihanke menetluste kontekstis võrgustiku sektori hankija, nagu on määratletud direktiivi 2014/23/EL artiklis 7 ja direktiivi 2014/25/EL artiklis 4;

- 26) „leping“ – riigihanke menetluste kontekstis direktiivi 2014/24/EL artikli 2 lõike 1 punktis 5 määratletud riigihankeleping, direktiivi 2014/25/EL artikli 2 punktis 1 määratletud asjade, ehitustööde ja teenuste hankelepingud ja direktiivi 2014/23/EL artikli 5 punktis 1 määratletud kontsessioonid;
- 27) „võistupakkumine“ – Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiivi 2009/81/EÜ⁵¹ või direktiivide 2014/23/EL, 2014/24/EL või 2014/25/EL kohaldamisalasse mittekuuluv taastuvatest energiaallikatest energia tootmist või tarbimist toetavate võistupakkumiste mehhanism;
- 28) „CO₂ sisestusvõimekus“ – CO₂ kogus, mida on aastas võimalik sisestada kasutusel olevasse maapõues säilitamise kohta, mis on saanud loa direktiivi 2009/31/EÜ alusel, et vähendada heidet või suurendada süsiniku sidumist, eelkõige suurtest tööstusrajatistest, ning mille mõõtühik on tonni aastas;
- 29) „CO₂ transporditaristu“ – torustik, sealhulgas sellega seotud pumbajaamad, CO₂ transportimiseks säilitamiskohta, samuti kõik laevad, maantee- või raudteetranspordiliigid, sealhulgas veeldamisseadmed ja vajaduse korral ajutised säilitamisrajatised, CO₂ transportimiseks sadamarajatistesse ja säilitamiskohta;

⁵¹ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 13. juuli 2009. aasta direktiiv 2009/81/EÜ, millega kooskõlastatakse teatavate kaitse- ja julgeolekuvaldkonnas ostjate poolt sõlmitavate ehitustööde ning asjade ja teenuste riigihankelepingute sõlmimise kord ja muudetakse direktiive 2004/17/EÜ ja 2004/18/EÜ (ELT L 216, 20.8.2009, lk 76).

- 30) „energiasüsteemi lõimimine“ – lahendused, mille abil energiasüsteem kui tervik kavandatakse ja seda käitatakse, ühendades tugevamalt eri energiakandjad, taristud ja tarbimissektorid, et osutada fossiilkütustevabu, paindlikke, usaldusväärseid ja ressursitõhusaid energiateenuseid ühiskonna, majanduse ja keskkonna jaoks võimalikult väikeste kuludega;
- 31) „nullnetotööstuse partnerlused“ – kohustused, mille liit ja kolmas riik omavaheliselt võtavad, et suurendada nullnetotehnoloogiatega seotud koostööd, ja mis kehtestatakse mittesiduva vahendiga, milles määratakse kindlaks konkreetsed vastastikku huvi pakkuvad meetmed.
- 32) „esimene omalaadne“ – uus või oluliselt uuendatud nullnetotehnoloogia rajatis, mis pakub innovatsiooni sellise nullnetotehnoloogia tootmisprotsessis, mida liidus veel oluliselt ei ole või mida veel ei ole kavas ehitada;
- 33) „tootmisvõimsus“ – tootmisprojektis toodetud nullnetotehnoloogiate tootmise koguvõimsus, või kui tootmisprojekti käigus toodetakse konkreetseid komponente või masinaid, mida kasutatakse peamiselt vastavate toodete tootmiseks, ja ei toodeta lõpptooteid, siis selle lõpptoote tootmisvõimsus, mille jaoks kõnealuseid komponente või konkreetseid masinaid toodetakse.

Artikkel 4
Nullnetotehnoloogiate loetelu

1. Käesoleva määruse kohaldamisalasse kuuluvad nullnetotehnoloogiad on järgmised:
 - a) päikeseenergia tehnoloogiad, sealhulgas fotogalvaanilised, päikesesoojuselektrilised ja päikese soojusenergial põhinevad tehnoloogiad;
 - b) maismaa tuuleenergia ja avamere taastuenergia tehnoloogiad;
 - c) aku- ja energiasalvestustehnoloogiad;
 - d) soojuspumbad ja maapõueenergia tehnoloogiad;
 - e) vesinikutehnoloogiad, sealhulgas elektrolüüsiseadmed ja kütuseelemendid;
 - f) kestlikud biogaasi- ja biometaanitehnoloogiad;
 - g) süsiniku kogumise ja säilitamise tehnoloogiad;
 - h) elektrivõrgutehnoloogiad, sealhulgas elektrisõidukite laadimistehnoloogiad ja tehnoloogiad võrgu digitaliseerimiseks;
 - i) tuumalõhustumisenergia tehnoloogiad, sealhulgas tuumkütusetsükli tehnoloogiad;
 - j) kestlike alternatiivkütuste tehnoloogiad;
 - k) hüdroenergiatehnoloogiad;

- l) taastuvenergiatehnoloogiad, mis ei ole hõlmatud eelmiste kategooriatega;
 - m) energiasüsteemiga seotud energiatõhususe tehnoloogiad, sealhulgas soojusvõrgutehnoloogiad;
 - n) muude kui bioloogilise päritoluga taastuvkütuste tehnoloogiad;
 - o) biotehnoloogilised kliima- ja energialahendused;
 - p) süsinikuheite vähendamise murrangulised tööstustehnoloogiad, mis ei ole hõlmatud eelmiste kategooriatega;
 - q) CO₂ transpordi ja utiliseerimise tehnoloogiad;
 - r) tuuleenergial põhinevate jõuseadmete ja elektriliste jõuseadmete tehnoloogiad transpordis;
 - s) tuumatehnoloogiad, mis ei ole hõlmatud eelmiste kategooriatega.
2. Lõige 1 ei piira liikmesriigi õigust otsustada ise erinevate energiaallikate ja energiavarustuse üldise struktuuri valiku üle.
3. Lõige 1 ei piira liidu rahaliste vahendite eraldamist, eelkõige rahastamiskõlblikkuse või toetuse andmise kriteeriume, mis on vastu võetud kooskõlas asjakohaste menetlustega, ega liidu poolt EIP kaudu antavat toetust.

II peatükk

Nullnetotehnoloogia tootmist soodustavad tingimused

I JAGU

VÕRDLUSALUSED

Artikkel 5

Sihttasemed

1. Komisjon ja liikmesriigid toetavad nullnetotehnoloogia tootmisprojekte kooskõlas käesoleva peatükiga, et tagada nullnetotehnoloogiate ja nende tarneahelate strateegilise sõltuvuse vähendamine liidus, saavutades nende tehnoloogiate tootmisvõimsuse puhul
 - a) võrdlusaluse, mis on vähemalt 40 % liidu 2030. aasta kliima- ja energiaeesmärkide saavutamiseks vajalikust vastava tehnoloogia iga-aastasest kasutuselevõtu vajadusest;
 - b) liidu osakaalu suurendamine vastavates tehnoloogiates, et saavutada 2040. aastaks artikli 42 kohase seire põhjal 15 % maailma toodangust, välja arvatud juhul, kui liidu tootmisvõimsuse suurenemine oleks märkimisväärselt suurem kui liidu 2040. aasta kliima- ja energiaeesmärkide saavutamiseks vajalike vastavate tehnoloogiate kasutuselevõtu vajadus.

II JAGU

HALDUSMENETLUSTE JA LOAMENETLUSTE LIHTSUSTAMINE

Artikkel 6

Ühtsed kontaktpunktid

1. Liikmesriigid loovad või määravad hiljemalt ... [kuus kuud pärast käesoleva määruse jõustumise kuupäeva] ühe asutuse või mitu asutust ühtseks kontaktpunktiks asjakohasel haldustasandil. Iga ühtne kontaktpunkt vastutab nullnetotehnoloogia tootmisprojektide, sealhulgas strateegiliste nullnetotehnoloogia projektide loamenetluse hõlbustamise ja koordineerimise eest ning teabe andmise eest haldusmenetluste lihtsustamise kohta kooskõlas artikliga 7, sealhulgas teabe andmise eest selle kohta, millal loetakse taotlus artikli 9 lõike 10 kohaselt täielikuks.
2. Kui liikmesriik loob või määrab käesoleva artikli lõike 1 kohaselt rohkem kui ühe ühtse kontaktpunkti, pakub liikmesriik vahendeid, mis aitavad projektiarendajatel leida artikli 7 kohaselt loodud veebileheküljel asjakohase loodud või määratud kontaktpunkti.

3. Lõike 1 kohaselt loodud või määratud ühtne kontaktpunkt on projektiarendaja ainus kontaktpunkt nullnetotehnoloogia tootmisprojekti, sealhulgas strateegilise nullnetotehnoloogia projekti loamenetluses. Ta koordineerib ja hõlbustab kõigi asjakohaste dokumentide ja teabe esitamist ning teavitab projektiarendajat tervikotsuse tulemusest.
4. Projektiarendajatel lubatakse esitada kõiki loamenetluse jaoks asjakohaseid dokumente elektrooniliselt.
5. Pädevad asutused tagavad, et kõiki konkreetse projekti puhul läbi viidud asjakohaseid uuringuid, väljastatud lube ja antud kinnitusi võetakse arvesse ning et ei nõuta uuringute, lubade või kinnituste dubleerimist, välja arvatud juhul, kui liidu või riigisisese õigusega on ette nähtud teisiti.
6. Liikmesriigid tagavad, et taotluse esitajad pääsevad hõlpsasti juurde teabele loamenetlusega seotud vaidluste lahendamise menetluste kohta ja nendele menetlustele, sealhulgas, kui see on kohaldatav, alternatiivsete vaidluste lahendamise mehhanismide puhul, kui sellised menetlused on riigisisese õigusega ette nähtud.
7. Liikmesriigid tagavad, et ühtsel kontaktpunktil ja kõigil pädevatel asutustel, kes vastutavad loamenetluses mis tahes etapi eest, sh kõik menetlusetapid, on piisavalt kvalifitseeritud töötajaid ning piisavad rahalised, tehnilised ja tehnoloogilised vahendid, sealhulgas asjakohasel juhul täiend- ja ümberõppeks, et täita tulemuslikult oma ülesandeid käesoleva määruse alusel.

8. Artiklites 38 ja 39 osutatud platvormil käsitletakse korrapäraselt käesoleva jao ning artiklite 15 ja 16 rakendamist ning jagatakse parimaid tavasid ühtsete kontaktpunktide korraldamise valdkonnas.
9. Asutused, kes osalevad loamenetluses ja muud asjaomased ametiasutused täpsustavad ja teevad asjaomasele ühtsele kontaktpunktile kättesaadavaks nõuded ja sellise teabe ulatuse, mida projektiarendajalt enne loamenetluse algust nõutakse.

Artikkel 7

Teabe kättesaadavus veebis

Liikmesriigid tagavad veebis ning kesksel ja kergesti kättesaadaval viisil juurdepääsu nullnetotehnoloogia tootmisprojektidega, sealhulgas strateegiliste nullnetotehnoloogia projektidega seotud protsesse käsitlevale järgmisele teabele:

- a) artikli 6 lõikes 1 osutatud ühtsed kontaktpunktid;
- b) loamenetlus, sealhulgas teave vaidluste lahendamise kohta;
- c) rahastamis- ja investeerimisteenused;

- d) rahastamisvõimalused liidu või liikmesriigi tasandil;
- e) ettevõtluse tugiteenused, muu hulgas, kuid mitte ainult ettevõtte tulumaksu deklareerimine, kohalikud maksuseadused või tööõigus.

Artikkel 8

Rakendamise kiirendamine

Liikmesriigid annavad haldustoetust nende territooriumil paiknevatele nullnetotehnoloogia tootmisprojektidele, et hõlbustada nende õigeaegset ja tulemuslikku rakendamist, pöörates erilist tähelepanu projekti kaasatud VKEdele, sealhulgas

- a) andes abi, tagamaks vastavus kohaldatavatele haldus- ja aruandluskohustustele;
- b) andes abi projektiarendajatele, et nad teavitaksid üldsust suurendamaks üldsuse heakskiitu projektile;
- c) andes abi projektiarendajatele loamenetluse käigus, eelkõige VKEde puhul.

Artikkel 9
Loamenetluse kestus

1. Nullnetotehnoloogia tootmisprojektide loamenetlus ei ole pikem järgmistest tähtaegadest:
 - a) 12 kuud selliste nullnetotehnoloogia tootmisprojektide rajamisel või laiendamisel, mille aastane tootmisvõimsus on alla 1 GW;
 - b) 18 kuud selliste nullnetotehnoloogia tootmisprojektide rajamisel või laiendamisel, mille aastane tootmisvõimsus on 1 GW või rohkem.
2. Nullnetotehnoloogia tootmisprojektide puhul, mille aastast tootmisvõimsust ei mõõdeta gigavattides, ei kesta loamenetlus kauem kui 18 kuud.
3. Kui energiamahuka tööstuse süsinikuheite vähendamise projektid, sealhulgas juhul, kui neid tunnustatakse strateegiliste projektidena, nõuavad mitme rajatise või üksuse ehitamist ühte tegevuskohta, võivad projektiarendaja ja ühtne kontaktpunkt leppida kokku projekti jagamises mitmeks väiksemaks projektiks, et pidada kinni kohaldatavatest tähtaegadest.
4. Kui direktiivi 2011/92/EL kohaselt on nõutav keskkonnamõju hindamine, ei arvata käesoleva artikli lõigetes 1 ja 2 osutatud loamenetluse kestuse hulka kõnealuse direktiivi artikli 1 lõike 2 punkti g alapunktis i osutatud hindamise etappe.

5. Kui direktiivi 2011/92/EL artikli 1 lõike 2 punkti g alapunkti ii kohase konsulteerimise tulemusel on vaja täiendada keskkonnamõju hindamise aruannet lisateabega, võib ühtne kontaktpunkt anda projektiarendajale võimaluse esitada lisateavet. Sellisel juhul teavitab ühtne kontaktpunkt projektiarendajat lisateabe esitamise tähtajast, mis ei tohi olla varem kui 30 päeva pärast teavitamist. Lisateabe esitamise tähtaja ja selle teabe esitamise vahelist ajavahemikku ei arvestata käesoleva artikli lõigetes 1 ja 2 osutatud loamenetluse kestuse hulka.
6. Erandjuhtudel, kui kavandatud nullnetotehnoloogia tootmisprojekti või strateegilise nullnetotehnoloogia projekti olemus, keerukus, asukoht või suurus seda nõuab, võib liikmesriik pikendada käesoleva artikli lõigetes 1, 2 ja 7 ning artikli 16 lõigetes 1 ja 2 osutatud tähtaegu enne nende aegumist juhtumipõhiselt ühe korra kuni kolme kuu võrra.
7. Kui liikmesriik on seisukohal, et kavandatud nullnetotehnoloogia tootmisprojekt või strateegiline nullnetotehnoloogia projekt tekitab erakordse riski töötajate või kogu elanikkonna tervisele ja ohutusele, ning kui on vaja lisaaega, et välja selgitada, kas kindlakstehtud riske maandavad meetmed on kasutusele võetud, võib ta juhtumipõhiselt pikendada käesoleva artikli lõikes 1 ja 2 ja artikli 16 lõigetes 1 ja 2 osutatud tähtaegu kuue kuu võrra kuue kuu jooksul alates loamenetluse algatamisest.

8. Lõigete 6 või 7 kohaldamisel teavitab ühtne kontaktpunkt projektiarendajat kirjalikult pikendamise põhjusest ja kuupäevast, mil tervikotsus eeldatavasti tehakse.
9. Käesoleva määruse artikli 6 lõikes 1 osutatud ühtne kontaktpunkt teavitab projektiarendajat direktiivi 2011/92/EL artikli 5 lõikes 1 osutatud keskkonnamõju hindamise aruande esitamise tähtpäevast, võttes arvesse loamenetluse korraldust asjaomases liikmesriigis ja vajadust anda piisavalt aega aruande hindamiseks. Keskkonnamõju hindamise aruande esitamise tähtaja ja aruande esitamise vahelist ajavahemikku ei arvestata käesoleva artikli lõigetes 1 ja 2 osutatud loamenetluse kestuse hulka.
10. Hiljemalt 45 päeva jooksul alates loataotluse saamisest tunnistab asjaomane ühtne kontaktpunkt, et taotlus on täielik, või kui projektiarendaja ei ole saatnud kogu taotluse menetlemiseks vajalikku teavet, palub ühtne kontaktpunkt projektiarendajal esitada täieliku taotluse põhjendamatu viivitusega, täpsustades puuduoleva teabe. Kui esitatud taotlust peetakse teist korda mittetäielikuks, võib ühtne kontaktpunkt 30 päeva jooksul pärast teist esitamist esitada teise teabenõude. Ühtne kontaktpunkt ei nõua teavet valdkondades, mida esimene lisateabe taotlus ei hõlmanud, ja võib nõuda lisatõendeid üksnes tuvastatud puuduva teabe täiendamiseks. Kuupäeva, millal artikli 6 lõikes 1 osutatud ühtne kontaktpunkt taotluse täielikuks tunnistab, käsitatakse konkreetse taotluse loamenetluse alguskuupäevana.

11. Hiljemalt kaks kuud pärast taotluse saamise kuupäeva koostab ühtne kontaktpunkt tihedas koostöös muude asjaomaste asutustega loamenetluse üksikasjaliku ajakava. Kõnealune ajakava algab hetkest, mil ühtne kontaktpunkt tunnistab taotluse täielikuks. Ühtne kontaktpunkt avaldab selle ajakava veebisaidil, millele on vaba juurdepääs.
12. Käesolevas artiklis ja artiklis 16 sätestatud tähtajad ei mõjuta liidu ega rahvusvahelisest õigusest tulenevaid kohustusi, vaiete menetlemist ega kohtulikku õiguskaitset.
13. Käesolevas artiklis ja artiklis 16 sätestatud tähtajad ei takista liikmesriike ühegi loamenetluse puhul lühemaid tähtaegu kehtestamast.

Artikkel 10

Keskkonnamõju hindamised ja keskkonnaload

1. Kui direktiivi 2011/92/EL artiklite 5–9 kohaselt on nõutav keskkonnamõju hindamine, siis võib asjaomane projektiarendaja küsida enne taotluse esitamist ühtse kontaktpunkti arvamust selle teabe ulatuse ja üksikasjalikkuse kohta, mis tuleb lisada kõnealuse direktiivi artikli 5 lõike 1 kohasesse keskkonnamõju hindamise aruandesse. Ühtne kontaktpunkt tagab, et arvamus esitatakse võimalikult kiiresti ja hiljemalt 45 päeva pärast projektiarendaja taotluse esitamise kuupäeva.

2. Kui kohustus keskkonnamõju hinnata tuleneb samaaegselt mis tahes kahest või rohkemast – direktiivist 2000/60/EÜ, Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiivist 2001/42/EÜ⁵², direktiivist 2008/98/EÜ, direktiivist 2009/147/EÜ, direktiivist 2010/75/EL, direktiivist 2011/92/EL direktiivist 2012/18/EL või direktiivist 92/43/EMÜ, siis tagab liikmesriik sellise koordineeritud või ühise menetluse kohaldamise, millega täidetakse kõik nimetatud liidu õigusaktide nõuded.

Esimeses lõigus osutatud koordineeritud menetluse alusel koordineerib pädev asutus konkreetse projekti erinevaid individuaalseid keskkonnamõju hindamisi, mida nõutakse asjakohaste liidu õigusaktidega.

Esimeses lõigus osutatud ühise menetluse alusel tagab pädev asutus konkreetse projekti ühtse keskkonnamõju hindamise, mida nõutakse asjakohaste liidu õigusaktidega. Ühise või koordineeritud menetluse kohaldamine ei mõjuta keskkonnamõju hindamise sisu.

3. Liikmesriigid tagavad, et pädevad asutused esitavad keskkonnamõju hindamise kohta direktiivi 2011/92/EL artikli 1 lõike 2 punkti g alapunktis iv osutatud põhjendatud järelduse 90 päeva jooksul alates kogu vajaliku teabe saamisest kõnealuse direktiivi artiklite 5, 6 ja 7 kohaselt ning pärast kõnealuse direktiivi artiklites 6 ja 7 osutatud konsultatsioonide lõpuleviimist.

⁵² Euroopa Parlamendi ja nõukogu 27. juuni 2001. aasta direktiiv 2001/42/EÜ teatavate kavade ja programmide keskkonnamõju hindamise kohta (EÜT L 197, 21.7.2001, lk 30).

4. Erandjuhtudel, kui kavandatud projekti olemus, keerukus, asukoht või suurus seda nõuab, võivad liikmesriigid pikendada lõikes 3 osutatud tähtaega enne selle aegumist juhtumipõhiselt kuni 20 päeva võrra. Sellisel juhul teavitab asjaomane ühtne kontaktpunkt projektiarendajat kirjalikult pikendamise põhjustest ja põhjendatud järelduse tegemise tähtajast.
5. Direktiivi 2011/92/EL artikli 1 lõike 2 punktis e osutatud asjaomase üldsusega konsulteerimise ja kõnealuse direktiivi artikli 6 lõikes 1 osutatud asutustega konsulteerimise tähtajad seoses kõnealuse direktiivi artikli 5 lõikes 1 osutatud keskkonnaaruandega ei tohi olla pikemad kui 85 päeva ega lühemad kui 30 päeva kooskõlas nimetatud direktiivi artikli 6 lõikega 7. Nimetatud direktiivi artikli 6 lõike 4 teise lõigu kohaldamisalasse kuuluvate juhtumite puhul saab seda ajavahemikku pikendada juhtumipõhiselt kuni 90 päevani.
6. Liikmesriigid tagavad, et nende pädevatel asutustel ja muudel direktiivi 2011/92/EL artikli 6 lõike 1 kohaselt määratud asutustel on käesolevast artiklist tulenevate kohustuste täitmiseks piisav arv kvalifitseeritud töötajaid ning piisavad rahalised, tehnilised ja tehnoloogilised ressursid.

Artikkel 11
Planeerimine

1. Kavade koostamise, sealhulgas detailplaneeringute, ruumilise planeerimise ja maakasutuse planeerimise eest vastutavad riiklikud, piirkondlikud ja kohalikud ametiasutused kaaluvad sellistesse kavadesse asjakohasel juhul sätete lisamist nullnetotehnoloogia tootmisprojektide, sealhulgas strateegiliste nullnetotehnoloogia projektide, ja kui see on asjakohane, nullnetotööstuse arengukeskuste, ning vajaliku taristu arendamiseks. Selliste sätete lisamise kaalumisel eelistatakse tehis- ja ehitatud pindu, tööstusalasid ja mahajäetud tööstusalasid. Nullnetotehnoloogia tootmisprojektide arendamise hõlbustamiseks tagavad liikmesriigid, et kõik asjakohased ruumilise planeerimise andmed on veebis kättesaadavad kooskõlas artikliga 7.

2. Kui kavad sisaldavad sätteid nullnetotehnoloogia tootmisprojektide, sh strateegiliste nullnetotehnoloogia projektide ja nende jaoks vajaliku taristu arendamiseks ja neid tuleb hinnata kooskõlas direktiiviga 2001/42/EÜ ja direktiivi 92/43/EMÜ artikliga 6, siis need hindamised ühtlustatakse. Kui see on kohaldatav, käsitletakse ühendatud hindamise käigus ka mõju direktiivis 2000/60/EÜ osutatud potentsiaalselt mõjutatud veekogudele. Kui asjaomased liikmesriigid peavad hindama käimasoleva ja tulevase tegevuse mõju merekeskkonnale, sealhulgas maismaa ja mere koostoimele, nagu on osutatud Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiivi 2014/89/EL⁵³ artiklis 4, hõlmab ühendatud hindamine ka nimetatud mõju. Asjaolu, et hindamisi käesoleva lõike kohaselt ühendatakse, ei mõjuta nende sisu ega kvaliteeti. Ühendatud hindamine viiakse läbi nii, et sellega ei kaasne käesolevas määruses sätestatud tähtaegade pikendamine.

Artikkel 12

ÜRO Euroopa Majanduskomisjoni konventsioonide kohaldatavus

1. Käesolev määrus ei piira kohustusi, mis tulenevad 25. juunil 1998. aastal Århusis allkirjastatud ÜRO Euroopa Majanduskomisjoni keskkonnainfo kättesaadavuse ja keskkonnaasjade otsustamises üldsuse osalemise ning neis asjus kohtu poole pöördumise konventsioonist ning 25. veebruaril 1991. aastal Espoos allkirjastatud ÜRO Euroopa Majanduskomisjoni piiriülese keskkonnamõju hindamise konventsioonist ja selle 21. mail 2003. aastal Kiievis allkirjastatud keskkonnamõju strateegilise hindamise protokollist.

⁵³ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 23. juuli 2014. aasta direktiiv 2014/89/EL, millega kehtestatakse mereruumi planeerimise raamistik (ELT L 257, 28.8.2014, lk 135).

2. Kõik käesoleva jao ja artiklite 8, 15, 16 ja 28 kohaselt vastu võetud otsused tehakse avalikkusele kergesti arusaadaval viisil kättesaadavaks ning kõik ühe nullnetotehnoloogia tootmisprojekti või strateegilise nullnetotehnoloogia projektiga seotud otsused on kättesaadavad samal veebisaidil.

III JAGU

STRATEEGILISED NULLNETOTEHNOLOOGIA PROJEKTID

Artikkel 13

Valikukriteeriumid

1. Liikmesriigid tunnustavad strateegiliste nullnetotehnoloogia projektidena nullnetotehnoloogia tootmisprojekte, mis asuvad liidus ning aitavad saavutada artiklis 1 sätestatud eesmärges, sealhulgas liidu kliima- ja energiaeesmärges, ning vastavad vähemalt ühele järgmistest kriteeriumidest:
- a) nullnetotehnoloogia tootmisprojekt toetab liidu nullnetotehnoloogiate tehnoloogilist ja tööstuslikku vastupanuvõimet, suurendades nullnetotehnoloogia väärtusahela komponendi või segmendi tootmisvõimsust:
 - i) lisades liidus sellise nullnetotehnoloogia tootmisvõimsust, mille osas liit sõltub rohkem kui 50 % impordist, mis pärineb kolmandatest riikidest,

- ii) lisades märkimisväärsed tootmisvõimsust, aidates oluliselt kaasa liidu 2030. aasta kliima- või energiaeesmärkide saavutamisele, või
 - iii) lisades tootmisvõimsust või ajakohastades olemasolevat tootmisvõimsust liidus sellise nullnetotehnoloogia jaoks, mille puhul liidu tootmisvõimsus moodustab märkimisväärse osa maailma toodangust ja millel on oluline roll liidu vastupanuvõime tagamisel;
- b) nullnetotehnoloogia tootmisprojekt avaldab selgelt positiivset mõju liidu nullnetotööstuse tarneahelale või selle järgneva etapi sektoritele, pakkudes Euroopa nullnetotööstusele juurdepääsu parimale võimalikule nullnetotehnoloogiale või esimeses omalaadses tootmisrajaajatises toodetud toodetele, ning vastab vähemalt ühele järgmistest kriteeriumidest:
- i) sellega võetakse meetmeid, et meelitada ligi nullnetotehnoloogiate jaoks vajalikke töötajaid, hoida neid tööl ja tagada nende täiend- või ümberõpe, sh töökohapõhise õppe, praktika, jätkuhariduse ja -koolituse teel ning tihedas koostöös piirkondlike ja kohalike omavalitsuste, haridus- ja koolitusasutuste ning sotsiaalpartneritega, sealhulgas ametiühingutega;
 - ii) see aitab suurendada VKEde konkurentsivõimet nullnetotehnoloogia tarneahela osana;

- c) projekt aitab saavutada liidu kliima- või energiaeesmärke selliste nullnetotehnoloogia tootmise tavade kaudu, millel on paremad keskkonnakestlikkuse ja -toime või ringlusvõime omadused, sealhulgas ulatuslik vähene süsinikuheide ning energia-, vee- ja materjalitõhusus, ning tavade kaudu, mis vähendavad märkimisväärselt ja püsivalt heidet CO₂-ekvivalentides mõõdetuna.

2. Hiljemalt ... [kaheksa kuud pärast käesoleva määruse jõustumise kuupäeva] võtab komisjon vastu rakendusakti, milles sätestatakse suunised, millega tagatakse ühetaolised tingimused käesolevas artiklis sätestatud kriteeriumide rakendamiseks. Need suunised sisaldavad vähemalt konkreetseid suuniseid kriteeriumide kohta, mida kasutatakse selleks, et hinnata:

- a) kas lisatud tootmisvõimsus on seotud esimese omalaadse või parima võimaliku tehnoloogia tootmisvõimsusega;
- b) kas täiendavat tootmisvõimsust saab pidada märkimisväärseks.

Kõnealune rakendusakt võetakse vastu kooskõlas artikli 45 lõikes 2 osutatud kontrollimenetlusega.

3. Liikmesriigid tunnustavad strateegiliste nullnetotehnoloogia projektidena CO₂ säilitamise projekte, mis vastavad kõigile järgmistele kriteeriumidele:

- a) CO₂ säilitamiskoht asub liidu territooriumil, selle majandusvööndites või selle mandrilaval Ühinenud Rahvaste Organisatsiooni mereõiguse konventsiooni (UNCLOS) tähenduses;

- b) CO₂ säilitamise projekt aitab saavutada artiklis 20 sätestatud eesmärki;
- c) CO₂ säilitamise projekti puhul on esitatud CO₂ ohutu ja püsiva maapõues säilitamise loa taotlus kooskõlas direktiiviga 2009/31/EÜ.

Mis tahes CO₂ kogumise projekti, mis on seotud CO₂ säilitamise projektiga, mis vastab esimeses lõigus osutatud kriteeriumidele, ja mis tahes CO₂ infrastruktuuri projekti, mis on vajalik kogutud CO₂ transportimiseks, tunnustatakse samuti nullnetotehnoloogia projektina.

- 4. Nullnetotehnoloogia tootmisprojekte, mis on seotud nullnetotehnoloogiaga ning asuvad vähem arenenud ja üleminekupiirkondades ning Õiglase Ülemineku Fondi territooriumidel ning millel on õigus saada rahastust ühtekuuluvuspoliitika normide alusel, tunnustavad liikmesriigid pärast hankemenetluse lõpuleviimist artikli 14 lõike 3 kohaselt strateegiliste nullnetotehnoloogia projektidena projektiarendaja kirjalikul soovil, ilma et projektiarendaja peaks esitama ametlikku taotlust artikli 14 lõike 2 alusel.
- 5. Nullnetotehnoloogia tootmisprojekte, mis asuvad liidus, aitavad saavutada artikli 1 lõikes 1 sätestatud eesmäärke ja mida toetatakse ELi heitkogustega kauplemise süsteemi innovatsioonifondist või mille puhul on tegemist üleeuroopalist huvi pakkuvate tähtsate projektidega, projekti „European Hydrogen Valleys“ projektidega või Euroopa vesinikupanga projektidega ning mille vahenditega toetatakse investeeringuid tootmisvõimsustesse, tunnustavad liikmesriigid projektiarendaja kirjalikul sooviavaldusel artikli 14 lõike 3 kohaselt strateegiliste nullnetotehnoloogia projektidena, ilma et projektiarendaja peaks esitama ametlikku taotlust kooskõlas artikli 14 lõikega 2.

6. Kui strateegiline nullnetotehnoloogia projekt annab panuse sellise tehnoloogia väärtusahelasse, mida liikmesriik oma energiavarustuse üldstruktuuri osana ei aktsepteeri, võib asjaomane liikmesriik keelduda tunnustamast seda projekti strateegilise projektina. Kui on nullnetotehnoloogiaid, mille puhul liikmesriik ei kavatse projekte strateegiliste projektidena tunnustada, teatab asjaomane liikmesriik sellest võimalikult kiiresti ja avalikult.

Artikkel 14

Taotluse esitamine ja tunnustamine

1. Nullnetotehnoloogia tootmisprojektide strateegiliste nullnetotehnoloogia projektidena tunnustamise taotlused peavad esitama asjaomase liikmesriigi projektiarendajad.
2. Lõikes 1 osutatud taotlus peab sisaldama järgmist teavet:
 - a) asjakohased tõendid artikli 13 lõikes 1 või 3 sätestatud kriteeriumide täitmise kohta;
 - b) äriplaan, milles hinnatakse projekti rahalist elujõulisust kooskõlas töökohtade loomise eesmärgiga, ning
 - c) projekti esialgne ajakava hinnanguga, millal saaks projekt aidata saavutada artiklis 5 osutatud liidu tootmisvõimsuse võrdlusalust või artiklis 20 osutatud CO₂ sisestusvõimekuse liidu tasandi eesmärki.

Komisjon esitab lõikes 1 osutatud taotluste esitamiseks eelnevalt kindlaksmääratud vormi.

3. Liikmesriigid peavad hindama lõikes 1 osutatud taotlust õiglase ja läbipaistva menetluse kaudu ühe kuu jooksul täieliku taotluse kättesaamisest. Kui projektiarendaja ei ole saatnud kogu taotluse menetlemiseks vajalikku asjakohast ja täielikku teavet, palub liikmesriik ainult üks kord, et projektiarendaja esitaks täiendava teabe põhjendamatu viivitusega, et taotlus oleks täielik. Hindamisprotsessi alguseks loetakse taotluse täielikuks tunnistamise kuupäeva. Selle protsessi tulemusel tehtud otsus peab olema põhjendatud ning sellest teatatakse projektiarendajale ja artiklites 38 ja 39 osutatud platvormile.
4. Kui lõikes 3 osutatud ajavahemiku jooksul otsust ei tehta, võib projektiarendaja teavitada liikmesriiki ja taotleda põhjendamatu viivitusega, et liikmesriik esitaks projektiarendajale ajakohastatud tähtaja, mis ei tohi olla hilisem kui 30 päeva pärast algset tähtaega.
5. Komisjon võib esitada heakskiidetud strateegiliste nullnetotehnoloogia projektide kohta oma arvamuse. Kui liikmesriik lükkab taotluse tagasi, siis on taotluse esitajal õigus esitada taotlus komisjonile, kes hindab taotlust 20 tööpäeva jooksul. Komisjoni hinnang ei piira liikmesriigi otsust.

6. Kui komisjon kinnitab pärast käesoleva artikli lõike 5 kohast hindamist, et liikmesriik on teinud taotluse tagasilükkamisel õige otsuse, siis teavitab komisjon taotluse esitajat kirjalikult oma järeldusest. Kui komisjon annab taotlusele liikmesriigist erineva hinnangu, siis arutatakse kõnealust projekti artiklites 38 ja 39 osutatud platvormil.
7. Kui komisjon või liikmesriik leiab, et strateegilises nullnetotehnoloogia projektis on tehtud märkimisväärseid muudatusi või see ei vasta enam artiklis 13 sätestatud kriteeriumidele, või kui strateegilise nullnetotehnoloogia projektina tunnustamise aluseks oli valeteavet sisaldav taotlus, siis teavitab ta sellest asjaomast projektiarendajat. Pärast projektiarendaja ärakuulamist võib liikmesriik tunnistada kehtetuks otsuse, millega projekti strateegilise nullnetotehnoloogia projektina tunnustati.
8. Projekt, mida enam strateegiliste nullnetotehnoloogia projektina ei tunnustata, kaotab kõik õigused, mis sellel käesoleva määruse alusel kõnealuse staatusega seoses on.
9. Komisjon loob strateegiliste nullnetotehnoloogia projektide registri, mis on kõigile avatud, ja hoiab seda käigus.

Artikkel 15

Strateegiliste nullnetotehnoloogia projektide eelisstaatus

1. Projektiarendajad ja kõik asjaomased asutused tagavad, et strateegiliste nullnetotehnoloogia projektide puhul menetletakse asjakohaseid küsimusi võimalikult kiiresti kooskõlas liidu ja riigisisese õigusega.
2. Piiramata liidu õiguses sätestatud kohustusi, kui projekti on tunnustatud strateegilise nullnetotehnoloogia projektina, omistavad liikmesriigid sellele strateegilisele nullnetotehnoloogia projektile kõige suurema võimaliku riikliku tähtsuse, kui riigisiseses õiguses on selline staatus olemas, ning seda strateegilist nullnetotehnoloogia projekti koheldakse sellest lähtuvalt loamenetlustes, sh kui need on seotud keskkonnamõju hindamiste, ning kui andmed on kättesaadavad, ruumilise planeerimisega.
3. Strateegilisi nullnetotehnoloogia projekte käsitatakse projektidena, mis toetavad liidu nullnetotehnoloogiate varustuskindlust, ning seega on need avalikes huvides.
Direktiivi 2000/60/EÜ artikli 4 lõikes 7, direktiivi 2009/147/EÜ artikli 9 lõike 1 punktis a, direktiivi 92/43/EMÜ artikli 6 lõikes 4 ja artikli 16 lõikes 1 ning looduste taastamist käsitlevates liidu õigusaktides osutatud keskkonnamõju või kohustuste puhul käsitatakse strateegilisi nullnetotehnoloogia projekte liidus avalikku huvi pakkuvate projektidena ja neid võib käsitada ülekaalukat avalikku huvi pakkuvate projektidena ning rahvatervise ja ohutuse huvidega seotud projektidena, kui on täidetud kõik nimetatud õigusaktides sätestatud tingimused.

4. Kõiki strateegiliste nullnetotehnoloogia projektidega seotud vaidluste lahendamise menetlusi, kohtuvaidlusi, apellatsioone ja õiguskaitsevahendeid riiklikes kohtutes, erikohtutes või vahekohtutes, sealhulgas lepitusi ja vahekohtumenetlusi, kui need on riigisiseses õiguses olemas, käsitatakse kiireloomulistena, kui loamenetlusi käsitlevas riigisiseses õiguses on sellised kiireloomulised menetlused ette nähtud ja seal sätestatud ulatuses ning tingimused, et austatakse tavapäraselt kohaldatavaid üksikisikute või kogukondade kaitseõigusi. Strateegiliste nullnetotehnoloogia projektide arendajad osalevad vajaduse korral sellistes kiireloomulistes menetlustes.

Artikkel 16

Strateegiliste nullnetotehnoloogia projektide loamenetluse kestus

1. Strateegiliste nullnetotehnoloogia projektide loamenetlus ei tohi olla pikem kui
- a) üheksa kuud selliste strateegiliste nullnetotehnoloogia projektide rajamisel või laiendamisel, mille aastane tootmisvõimsus on alla 1 GW;
 - b) 12 kuud selliste strateegiliste nullnetotehnoloogia projektide rajamisel või laiendamisel, mille aastane tootmisvõimsus on 1 GW või rohkem;
 - c) 18 kuud direktiivi 2009/31/EÜ kohaselt kõigi säilitamiskoha käitamiseks vajalike lubade puhul.

2. Strateegiliste nullnetotehnoloogia projektide puhul, mille aastast tootmisvõimsust ei mõõdeta gigavattides, ei tohi loamenetlus olla pikem kui 12 kuud.
3. Kui direktiivi 2011/92/EL kohaselt on nõutav keskkonnamõju hindamine, ei arvata käesoleva artikli lõigetes 1 ja 2 osutatud loamenetluse kestuse hulka kõnealuse direktiivi artikli 1 lõike 2 punkti g alapunktis i osutatud hindamise etappi.

Artikkel 17

Nullnetotööstuse arengukeskused

1. Liikmesriigid võivad otsustada määrata kindlaks nullnetotööstuse arengukeskused (edaspidi „arengukeskused“), mis on konkreetsed alad, et kiirendada nullnetotööstustegevust, eelkõige et kiirendada nullnetotehnoloogia tootmisprojektide, sealhulgas strateegiliste nullnetotehnoloogia projektide või nende klastrite rakendamist, või katsetada innovaatilisi nullnetotehnoloogiaid. Arengukeskuste eesmärk on luua nullnetotööstustegevuse klastreid ja veelgi lihtsustada haldusmenetlusi.
2. Lõikes 1 osutatud otsusega
 - a) määratakse kindlaks arengukeskuste selge geograafiline ja tehnoloogiline ulatus;

- b) võetakse arvesse alasid, mis hõlmavad tehis- ja ehitatud pindu, tööstusalasid ja mahajäetud tööstusalasid;
 - c) selle puhul hinnatakse keskkonnamõju vastavalt direktiivile 2001/42/EÜ ning vajaduse korral tehakse hindamine vastavalt direktiivi 92/43/EMÜ artikli 6 lõikele 3; nende hindamiste tulemuste abil tuleb võimalikult suures ulatuses hõlbustada nullnetotehnoloogia tootmisprojektide või strateegiliste nullnetotehnoloogia projektide ettevalmistamist, et saavutada käesoleva määruse eesmärgid ja vältida hindamiste dubleerimist; see säte ei piira kohaldatavate liidu keskkonnaalaste õigusaktide järgimist iga projekti puhul;
 - d) tagatakse võimaluse korral koostoime Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiivis (EL) 2023/2413⁵⁴ sätestatud taastuvenergia eelisarendusalade määramisega.
3. Liikmesriigi otsusele arengukeskuse määramise kohta lisatakse kava, milles esitatakse konkreetsed riiklikud meetmed, et suurendada arengukeskuse atraktiivsust tootmistegevuse asukohana, sealhulgas vähemalt järgmised majandusliku ja haldusliku toetuse kavad, mille abil
- a) hõlbustatakse arengukeskuses vajaliku taristu arendamist;

⁵⁴ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 18. oktoobri 2023. aasta direktiiv (EL) 2023/2413, millega muudetakse direktiivi (EL) 2018/2001, määrust (EL) 2018/1999 ja direktiivi 98/70/EÜ seoses taastuvatest energiaallikatest toodetud energia kasutamise edendamisega ning tunnistatakse kehtetuks nõukogu direktiiv (EL) 2015/652 (ELT L, 2023/2413, 31.10.2023, ELI: <http://data.europa.eu/eli/dir/2023/2413/oj>).

- b) toetatakse erainvesteeringuid arengukeskuses;
 - c) saavutatakse kohaliku tööjõu piisav ümber- ja täiendusõpe;
 - d) tehakse arengukeskust käsitlev teave artikli 7 kohaselt internetis kättesaadavaks.
4. Avaliku sektori investeeringud, mille eesmärk on luua arengukeskused, varustada need asjakohase taristuga, ümber kujundada mahajäetud tööstusalad ja arendada kohaliku oskuste kogumi piisavust, võivad asjakohasel juhul saada määruste (EL) 2021/1058, (EL) 2021/1056 ja (EL) 2021/1057 kohased maksimaalsed kaasrahastamise määrad.

Artikkel 18

Lubade andmine arengukeskustes

- 1. I ja II jagu kohaldatakse arengukeskustes üksikprojektide suhtes. Iga arengukeskuse jaoks määratakse ühtne kontaktpunkt.
- 2. Et vältida hindamiste dubleerimist, võtab pädev asutus artikli 10 lõikes 1 osutatud arvamuse esitamisel arvesse artikli 17 lõike 2 punkti c kohaselt tehtud hindamiste tulemusi.

3. Ühtne kontaktpunkt teeb projektiarendajatele kättesaadavaks vormid, milles on näidatud arengukeskustes läbiviidavate projektide jaoks vajalikud eriload. Nimetatud vormid sisaldavad teavet projekti mis tahes omaduste kohta ja meetmete kohta, mis on kavandatud olulise kahjuliku keskkonnamõju vältimiseks või ennetamiseks, et tagada direktiivi 2011/92/EL kohase hindamise tegemine ainult olulise keskkonnamõjuga projektide puhul ning hõlbustada pädeval asutusel teha kindlaks, kas projekti suhtes on vaja läbi viia kõnealuse direktiivi artikli 4 lõigete 2–6 kohane hindamine.
4. Nullnetotehnoloogia tootmisprojekte arengukeskustes käsitatakse projektidena, mis toetavad liidu nullnetotehnoloogiaste varustuskindlust, ning seega peetakse neid avalikes huvides olevaks. Direktiivi 2000/60/EÜ artikli 4 lõikes 7, direktiivi 2009/147/EÜ artikli 9 lõike 1 punktis a, direktiivi 92/43/EMÜ artikli 6 lõikes 4 ja artikli 16 lõikes 1 ning looduse taastamist käsitlevates liidu õigusaktides osutatud keskkonnamõju või -kohustuste osas käsitatakse arengukeskustes asuvaid nullnetotehnoloogia tootmisprojekte liidus avalikku huvi pakkuvate projektidena ja neid võib käsitada ülekaalukat avalikku huvi pakkuvate projektidena ning rahvatervise ja ohutuse huvidega seotud projektidena, kui on täidetud kõik nimetatud õigusaktides sätestatud tingimused.

Artikkel 19
Rahastamise koordineerimine

1. Artikli 38 alusel loodud platvorm analüüsib strateegiliste nullnetotehnoloogia projektide kitsaskohti ja kogu liitu hõlmavaid rahastamisvajadusi, annab nõu liidu ja riikliku rahastamise koordineerimise viiside kohta seoses nimetatud rahastamisvajadustega ning kogub võimalikke parimaid tavaid, muu hulgas liidu piiriüleste tarneahelate arendamiseks, tuginedes eelkõige korrapärasele teabevahetusele nullnetotööstuse töörühma ja asjaomaste tööstusliitudega ning nende soovitudele.
2. Strateegilise nullnetotehnoloogia projekti arendaja taotlusel käsitleb platvorm projekti rahastamise viise ja annab nõu, kuidas projekti rahastamine lõpule viia, võttes arvesse juba tagatud vahendeid ning vähemalt järgmisi elemente:
 - a) täiendavad erasektori rahastamisallikad;
 - b) toetus EIP grupi või muude rahvusvaheliste finantsasutuste, sh Euroopa Rekonstruktsiooni- ja Arengupanga vahendite kaudu;
 - c) olemasolevad liikmesriikide vahendid ja programmid, sh liikmesriikide tugipankadelt, institutsioonidelt või ekspordikrediidi agentuuridelt;
 - d) asjaomased liidu vahendid ja rahastamisprogrammid.

3. Hiljemalt ... [kolm kuud pärast käesoleva määruse jõustumise kuupäeva] ja seejärel iga kahe aasta tagant esitab platvorm komisjonile soovitusel selle kohta, kuidas tagada käesoleva määruse eesmärkide saavutamiseks piisav rahastus, sealhulgas liidu eelarve kaudu.
4. Liikmesriigid ja asjakohasel juhul komisjon võtavad meetmeid, et kiirendada nullnetotehnoloogia tootmisprojektidesse tehtavaid avaliku sektori investeeringuid. Ilma et see piiraks ELi toimimise lepingu artiklite 107 ja 108 kohaldamist, võivad sellised meetmed hõlmata nõustamist ja toetuse koordineerimist nullnetotehnoloogia tootmisprojektide puhul, millel on raskusi rahastamisele juurdepääsul.

III peatükk

CO₂ sisestusvõimekus

Artikkel 20

CO₂ sisestusvõimekuse liidu tasandi eesmärk

1. 2030. aastaks tuleb saavutada iga-aastane sisestusvõimekus vähemalt 50 miljonit tonni CO₂ säilitamiskohtades, mis on direktiivi 2009/31/EÜ kohaselt loa saanud geoloogilised säilitamiskohad, sealhulgas ammendunud nafta- ja gaasimaardlad ning soolased põhjaveekihid, mis asuvad liidu territooriumil, selle majandusvööndites või mandrilaval Ühinenud Rahvaste Organisatsiooni mereõiguse konventsiooni (UNCLOS) tähenduses ning ei ole kombineeritud süsivesinike tõhustatud tootmisega.

2. Kõik säilitamiskohad kavandatakse töötama vähemalt viis aastat ning nende puhul järgitakse direktiivis 2009/31/EÜ kindlaks määratud läbipaistvalt ja mittediskrimineerivalt antava õiglase ja avatud juurdepääsu põhimõtteid.
3. Hiljemalt ... [kolm aastat pärast käesoleva määruse jõustumise kuupäeva] ja seejärel iga kahe aasta tagant esitab komisjon Euroopa Parlamendile ja nõukogule aruande liidu iga-aastase sisestusvõimekuse eesmärgi saavutamisel tehtud edusammude kohta, sealhulgas turu olukorra kohta seoses sisestusvõimekusega. Aruanne sisaldab ülevaadet säilitamiskohtade geograafilisest paiknemisest kogu liidus. Esimeses aruandes hinnatakse, kas peetakse vajalikuks kehtestada kogu liitu hõlmav eesmärk 2040. aastaks või vajaduse korral varasemaks.
4. Lõikes 3 osutatud aruanded sisaldavad CO₂ säilitamisvõimsuse ja sisestusvõimekuse hinnangut, kasutades eelkõige artikli 21 lõike 2 ja artikli 23 lõike 6 kohaselt kogutud teavet. Aruannetes:
 - a) esitatakse üksikasjalik analüüs liidu CO₂ säilitamiskohtade ning tööstusrajatiste CO₂ heite kogumise projektide geograafilise ja ajalise kavandamise kohta, võttes arvesse CO₂ kasutamise konkreetset potentsiaali aidata kaasa CO₂ püsivale säilitamisele;

- b) tehakse kindlaks peamine taristu, mis on vajalik tööstusrajatiste CO₂ heitkoguste transpordiks ja säilitamiseks kogu liidus;
 - c) esitatakse üksikasjalik analüüs võimalike tõkete kohta, mis takistavad süsiniku kogumise ja säilitamise turu arengut.
5. Komisjon võib 31. detsembriks 2028 esitada lõikes 3 osutatud hindamise alusel seadusandliku ettepaneku, et kehtestada uus liidu tasandi eesmärk seoses CO₂ sisestusvõimekusega 2040. aastaks või vajaduse korral varasemaks. Kui komisjon otsustab selle eesmärgi kehtestamiseks seadusandlikku ettepanekut mitte esitada, esitab ta Euroopa Parlamendile ja nõukogule oma otsuse põhjendused.
6. Kolme kuu jooksul pärast seda, kui liit on allakirjutanud käesoleva peatükiga seotud rahvusvahelise lepingule, esitab komisjon aruande, milles hinnatakse selle rahvusvahelise lepingu mõju, eelkõige seoses liidu keskkonnastandardite edendamise ja kaitsmisega ja kliimaeesmärkidega, ning võimalikku vajadust täiendava liidu poliitika ja meetmete järele, pidades silmas kõnealuse rahvusvahelise lepingu sätteid. Selle aruande põhjal esitab komisjon vajaduse korral Euroopa Parlamendile ja nõukogule seadusandliku ettepaneku käesoleva määruse muutmiseks vastavalt lõikele 1.

7. Komisjon avaldab suunised, milles esitatakse CO₂ puhtuse ja CO₂ voolus sisalduvate mikroelementide asjakohased tasemed, mille järgimisel CO₂ säilitamise projekt aitab kaasa liidu sisestusvõimekuse eesmärgi saavutamisele.

Artikkel 21

CO₂ säilitamisvõimsuse andmete läbipaistvus

1. Liikmesriigid kohustuvad hiljemalt ...[kuus kuud pärast käesoleva määruse jõustumise kuupäeva]:
- a) tegema andmed kõigi piirkondade kohta, kus nende territooriumil võiks CO₂ säilitamiskohti lubada, sealhulgas soolaste põhjaveekihtide kohta, üldsusele kättesaadavaks, ilma et see piiraks konfidentsiaalse teabe kaitsmise nõuete kohaldamist;
 - b) kohustama üksusi, kellel on või on olnud nende territooriumil Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiivi 94/22/EÜ⁵⁵ artikli 1 punktis 3 määratletud luba, tegema üldsusele kättesaadavaks üksnes näitlikustamise eesmärgil geoloogilised andmed tootmiskohtade kohta, mis on kasutusest kõrvaldatud või mille kasutusest kõrvaldamisest on teatatud pädevale asutusele, ning majanduslikud hinnangud CO₂ sisestamise võimaldamise kulude kohta, kui need on kättesaadavad, välja arvatud juhul, kui üksus on taotlenud direktiivi 2009/31/EÜ kohast uuringuluba, sealhulgas andmed järgmise kohta:
 - i) kas koht on CO₂ kestlikuks, ohutuks ja püsivaks sisestamiseks ja säilitamiseks sobiv;

⁵⁵ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 30. mai 1994. aasta direktiiv 94/22/EÜ süsivesinike geoloogilise luure, uurimise ja tootmise lubade andmis- ning kasutamistingimuste kohta (EÜT L 164, 30.6.1994, lk 3).

- ii) kas on olemas või on vajalikud transporditaristu ja -vahendid, mis sobivad CO₂ ohutuks transportimiseks sellesse kohta;

Käesoleva lõike esimese lõigu punkti a otstarbel peavad andmed sisaldama vähemalt teavet, mida on nõutud komisjoni teatistes suuniste kohta liikmesriikidele määruse (EL) 2018/1999 artikli 3 lõike 1 kohaselt esitatud lõimitud riiklike energia- ja kliimakavade jaoks, ning nende ajakohastatud versioonide jaoks, mis on esitatud kõnealuse määruse artikli 14 kohaselt (riiklikud energia- ja kliimakavad).

2. Hiljemalt ... [kuus kuud pärast käesoleva määruse jõustumise kuupäeva] ja seejärel igal aastal esitab iga liikmesriik komisjonile aruande, mis tehakse üldsusele kättesaadavaks, ilma et see piiraks konfidentsiaalse teabe kaitset käsitlevate nõuete kohaldamist, kirjeldades järgmist:
 - a) tema territooriumil või koostöös teiste liikmesriikidega käimasolevate CO₂ kogumise projektide kaardistust ning vastavate sisestusvõimekuse ja säilitamisvõimsuse ning CO₂ transpordi vajaduste hinnangut;
 - b) tema territooriumil käimasolevate CO₂ säilitamise projektide ja CO₂ transpordi projektide kaardistust, sh direktiivi 2009/31/EÜ alusel lubade väljastamise staatust, lõpliku investeerimisotsuse tegemise ja kasutusse võtmise eeldatavaid kuupäevi;

- c) riiklikke toetusmeetmeid, mis on võetud või võetakse käesoleva lõike punktides a ja b osutatud projektide stimuleerimiseks, ning meetmeid, mis on seotud CO₂ piiriülese transpordiga;
- d) riiklikku strateegiat ja eesmäärke, mis kehtestatakse ja on kehtestatud CO₂ kogumiseks 2030. aastaks, kui see on asjakohane;
- e) kahepoolset ja piirkondlikku koostööd, mis hõlbustab CO₂ piiriülest transporti, sealhulgas nende mõju CO₂ koguvate üksuste juurdepääsule ohutule ja mittediskrimineerivale CO₂ transpordi vahenditele;
- f) käimasolevaid CO₂ transpordi projekte ning hinnangut tulevaste vajalike CO₂ transpordi projektide võimekuse kohta, et vastata vastavale kogumis- ja säilitamisvõimsusele.

3. Kui lõikes 2 osutatud aruandest selgub, et nende territooriumil ei ole käimas ühtegi CO₂ säilitamise projekti, annavad liikmesriigid aru kavadest, mille eesmärk on hõlbustada tööstussektorite CO₂ heite vähendamist. See hõlmab asjakohasel juhul CO₂ piiriülest transporti teistes liikmesriikides asuvatesse säilitamiskohtadesse ning CO₂ utiliseerimise projekte.

Artikkel 22
CO₂ transporditaristu

1. Selleks et hõlbustada artiklis 20 sätestatud eesmärgi saavutamist, teevad liit ja selle liikmesriigid, asjakohasel juhul koostöös asjaomaste ettevõtetega, kõik mõistlikud jõupingutused, et arendada välja vajalik CO₂ transporditaristu, sealhulgas piiriülene taristu, võttes samal ajal arvesse kogumis- ja säilitamiskohtade lähedusest tulenevat majanduslikku ja keskkonnaval kasu.
2. Liikmesriigid võtavad vajalikud meetmed, et võimaldada kooskõlas direktiivi 2009/31/EÜ artikliga 21 juurdepääsu CO₂ transpordivõrkudele ja säilitamiskohtadele toodetud ja kogutud CO₂ geoloogilise säilitamise eesmärgil niivõrd, kuivõrd see on majanduslikult tasuv või kui potentsiaalne klient on valmis maksma.
3. Kui CO₂ kogutakse ja transporditakse ühes liikmesriigis ning transporditakse ja säilitatakse teistes liikmesriikides, kooskõlastavad liikmesriigid lõikes 2 kohaselt võetud meetmed. Komisjon võib hõlbustada sellist koordineerimist süsiniku kogumise ja säilitamise piirkondlike rühmituste loomise kaudu, kui asjaomased liikmesriigid esitavad ühise taotluse.

Artikkel 23

Loa saanud nafta- ja gaasitootjate panus

1. Kõik üksused, kellel on direktiivi 94/22/EÜ artikli 1 punktis 3 määratletud luba, peavad individuaalselt panustama käesoleva määruse artiklis 20 sätestatud kogu liitu hõlmava eesmärgi saavutamisse, mis käsitleb kättesaadavat CO₂ sisestusvõimekust. Need individuaalsed panused arvutatakse proportsionaalselt, lähtuvalt iga üksuse osakaalust liidu toornafta ja maagaasi tootmises alates 1. jaanuarist 2020 kuni 31. detsembrini 2023, ning need peavad sisaldama CO₂ sisestusvõimekust säilitamiskohas, mis on saanud loa kooskõlas direktiiviga 2009/31/EÜ ja mis on turu jaoks 2030. aastaks saadaval. Üksused, mille toornafta ja maagaasi tootmine jääb allapoole künnist, mis määratakse kooskõlas delegeeritud õigusaktiga vastavalt käesoleva artikli lõikele 12, jäetakse sellest arvutusest välja ja nad ei pea panustama.
2. Hiljemalt ... [kolm kuud pärast käesoleva määruse jõustumise kuupäeva] teevad liikmesriigid kindlaks ja teatavad komisjonile lõikes 1 osutatud üksused ning nende osakaalud toornafta ja maagaasi tootmises 1. jaanuarist 2020 kuni 31. detsembrini 2023.
3. Komisjon määrab kindlaks käesoleva artikli lõikes 1 osutatud üksuste panused 2030. aastaks liidu CO₂ sisestusvõimekuse eesmärgi saavutamisse, kui ta on saanud artikli 21 lõike 2 alusel esitatud aruanded ning konsulteerinud liikmesriikide ja huvitatud isikutega.

4. Lõikes 1 osutatud üksused peavad esitama komisjonile hiljemalt ... [12 kuud pärast käesoleva määruse jõustumise kuupäeva] kava, milles on üksikasjalikult kirjeldatud, kuidas nad kavatsevad anda oma panuse 2030. aastaks liidu CO₂ sisestusvõimekuse eesmärgi saavutamisse. Need kavad peavad vastama järgmistele tingimustele:
- a) kinnitama üksuse panuse, mis on väljendatud 2030. aastaks kasutusele võetava täiendava CO₂ säilitamisvõimsuse ja sisestusvõimekuse eesmärgina;
 - b) täpsustama eesmärgi saavutamise viisi ja vaheetapid.
5. Kasutatava sisestusvõimekuse eesmärgi saavutamiseks võivad lõikes 1 osutatud üksused:
- a) investeerida CO₂ säilitamise projektidesse kas üksi või koostöös muude üksustega või neid arendada;
 - b) sõlmida kokkuleppeid lõikes 1 osutatud muude üksustega;
 - c) sõlmida oma panuse andmiseks kokkuleppeid säilitamise projekti kolmandast isikust arendajate või investoritega.
6. Hiljemalt ... [kaks aastat pärast käesoleva määruse jõustumise kuupäeva] ja seejärel igal aastal esitavad lõikes 1 osutatud üksused komisjonile aruande, milles nad kirjeldavad edusamme oma panuse andmisel. Komisjon teeb kõnealused aruanded üldsusele kättesaadavaks.

7. Erandina lõikest 1 võib liikmesriik taotleda, et komisjon vabastaks nimetatud lõikes osutatud üksused individuaalsete panuste andmise kohustusest seoses nende poolt kõnealuse liikmesriigi territooriumil läbi viidud tootmistegevustega ajavahemikul 1. jaanuarist 2020 kuni 31. detsembrini 2023, tingimusel et:
- a) direktiivi 2009/31/EÜ kohase säilitamisloa saanud ja asjaomase liikmesriigi territooriumil lõpliku investeerimisotsuse teinud üksuse käitatavate kõikide säilitamiskohtade üldine iga-aastane sisestusvõimekus ületab asjaomaste tootmistegevuste puhul käesoleva artikli lõikes 1 osutatud üksuste individuaalsete panuste summat, ning nende säilitamiskohtadega seotud aastane sisestusvõimekus vastab säilitamislubades ja lõplikes investeerimisotsustes nimetatud võimekusele ning aitab saavutada kogu liitu hõlmavat kättesaadava CO₂ sisestusvõimekuse eesmärki, mis on sätestatud käesoleva määruse artiklis 20;
 - b) taotlus esitatakse enne 2027. aasta lõppu.
8. Kui lõikes 7 sätestatud tingimused on täidetud, võtab komisjon vastu otsuse, millega vabastatakse asjaomased üksused nende individuaalse panuse andmise kohustusest seoses taotluse esitanud liikmesriigi territooriumil nende poolt läbi viidud tootmistegevustega.

9. Lõike 8 kohaselt vabastatud üksused võivad sõlmida lõike 5 punktide b ja c kohaseid kokkuleppeid üksnes sellise sisestusvõimekuse kohta, mis ületab individuaalse panuse, mille andmise kohustusest nad on vabastatud, ja vabastuse saanud individuaalsete panuste summa.
10. Üks aasta pärast vabastusotsuse tegemist ja seejärel igal aastal esitab liikmesriik komisjonile aruande, milles kirjeldatakse üksikasjalikult lõike 8 kohaselt vabastatud üksuste edusamme seoses nende panusega artiklis 20 sätestatud kogu liitu hõlmava kättesaadavat CO₂ sisestusvõimekust käsitleva eesmärgi saavutamisse. Komisjon teeb need aruanded avalikuks.
11. Komisjon hindab hiljemalt 31. detsembriks 2028 artikli 42 lõike 1 punktis c ja artikli 42 lõikes 8 osutatud aruannete põhjal suhet käimasolevatest või 2030. aastaks toimima kavandatud CO₂ kogumise projektidest tuleneva sisestusvõimekuse alase nõudluse ja CO₂ heite transpordiks vajaliku peamise taristu ning käesoleva artikli lõikes 1 osutatud üksuste poolt konkreetse liikmesriigi territooriumil toimuva tootmistegevusega seoses antavate individuaalsete panuste summa vahel. Märkimisväärse tasakaalustamatuse korral võib asjaomane liikmesriik erandkorras taotleda komisjonilt erandit seoses individuaalse panuse täitmise kuupäevaga.

12. Komisjonil on õigus võtta kooskõlas artikliga 44 vastu delegeeritud õigusakte käesoleva määruse täiendamiseks seoses järgmisega:
- a) normid, mis käsitlevad selliste üksuste kindlakstegemist, kes peavad vastavalt lõikele 1 panustama, sealhulgas künnist, millest allapoole jäävad üksused on panuse andmise kohustusest vabastatud;
 - b) kord, mille kohaselt võetakse arvesse lõikes 1 osutatud üksuste vahelisi kokkuleppeid ja investeringuid kolmandate isikute käsutuses olevasse säilitamisvõimsusesse individuaalse panuse andmiseks kooskõlas lõike 5 punktiga b ja c;
 - c) lõikes 6 osutatud aruannete sisu;
 - d) üksikasjalikud tingimused, mille alusel komisjon võib teha üksuste suhtes lõike 7, 8 või 11 alusel vabastuse või erandi.
13. Hiljemalt ... [24 kuud pärast käesoleva määruse jõustumise kuupäeva] kehtestavad liikmesriigid haldusmenetluse, kohtumenetluse või mõlema kaudu karistused, mida kohaldatakse lõikes 1 osutatud üksuste poolt lõikest 3 tulenevate kohustuste rikkumise korral. Nimetatud karistused peavad olema mõjusad, proportsionaalsed ja hoiatavad.

Artikkel 24

Kogutud CO₂ turgu reguleeriv raamistik

1. Hiljemalt ... [kolm aastat pärast käesoleva määruse jõustumise kuupäeva] hindab komisjon kogutud CO₂ turu toimimist. Kõnealune hindamine põhineb selgel metoodikal, selles võetakse arvesse artikli 21 lõikes 2 osutatud aastaaruandeid ja eelkõige kaalutakse, kas:
 - a) artikli 23 lõikes 1 sätestatud kohustused edendavad tulemuslikult CO₂ säilitamise turu arengut liidus;
 - b) turg tagab avatud, õiglase ja mittediskrimineeriva juurdepääsu CO₂ säilitamis- ja transpordivõrgule ja selle ohutuse;
 - c) turg tagab avatud, õiglase ja mittediskrimineeriva juurdepääsu kogutud CO₂-le selle kasutamise ja säilitamise eesmärgil;
 - d) CO₂ transpordivõrk ja muu taristu on kogu liidus piisavad, et asjakohaselt toetada sisestusvõimekuse eesmärgi ja rahuldada vajadust CO₂ kogumise järele;
 - e) CO₂ turu toimimine tagab raskelt vähendatava CO₂ heite jaoks piisava juurdepääsu sisestusvõimekusele.

2. Lõikes 1 osutatud hindamise alusel võib komisjon teha seadusandliku akti ettepaneku turu reguleerimiseks, et kõrvaldada tuvastatud puudused, eelkõige seoses heitkogustega, mida on raske vähendada.

IV peatükk

Turulepääs

Artikkel 25

Panus kestlikkusse ja vastupanuvõimesse riigihanke menetluste raames

1. Direktiivide 2014/23/EL, 2014/24/EL või 2014/25/EL kohaldamisalasse kuuluvate riigihanke menetluste puhul, kui hankelepingute eseme osaks on käesoleva määruse artikli 4 lõike 1 punktides a–k loetletud nullnetotehnoloogiad, või nimetatud tehnoloogiat hõlmavate ehitustööde hankelepingute ja ehitustööde kontsessioonide puhul kohaldavad avaliku sektori hankijad ja võrgustiku sektori hankijad keskkonnakestlikkuse alaseid kohustuslikke miinimumnõudeid, nagu need on kehtestatud käesoleva artikli lõikes 5 osutatud rakendusaktis.
2. Lõige 1 ei takista avaliku sektori hankijaid ega võrgustiku sektori hankijaid kasutamast keskkonnakestlikkusega seoses täiendavaid miinimumnõudeid või hindamiskriteeriume.

3. Erandina lõikest 1 kohaldavad avaliku sektori hankijad ja võrgustiku sektori hankijad lõikes 1 osutatud ehitustööde hankelepingute ja ehitustööde kontsessioonide suhtes vähemalt ühte järgmistest tingimustest, nõuetest või lepingulistest kohustustest:
- a) eritingimus, mis on seotud sotsiaalsete või tööhõivega seotud kaalutlustega ja mis on lepingute täitmise klausel direktiivi 2014/24/EL artikli 70 ja direktiivi 2014/25/EL artikli 87 ning direktiivi 2014/23/EL üldpõhimõtete tähenduses;
 - b) nõue tõendada vastavust kohaldatavatele küberturvalisuse nõuetele, mis on sätestatud küberkerksuse määruses, sealhulgas asjakohasel juhul ja võimaluse korral asjakohase Euroopa küberturvalisuse sertifitseerimise kava kaudu;
 - c) konkreetne lepinguline kohustus tarnida õigel ajal lepingu komponent, mis on seotud artikli 4 lõike 1 punktides a–k loetletud nullnetotehnoloogiatega, ja mis võib kaasa tuua kohustuse maksta asjakohast tasu, kui seda kohustust ei täideta, ning mis läheb kaugemale kohaldatavates riigisisestes õigusaktides sätestatud nõuetest, kui sellised õigusaktid on olemas.

4. Lõikes 1 osutatud kohustuslikud miinimumnõuded, kui need on kohaldatavad, esitatakse asjakohasel juhul järgmisel kujul:
- a) tehnilised kirjeldused või nõuded direktiivi 2014/23/EL artikli 36, direktiivi 2014/24/EL artikli 42 ja direktiivi 2014/25/EL artikli 60 tähenduses või
 - b) lepingute täitmise klauslid direktiivi 2014/24/EL artikli 70 ja direktiivi 2014/25/EL artikli 87 ning direktiivi 2014/23/EL üldpõhimõtete tähenduses.
5. Hiljemalt ... [üheksa kuud pärast käesoleva määruse jõustumise kuupäeva] võtab komisjon vastu rakendusakti, milles määratakse kindlaks lõikes 1 osutatud riigihanke menetluse keskkonnakestlikkuse alased miinimumnõuded.
- Kõnealuse rakendusakti vastuvõtmisel võtab komisjon arvesse vähemalt järgmisi elemente:
- a) asjaomaste tehnoloogiate turuolukord liidu tasandil;
 - b) keskkonnakestlikkust käsitlevad sätted, mis on esitatud teistes liidu seadusandlikes ja muudes kui seadusandlikes aktides, mis on kohaldatavad lõikes 1 sätestatud kohustusega hõlmatud riigihanke menetluste suhtes;

- c) liidu rahvusvahelised kohustused, sealhulgas WTO riigihankeping ja muud rahvusvahelised lepingud, millega liit on seotud.

Kõnealune rakendusakt võetakse vastu artikli 45 lõikes 2 osutatud kontrollimenetluse kohaselt.

- 6. Liikmesriigid ei tohi diskrimineerida ega kohelda põhjendamatult erinevalt teisest liikmesriigist pärit nullnetotehnoloogia toodete pakkujat.
- 7. Direktiivide 2014/23/EL, 2014/24/EL või 2014/25/EL kohaldamisalasse kuuluvate riigihanke menetluste puhul, kui selliste hankepingute eseme osaks on käesoleva määruse artikli 4 lõike 1 punktides a–k loetletud nullnetotehnoloogiad, või nimetatud tehnoloogiat hõlmavate käesolevas lõikes osutatud ehitustööde hankepingute ja ehitustööde kontsessioonide puhul ja raamlepingu alusel sõlmitud lepingute puhul, kui nende raamlepingute eeldatav maksumus on direktiivi 2014/23/EL artiklis 8, direktiivi 2014/24/EL artiklis 4 ja direktiivi 2014/25/EL artiklis 15 sätestatud maksumusega võrdne või sellest suurem, võetakse arvesse pakkumuse panust vastupanuvõimesse, kooskõlas käesoleva lõikega.

Kui komisjon on käesoleva artikli lõikes 1 osutatud riigihanke väljakuulutamise või sellise menetluse alustamise ajal artikli 29 lõike 2 kohaselt kindlaks teinud, et kolmandast riigist pärit konkreetse nullnetotehnoloogia või selle peamiste erikomponentide osakaal moodustab rohkem kui 50 % selle konkreetse nullnetotehnoloogia või selle peamiste erikomponentide tarnetest liidus, või kui komisjon on artikli 29 lõike 2 kohaselt kindlaks teinud, et kolmandast riigist pärit konkreetse nullnetotehnoloogia või selle peamiste erikomponentide tarnete osakaal liidus on kahel järjestikusel aastal suurenenud keskmiselt vähemalt 10 protsendipunkti ja jõudnud vähemalt 40 %-ni liidusisestest tarnetest, lisavad avaliku sektori hankijad ja võrgustiku sektori hankijad käesoleva artikli lõikes 1 osutatud riigihanke menetlustesse järgmised tingimused:

- a) kohustus, mis kehtib lepingu kestel ning mille kohaselt ei tohi tarnida rohkem kui 50 % käesolevas lõikes osutatud konkreetse nullnetotehnoloogia väärtusest igast komisjoni poolt kindlaks määratud kolmandast riigist;
- b) kohustus, mis kehtib lepingu kestel ning mille kohaselt ei tohi edukas pakkuja või alltöövõtja igast komisjoni poolt kindlaks määratud kolmandast riigist otse tarnida või kättesaadavaks rohkem kui 50 % käesolevas lõikes osutatud konkreetse nullnetotehnoloogia peamiste erikomponentide väärtusest;

- c) kohustus esitada avaliku sektori hankijatele või võrgustiku sektori hankijatele nende taotluse korral hiljemalt hankelepingu täitmise lõpetamisel punktiga a või b seotud piisavad tõendid;
 - d) kohustus maksta punktis a või b osutatud tingimuste täitmata jätmise korral proportsionaalset leppetrahvi, mis moodustab vähemalt 10 % käesolevas lõikes osutatud lepingu konkreetsete nullnetotehnoloogiate väärtusest.
8. Lepingute puhul, mis on hõlmatud WTO riigihankelepingu liitu käsitleva I liitega ja muude asjakohaste rahvusvaheliste lepingutega, millega liit on seotud, ei kohalda avaliku sektori hankijad ja võrgustiku sektori hankijad lõike 7 teise lõigu punktides a–d sätestatud nõudeid kui selline nullnetotehnoloogia või selle peamised erikomponendid pärinevad tarnijatelt, kes on nende lepingute osalised.
9. Avaliku sektori hankijad ja võrgustiku sektori hankijad võivad erandkorras otsustada lõikeid 1–4 mitte kohaldada, kui:
- a) vajaliku nullnetotehnoloogia saab tarnida üksnes konkreetne ettevõtja ja kui puudub mõistlik alternatiiv või asendusvariant ning konkurentsi puudumine ei tulene riigihanke menetluse kriteeriumide kunstlikust kitsendamisest;

- b) kahe aasta jooksul vahetult enne kavandatava uue hankemenetluse algust ei ole sama avaliku sektori hankija või võrgustiku sektori hankija algatatud sarnase varasema riigihanke menetluse käigus esitatud ühtegi sobivat pakkumust ega osalemistaotlust;
 - c) nende kohaldamine kohustaks kõnealust avaliku sektori hankijat või võrgustiku sektori hankijat hankima seadmeid, mis tooks kaasa ebaproportsionaalselt suure kulu või kui nende kohaldamine põhjustaks tehnilise koostalitlusvõime puudumist käitamisel või hooldamisel.
10. Avaliku sektori hankijad ja võrgustiku sektori hankijad võivad pidada ebaproportsionaalselt suureks kuluerinevusi, mis ületavad objektiivsete ja läbipaistvate andmete põhjal hinnanguliselt 20 %.
11. Kui vastupanuvõimet suurendava panuse kohaldamine vastavalt käesoleva artikli lõikele 7 on toonud kaasa olukorra, kus riigihanke menetluse käigus ei ole esitatud ühtegi sobivat pakkumust ega osalemistaotlust, võivad avaliku sektori hankijad või võrgustiku sektori hankijad erandkorras:
- a) otsustada kasutada väljakuulutamiseta läbirääkimistega hankemenetlust vastavalt direktiivi 2014/24/EL artikli 32 lõike 2 punktile a, direktiivi 2014/25/EL artikli 50 punktile a või direktiivi 2014/23/EL artikli 31 lõikele 5, või
 - b) otsustada mitte kohaldada käesoleva artikli lõiget 7 sellise hilisema riigihanke menetluse suhtes, mille eesmärk on rahuldada samu vajadusi kui need, mis viisid käesolevas lõikes osutatud algse menetluse algatamiseni.

12. Käesolev artikkel ei piira järgmist:

- a) võimalus kasutada täiendavaid hinnaga mitteseotud kriteeriume;
- b) võimalus arvata välja põhjendamatult madala maksumusega pakkumused kooskõlas direktiivi 2014/24/EL artikliga 69 ja direktiivi 2014/25/EL artikliga 84.
- c) ELi toimimise lepingu artiklite 107 ja 108 kohaldamine konkurentsivõimetute riigihanke menetluste puhul.

Artikkel 26

Võistupakkumised taastuvate energiaallikate kasutuselevõtuks

- 1. Artikli 4 lõike 1 punktides a–j loetletud tehnoloogiate puhul, mis on taastuvenergiatehnoloogiad, lisavad liikmesriigid taastuvatest energiaallikatest toodetud energia kasutuselevõtu võistupakkumiste kavandamisel neisse järgmised kriteeriumid:
 - a) eelkvalifitseerimise kriteeriumid, mis on seotud järgmisega:
 - i) vastutustundlik ärikäitumine;
 - ii) küberturvalisus ja andmeturve ning
 - iii) võime projekt täielikult ja õigeaegselt ellu viia;
 - b) eelkvalifitseerimise kriteeriumid või hindamiskriteeriumid, et hinnata lõike 2 kohast võistupakkumise panust kestlikkusse ja vastupanuvõimesse.

Käesolev lõige ei piira direktiivi (EL) 2018/2001 artikli 4 ning ELi toimimise lepingu artiklite 107 ja 108 ning liidu rahvusvaheliste kohustuste kohaldamist.

2. Võistupakkumiste panus kestlikkusse ja vastupanuvõimesse põhineb käesolevas lõikes sätestatud kriteeriumidel. Nimetatud kriteeriumid on objektiivsed, läbipaistvad ja mittediskrimineerivad.

Võistupakkumiste panus vastupanuvõimesse, võttes arvesse kolmandast riigist pärineva nullnetotehnoloogia või nende peamiste erikomponentide osakaalu, mis moodustab rohkem kui 50 % selle konkreetse nullnetotehnoloogia või selle peamiste erikomponentide tarnetest liidus;

Käesoleva lõike teise lõigu kohaldamisel määratakse päritoluriik kindlaks vastavalt Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrusele (EL) nr 952/2013⁵⁶.

Võistupakkumised aitavad samuti kaasa vähemalt ühele järgmistest:

- a) keskkonnakestlikkus, mis ületab kohaldatavate õigusaktide miinimumnõudeid;
- b) innovatsioon, pakkudes täiesti uusi lahendusi või parandades võrreldavaid tipptasemel lahendusi;
- c) energiasüsteemi lõimimine.

⁵⁶ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 9. oktoobri 2013. aasta määrus (EL) nr 952/2013, millega kehtestatakse liidu tolliseadustik (ELT L 269, 10.10.2013, lk 1).

Käesolev lõige ei takista liikmesriike kasutamast täiendavaid hinnaga mitteseotud kriteeriume lisaks neile, mis on loetletud käesolevas lõikes.

3. Hiljemalt ... [üheksa kuud pärast käesoleva määruse jõustumise kuupäeva] võtab komisjon vastu rakendusakti, milles täpsustatakse lõikes 1 osutatud eelkvalifitseerimis- ja hindamiskriteeriume.

Nimetatud rakendusakt võetakse vastu kooskõlas artikli 45 lõikes 2 osutatud kontrollimenetlusega.

4. Liikmesriigid omistavad igale kriteeriumile, mille alusel hinnatakse võistupakkumise panust kestlikkusse ja vastupanuvõimesse, kui neid kohaldatakse hindamiskriteeriumidena, miinimumkaalu, mis moodustab 5 %, ning kogukaalu, mis moodustab 15–30 % hindamiskriteeriumidest. See ei piira võimalust omistada suurem kaal lõike 2 neljanda lõigus osutatud kriteeriumidele vastavalt mis tahes piirangule, mis võib riigiabi normide kohaselt olla kehtestatud hinnaga mitteseotud kriteeriumidele.
5. Liikmesriigid ei ole kohustatud kohaldama kaalutlusi, mis on seotud lõikes 1 sätestatud eelkvalifitseerimise ja hindamiskriteeriumidega, kui nende kriteeriumide kohaldamine tooks kaasa ebaproportsionaalselt suured kulud. Liikmesriigid võivad pidada ebaproportsionaalselt suureks kuluerinevusi, mis ületavad objektiivsete ja kontrollitavate andmete põhjal hinnanguliselt 15 % võistupakkumise kohta.

6. Liikmesriigid võtavad asjakohasel juhul meetmeid, et maksimeerida projektide elluviimise määra asjakohaste stiimulite abil, näiteks kohaldades hindade indekseerimist. Liikmesriigid võivad hinnata negatiivse pakkumise mõju kasutuselevõtu kiirusele ja ulatusele.
7. Lõikeid 1–5 kohaldatakse vähemalt 30 % suhtes aastasest võistupakkumisel müüdavast mahust liikmesriigi kohta või alternatiivina vähemalt 6 gigavati suhtes aastas liikmesriigi kohta.
8. Komisjon hindab hiljemalt 31. detsembriks 2027 ja seejärel iga kahe aasta tagant põhjalikult vastupanuvõime ja kestlikkuse kriteeriumide kohaldamist taastuvatest energiaallikatest toodetud energia kasutuselevõtu võistupakkumiste puhul ning nende mõju taastuvenegiatehnoloogiate kiirendatud kasutuselevõtule. Eelkõige hindab komisjon vastupanuvõime ja kestlikkuse kriteeriumide mõju järgmisele:
 - a) liidu taastuvenegiatehnoloogiate iga-aastase tootmise arendamine;
 - b) taastuvatest energiaallikatest toodetud energia kasutuselevõtt, sealhulgas selle finantsmõju ja mõju kasutuselevõtu kiirusele, võttes olemasolevate andmete põhjal arvesse ka süsteemi toimivust, sealhulgas halduskoormust, ja selgust projektiarendajate ja riiklike haldusasutuste jaoks.

Selle hindamise osana konsulteerib komisjon liikmesriikide võistupakkumise valdkonna ekspertidega.

9. Kui lõikes 8 osutatud hinnang on positiivne, eelkõige juhul, kui vastupanuvõime ja kestlikkuse kriteeriumide kohaldamine ei ole märkimisväärselt takistanud taastuvatest energiaallikatest toodetud energia kasutuselevõttu, esitab komisjon asjakohasel juhul ettepaneku muuta lõiget 7, et määrata kindlaks lõigete 1–5 kohaldamisalasse kuuluva aastase võistupakkumisel müüdava liikmesriigipõhise mahu osad või absoluutmaht, pidades eelkõige silmas nende mahtude suurendamist, ning kohandada lõikes 5 osutatud hinnanguliste kuluerinevuse künnist.
10. Aastase võistupakkumisel müüdava liikmesriigipõhise mahu arvutamisel võib jätta välja võistupakkumised käitiste puhul, mille projekti maksimaalne maht on 10 MW. Konkreetset tehnoloogiat käsitlevate võistupakkumiste puhul, mille suhtes kohaldatakse lõikeid 1–5 ja millel osalemine on hiljem olnud ebapiisav, võib selle osa võistupakkumise mahust, millel osalemine on ebapiisav, lõigete 1–5 kohaldamisest välja jätta.
11. Et hõlbustada rakendamist kõigi liikmesriikide, eelkõige nende jaoks, kus võistupakkumiste maht on väike, võivad liikmesriigid, kes on eelmise kahe aasta jooksul algatanud kõige rohkem kaks võistupakkumist aastas, arvutada nende võistupakkumiste osakaalu, mille suhtes kohaldatakse kõnealuse kaheaastase ajavahemiku jooksul lõikeid 1–5.

Artikkel 27

Kommertskasutusele eelnev hange ja innovatiivsete lahenduste riigihange

1. Liikmesriigid püüavad asjakohasel juhul kasutada kommertskasutusele eelnevaid hankeid ja innovatiivsete lahenduste riigihankeid, et stimuleerida innovatsiooni nullnetotehnoloogia valdkonnas ja nullnetotehnoloogia jaoks uue tootmisvõimsuse loomist liidus.
Kommertskasutusele eelnevaid hankeid ja innovatiivsete lahenduste riigihankeid võib täiendada liidu tasandi rahastamisega olemasolevate liidu programmide raames, mis käsitlevad ühiseid kommertskasutusele eelnevaid hankeid või riigihankeid kõigis liikmesriikides.
2. Platvorm koostab soovitusel kommertskasutusele eelnevate hangete ja innovatiivsete lahenduste riigihangete kavandamise kohta.

Artikkel 28

Muud avaliku sekkumise vormid

1. Piiramata ELi toimimise lepingu artiklite 107 ja 108 ning direktiivi (EL) 2018/2001 artikli 4 kohaldamist ning kooskõlas liidu rahvusvaheliste kohustustega, kui liikmesriigid, piirkondlikud või kohalikud omavalitsused, avalik-õiguslikud asutused või ühendused, mille on moodustanud üks või mitu kõnealust omavalitsust või avalik-õiguslikku asutust, otsustavad luua leibkondadele, ettevõtetele või tarbijatele suunatud uued kavad või ajakohastada olemasolevaid kavasid, mis ajendavad ostma nullnetotehnoloogia lõpptooteid, siis koostavad nad nimetatud kavad selliselt, et toetusesaajaid ajendataks ostma nullnetotehnoloogia lõpptooteid, mis annavad suure panuse kestlikkusse ja vastupanuvõimesse, nagu on osutatud käesoleva artikli lõikes 4, pakkudes selle eest täiendavat proportsionaalset rahalist hüvitist või seades kava toetuskõlblikkuse tingimused käesoleva artikli lõikes 4 sätestatud kriteeriumide alusel, võttes samal ajal arvesse kavade kättesaadavust energiaostuvõimetutele kodanikele.
2. Täiendav rahaline hüvitis, mille ametiasutused võimaldavad kooskõlas käesoleva artikli lõikega 1 käesoleva artikli lõike 4 esimese lõigu sissejuhatavas osas ning punktides b ja c osutatud kriteeriumide kohaldamise tõttu, ei tohi ületada 5 % kulust, mis on tarbijale nullnetotehnoloogia lõpptootest tekkinud, välja arvatud kavade puhul, mis on suunatud Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EL) 2023/955⁵⁷ artikli 2 punktis 1 määratletud energiaostuvõimetutele kodanikele, kelle puhul ülemmäär on 15 %.

⁵⁷ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 10. mai 2023. aasta määrus (EL) 2023/955, millega luuakse kliimameetmete sotsiaalfond ja muudetakse määrust (EL) 2021/1060 (ELT L 130, 16.5.2023, lk 1).

3. Lõike 1 kohase kava koostamisel ja rakendamisel hindab asutus turul kättesaadavate nullnetotehnoloogia lõpptoote panust vastupanuvõimesse ja kestlikkusse avatud, mittediskrimineeriva ja läbipaistva protsessi alusel. Mis tahes nullnetotehnoloogia lõpptoote seoses võib alati esitada taotluse kavaga liitumiseks. Asutus määrab kindlaks punktisumma, mille nullnetotehnoloogia lõpptooted peavad saavutama, et nende eest oleks õigust saada täiendavat rahalist hüvitist toetuskava alusel.
4. Muude avaliku sekkumise vormide panus kestlikkusse ja vastupanuvõimesse põhineb nende panusel vastupanuvõimesse, võttes arvesse kolmandast riigist pärit nullnetotehnoloogia või selle peamiste erikomponentide osakaalu, mis moodustab rohkem kui 50 % selle konkreetse nullnetotehnoloogia tarnetest liidus, ja vähemalt ühel järgmistest:
- a) keskkonnakestlikkus, mis ületab kohaldatava õiguse miinimumnõudeid;
 - b) panus innovatsiooni, pakkudes täiesti uusi lahendusi või parandades võrreldavaid tipptasemel lahendusi;
 - c) panus energiasüsteemi lõimimisse.

Esimeses lõigus osutatud kriteeriumid peavad olema objektiivsed, läbipaistavad ja mittediskrimineerivad.

See ei takista liikmesriike kasutamast täiendavaid hinnaga mitteseotud kriteeriume lisaks neile, mis on sätestatud esimeses lõigus.

Käesoleva lõike esimese lõigu sissejuhatavas osas osutatud vastupanuvõime suurendamise eesmärgil määratakse päritoluriik kindlaks vastavalt määrusele (EL) nr 952/2013.

5. Liikmesriigid avaldavad ühel veebisaidil, millele on kõigil vaba juurdepääs, iga asjakohase strateegilise nullnetotehnoloogia lõpptootte puhul kogu teabe lõike 1 kohaste kavade kohta.

Artikkel 29

Turgudele juurdepääsu algatuste koordineerimine

1. Asjakohasel juhul esitab komisjon suunised nende kriteeriumide kohaldamise kohta, mille alusel hinnata artiklites 25, 26 ja 28 osutatud riikliku sekkumise vormidega hõlmatud nullnetotehnoloogia toodete panust vastupanuvõimesse ja kestlikkusse.
2. Vastupanuvõimesse antava panuse hindamiseks võtab komisjon vastu rakendusakti, milles esitatakse iga nullnetotehnoloogia lõpptootte ja nende peamiste erikomponentide loetelu. Kõnealune rakendusakt võetakse vastu kooskõlas artikli 45 lõikes 2 osutatud kontrollimenetlusega.

Komisjon esitab esimeses lõigus osutatud rakendusakti alusel ajakohastatud teabe erinevatest kolmandatest riikidest pärit liidu tarnete osakaalu kohta viimasel aastal, mille kohta on olemas andmed iga nullnetotehnoloogia ja selle peamiste erikomponentide kohta. Päritoluriik määratakse kindlaks vastavalt määrusele (EL) nr 952/2013.

3. Platvormil käsitletakse meetmeid, mida liikmesriigid võtavad artiklite 25–28 rakendamiseks, ja vahetatakse parimaid tavasid, muu hulgas riigihanke menetlustes kestlikkusse ja vastupanuvõimesse antava panuse kindlaksmääramise kriteeriumide praktikas kasutamise vallas või kavade asjus, millega ajendatakse ostma nullnetotehnoloogia lõpptooteid.

V peatükk

Oskuste edendamine kvaliteetsete töökohtade loomiseks

Artikkel 30

Euroopa nullnetotööstuse akadeemiad

1. Tuginedes olemasolevaid andmeid ja aruandeid kasutavale komisjoni hinnangule oskuste nappuse kohta tööstuse ümberkujundamiseks ja CO₂ heite vähendamiseks võtmetähtsusega nullnetotehnoloogia tööstusharudes, ning austades täielikult liikmesriikide pädevust hariduse ja koolituse valdkonnas, toetab komisjon, muu hulgas stardirahastamise teel, selliste Euroopa nullnetotööstuse akadeemiate (edaspidi „akadeemiad“) kui asjaomaste sidusrühmade organisatsioonide või konsortsiumide või projektide käivitamist, millel on järgmised eesmärgid:
 - a) töötada välja liikmesriikide ning nende territooriumil haridus- ja koolitusteenuse osutajate poolt vabatahtlikuks kasutamiseks mõeldud õppeprogrammid, sisu ning õppe- ja koolitusmaterjalid, et tagada koolitus ja haridus näiteks nullnetotehnoloogiate arendamise, tootmise, paigaldamise, kasutuselevõtu, käitamise, hooldamise, parandamise, ökodisaini, taaskasutuse ja ringlussevõtu valdkonnas ja toormete valdkonnas, samuti asjakohaste töötervishoiu ja tööohutuse aspektide ning valdkonnaüleste pädevuste valdkonnas; see kajastab oskuste nappuse hindamist ja toetab avaliku sektori asutuste, eelkõige käesoleva määruse II peatükis osutatud lubade ja kinnituste väljastamise pädevusega avaliku sektori asutuste ning käesoleva määruse IV peatükis osutatud avaliku sektori hankijate ja võrgustiku sektori hankijate suutlikkust;

- b) edendada õppeprogrammide, sisu ja materjalide vabatahtlikku kasutamist haridus- ja koolitusteenuse osutajate poolt liikmesriikides;
- c) pakkuda toetust haridus- ja koolitusteenuse osutajatele, kes kasutavad akadeemiate koostatud õppeprogramme, sisu ja materjale, et säilitada pakutava koolituse kvaliteet ja töötada välja mehhanisme, et tagada pakutava koolituse kvaliteet;
- d) töötada välja liikmesriikide ning nende territooriumil haridus- ja koolitusteenuse osutajate poolt vabatahtlikuks kasutamiseks mõeldud kvalifikatsioonitunnistused, sealhulgas asjakohasel juhul mikrokvalifikatsioonitunnistused, et hõlbustada oskuste kindlakstegemist ja asjakohasel juhul kvalifikatsioonide tunnustamist ning tööjõu võimalusi minna üle ühelt töökohalt teisele ja ühest tööstusharust teise ja töötajate piiriülest liikuvust, edendada värbamist sobivatele kvaliteetsetele töökohtadele selliste vahendite abil nagu Euroopa tööturuasutuste võrgustik (EURES) ja EURAXESSi võrgustik ning tagada selle nähtavus, et õppeprogrammi või õppesisu töötas välja akadeemia.

2. Akadeemiad kaasavad asjaomaseid osalejaid, nagu nullnetotehnoloogia tööstus, haridus- ja koolitusteenuse osutajad ning sotsiaalpartnerid eri liikmesriikidest. Akadeemiad töötavad välja tegevuskavad, milles esitatakse muu hulgas vahe-eesmärgid ja oskuste nappuse hindamisel põhinevad sihid, sealhulgas õppijate arvu osas, ning rahastamiskava, mille eesmärk on saavutada rahaline jätkusuutlikkus. Nimetatud tegevuskavades pööratakse asjakohasel juhul erilist tähelepanu piirkondadele, kus toimub tööstuse ümberkujundamine või on kõrge töötuse määr.

3. Akadeemiad toodavad sooliselt tasakaalustatud sisu, aitavad lõhkuda soostereotüüpe ja edendavad kõigi võrdset juurdepääsu õppesisule, pöörates erilist tähelepanu vajadusele kaasata rohkem naisi ja noori, eelkõige NEET-noori, eakaid inimesi, sellistel ametikohtadel töötajaid, mida ohustab kadumine või mille sisu ja ülesanded kujundatakse uute tehnoloogiate abil väga suurel määral ümber, ning üleminekupiirkondades töötavaid inimesi ja puuetega inimesi. Akadeemiad edendavad mitmekesisust ning puuetega inimeste, rändajate ja kaitsetus olukorras olevate inimeste kaasatust.
4. Ilma et see piiraks eelarvepädevate institutsioonide vastavaid volitusi, tehakse asjakohasel juhul liidu tasandil kättesaadavaks rahalised vahendid, et toetada akadeemiate käivitamist stardirahastamisega, nagu on osutatud lõikes 1. Lisaks julgustatakse liikmesriike kasutama asjakohaseid liidu vahendeid, näiteks ESF+, et toetada akadeemiate väljatöötatud õppesisu kasutuselevõttu.

Artikkel 31

Nullnetotööstuse reguleeritud kutsealad ja kutsekvalifikatsioonide tunnustamine

1. Üheksa kuu jooksul pärast akadeemia välja töötatud õppesisu ja materjalide valmimist ja seejärel iga kahe aasta tagant püüavad liikmesriigid kindlaks teha, kas akadeemia koostatud õppeprogrammid on võrdväärsed konkreetsete kvalifikatsioonidega, mida vastuvõttev liikmesriik nõuab, et saada selles liikmesriigis nullnetotehnoloogia tööstuse jaoks erilist huvi pakkuva kutseala piires juurdepääs reguleeritud tegevusele. Liikmesriigid peavad tagama, et hindamiste tulemused avalikustatakse ja tehakse veebis kergesti kättesaadavaks. Kui õppeprogramme ei peeta võrdväärseks kvalifikatsiooniga, mida vastuvõttev liikmesriik nõuab reguleeritud tegevustele juurdepääsuks, või kui liikmesriik ei ole püüdnud võrdväärsust kindlaks teha, teavitab see liikmesriik platvormi, esitades asjakohase teabe järgmise kohta:
 - a) põhjendused, miks võrdväärsuse kindlakstegemist ei ole lõpule viidud, või
 - b) erinevused akadeemiate väljatöötatud õppeprogrammide ja vastuvõtva liikmesriigi nõutavate erikvalifikatsioonide vahel ning võrdväärsuse saavutamise viisid.

2. Kui liikmesriik jõuab järeldusele, et akadeemiate väljatöötatud õppeprogrammid on võrdväärsed vastuvõtva liikmesriigi nõutavate erikvalifikatsioonidega reguleeritud tegevustele juurdepääsuks, siis hõlbustab ta selliste kvalifikatsioonitunnistuste tunnustamist, mille on väljastanud haridus- ja koolitusteenuse osutajad lähtuvalt akadeemiate koostatud õppeprogrammidest, ning kooskõlas direktiivi 2005/36/EÜ III jaotise I peatükiga, kui kõnealuse kutsekvalifikatsiooniga isik taotleb juurdepääsu direktiivi 2005/36/EÜ artikli 3 lõike 1 punkti a tähenduses reguleeritud kutsealale, mis on nullnetotööstuse jaoks erilise tähtsusega, käsitades kvalifikatsioonitunnistust piisava kvalifikatsiooni tõendava dokumendina vastavalt direktiivi 2005/36/EÜ artiklile 11.
3. Kui juurdepääs nullnetotööstuse jaoks erilise tähtsusega kutsealale on direktiivi 2005/36/EÜ artikli 3 lõike 1 punkti a tähenduses reguleeritud, siis töötavad liikmesriigid selle nimel, et töötada välja ühine miinimumteadmiste, oskuste ja pädevuste kogum, mida on vaja sellel konkreetsel kutsealal tööle asumiseks, ning luua direktiivi 2005/36/EÜ artikli 49a lõikes 1 osutatud ühine koolitusraamistik, mis võimaldaks kvalifikatsioone automaatselt tunnustada. Platvorm võib samuti esitada soovitusi ühiste koolitusraamistike kohta, nagu on osutatud direktiivi 2005/36/EÜ artikli 49a lõikes 3.

Artikkel 32

Euroopa nullnetotehnoloogia platvorm ja oskused

Platvorm toetab ja täiendab liikmesriikide tegevust oskuste kasutuselevõtul nullnetotehnoloogia valdkonnas, austades nende pädevust, nõustades ja abistades komisjoni ja liikmesriike, sealhulgas pädevaid asutusi ning avaliku sektori hankijaid ja sektori võrgustiku hankijaid, nagu on osutatud II ja IV peatükis, järgmisel viisil:

- a) hinnates, pidevalt seirates ja prognoosides nullnetotehnoloogia jaoks vajalike oskustega tööjõu nõudlust ja pakkumist ning vastavate haridus- ja koolitusvõimaluste kättesaadavust ja kasutamist, millest akadeemiad vajadust mööda oma tegevuses lähtuvad;
- b) seirates akadeemiate tegevust, tuginedes andmetele ja teabele selle kohta, kui palju inimesi on saanud kasu akadeemiate väljatöötatud õppeprogrammidest, sealhulgas tööstussektorite, soo, vanuse ning haridus- ja kvalifikatsioonitasemete kaupa liigendatud andmetele, edendades koostoimeid liidu ja liikmesriikide oskustealaste algatuste ja projektidega ning tugevdades ja laiendades häid tavasid, muu hulgas selleks, et meelitada ligi mitmekesisist tööjõudu ja tagada üldine järelevalve;

- c) analüüsides tööjõu ja oskuste nappuse algpõhjuseid, tuginedes olemasolevatele teadmistele ja andmetele, sealhulgas tööpakkumise kvaliteediga seotud põhjuseid, hinnates seega, kas on vaja lisameetmeid, et meelitada teatavatesse tööstusharudesse rohkem töötajaid kõikidel kvalifikatsioonitasemetel;
- d) aidates kaasata sidusrühmi, sh tööstust, ettevõtjaid, sealhulgas VKEsid, sotsiaalpartnereid ning haridus- ja koolitusteenuse osutajaid, näiteks ülikoole, et nad saaksid edendada ja kooskõlas riiklike tavade ja võimaluse korral osaleda akadeemiate väljatöötatud õppeprogrammide käivitamises;
- e) aidates kaasa akadeemiate väljatöötatud õppe kvalifikatsioonitunnistuste kasutuselevõtule liikmesriikides, et edendada oskuste kindlakstegemist ja asjakohasel juhul kvalifikatsioonide tunnustamist ning oskuste vastavusse viimist tööturu vajadustega, muu hulgas edendades kvalifikatsioonitunnistuste kehtivust ja tunnustamist kogu liidu tööturul;
- f) seirates õppe kvalifikatsioonitunnistuste kasutuselevõttu ja tunnustamist ning aidates kaasa lahenduste leidmisele, kui tuvastatakse mittetunnustamisega seotud probleeme;

- g) edendades asjakohasel juhul nullnetotehnoloogiate peamiste kutsealade jaoks liikmesriikide poolt vabatahtlikuks kasutamiseks mõeldud Euroopa kutsealaprofiilide väljatöötamist, mis sisaldavad ühist teadmiste, oskuste ja pädevuste kogumit ning tuginevad muu hulgas akadeemiate väljatöötatud õppeprogrammidele ning kasutavad asjakohasel juhul oskuste, kompetentside, kvalifikatsioonide ja ametite Euroopa klassifikaatori pakutavat terminoloogiat, et suurendada läbipaistvust, hõlbustada ühelt töökohalt teisele üleminekut ja liikuvust üle liidu siseturu piiride;
- h) edendades karjääriväljavaateid ja kvaliteetseid töötingimusi, sealhulgas piisavat palka, nullnetotehnoloogia tööstuse töökohtadel, integreerides nullnetotehnoloogia tööstuse tööturule rohkem naisi ja noori, eelkõige NEET-noori, eakaid inimesi, sellistel ametikohtadel töötajaid, mida ohustab kadumine või mille sisu ja ülesanded kujundatakse uute tehnoloogiate abil väga suurel määral ümber, ning üleminekupiirkondades töötavaid inimesi ja puuetega inimesi, ning meelitades ligi kolmandatest riikidest pärit kvalifitseeritud töötajaid selliste vahendite abil nagu Euroopa sinine kaart ja kooskõlas liikmesriikide pädevuste, seaduste ja tavadega, saavutades seeläbi mitmekesisema tööjõu;

- i) ergutades ja toetades tööjõu liikuvust kogu liidus ning edendades nullnetotehnoloogiaga seotud vabade ametikohtade avaldamist EURESe poolt kooskõlas Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrusega (EL) 2016/589⁵⁸;
- j) edendades liikmesriikide tegevuse aktiivsemat kooskõlastamist ning liikmesriikide vahel ja erasektoris parimate tavade ja oskusteabe jagamist, et suurendada oskuste kättesaadavust nullnetotehnoloogiade valdkonnas, sh panustades liidu ja liikmesriikide poliitikameetmetesse, mille eesmärk on meelitada ligi talente kolmandatest riikidest ja kõigil haridustasanditel, kooskõlas liikmesriikide pädevuste, seaduste ja tavadega ning koordineerides tegevust juba olemasolevate Euroopa haridus- ja koolituskoostöö struktuuridega;
- k) püüdes saavutada koostoimeid olemasolevate koolitus- või haridusprogrammidega, muu hulgas eesmärgiga viia akadeemiate õppeprogrammid vastavusse liidu tööstuse vajadustega.

⁵⁸ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 13. aprilli 2016. aasta määrus (EL) 2016/589, milles käsitletakse Euroopa tööturuasutuste võrgustikku (EURESe võrgustik), töötajate juurdepääsu liikuvusteenustele ja tööturgude edasist integratsiooni ning millega muudetakse määruseid (EL) nr 492/2011 ja (EL) nr 1296/2013 (ELT L 107, 22.4.2016, lk 1).

VI peatükk

Innovatsioon

Artikkel 33

Nullnetotehnoloogia regulatiivliivakastid

1. Hiljemalt ... [üheksa kuud pärast käesoleva määruse jõustumise kuupäeva] loovad või määravad liikmesriigid nullnetotehnoloogia regulatiivliivakastide loomisel ühe või mitu kontaktpunkti. Iga käesoleva artikli kohase nullnetotehnoloogia regulatiivliivakasti loomise taotluse eest vastutab üks kontaktpunkt.
2. Liikmesriigid, ja kui see on asjakohane, koos kohalike ja piirkondlike omavalitsuste ja teiste liikmesriikidega, võivad omal algatusel luua nullnetotehnoloogia regulatiivliivakastid. Liikmesriigid loovad nullnetotehnoloogia regulatiivliivakastid tihedas koostöös tööstuse, ja kui see on asjakohane, uurimisinstituutide, sotsiaalpartnerite ja kodanikuühiskonnaga kooskõlas lõikega 1 iga ettevõtte, organisatsiooni või konsortsiumi taotlusel, kes töötab välja innovatiivset nullnetotehnoloogiat ja vastab lõike 3 teise lõigu punktis a osutatud kõlblikkus- ja valikukriteeriumidele ja mille pädevad asutused on lõike 3 teise lõigu punktis b osutatud valikumenetluse alusel välja valinud.

3. Lõike 2 kohaste nullnetotehnoloogia regulatiivliivakastide loomise ja käitamise kord ja tingimused võetakse vastu rakendusaktidega. Nimetatud kord ja tingimused toetavad pädevate asutuste paindlikkust nullnetotehnoloogia regulatiivliivakastide taotluste prioriseerimisel ja heakskiitmisel. Need edendavad innovatsiooni ja regulatiivset õppimist ning nende puhul võetakse eelkõige arvesse osalevate VKEde ja idufirmade eriolukorda ja võimekust.

Nimetatud rakendusaktid sisaldavad peamisi ühiseid põhimõtteid järgmistes küsimustes:

- a) kõlblikkuskriteeriumid ja valikumenetlus nullnetotehnoloogia regulatiivliivakastides osalemiseks;
- b) nullnetotehnoloogia regulatiivliivakastidega seotud taotluse esitamise, osalemise, seire, väljumise ja lõpetamise menetlus;
- c) osalejate suhtes kohaldatavad tingimused.

Nimetatud rakendusaktid võetakse vastu kooskõlas artikli 45 lõikes 2 osutatud kontrollimenetlusega.

4. Osalemine nullnetotehnoloogia regulatiivliivakastides ei mõjuta nullnetotehnoloogia regulatiivliivakastide järelevalvet tegevate asutuste järelevalve- ja korrigeerimisvolitusi. Innovatiivsete nullnetotehnoloogiate või muude innovatiivsete tehnoloogiate katsetamine, arendamine ja valideerimine toimub pädevate asutuste järelevalve all ja nende toel. Pädevad asutused kasutavad oma järelevalvevolitusi paindlikult asjakohaste õigusaktide piires, kohandades olemasolevaid regulatiivseid tavasid ning kasutades oma kaalutusõigust õigussätete rakendamisel ja jõustamisel konkreetse nullnetotehnoloogia regulatiivliivakasti projekti suhtes, eesmärgiga kõrvaldada tõkked, vähendada regulatiivset koormust ja regulatiivset ebakindlust ja toetada nullnetotehnoloogiate või muude innovatiivsete tehnoloogiate innovatsiooni.

5. Käesoleva artikli eesmärkide saavutamiseks kaaluvad pädevad asutused, kas näha riigisiseses õiguses ette erandeid või vabastusi asjaomase liidu õigusega lubatud ulatuses. Pädevad asutused peavad tagama, et nullnetotehnoloogia regulatiivliivakasti kavaga austatakse liidu õiguse nõudeid ning riiklike õigusaktide peamisi eesmärke ja olulisi nõudeid. Pädevad asutused tagavad, et mis tahes märkimisväärsed riskid tervisele, ohutusele või keskkonnale, mis tehakse kindlaks innovatiivsete nullnetotehnoloogiate või muude innovatiivsete tehnoloogiate arendamise ja katsetamise ajal, tehakse üldsusele teatavaks ning nende tõttu peatatakse viivitamata arendamise ja katsetamise protsess kuni kõnealuse riski maandamiseni. Kui pädevad asutused on seisukohal, et kavandatud projekt tekitab erakordselt suure riski töötajate või kogu elanikkonna tervisele ja ohutusele või keskkonna heale seisundile ja ohutusele, eelkõige kuna see on seotud eriti mürgiste ainete katsetamise, arendamise või valideerimisega, siis kiidavad nad nullnetotehnoloogia regulatiivliivakasti kava heaks ainult juhul, kui nad on veendunud, et on kehtestatud piisavad kaitsemeetmed, mis on vastavuses tuvastatud erakorralise riskiga.

6. Nullnetotehnoloogia regulatiivliivakastis osalejad vastutavad kohaldatavate liidu ja liikmesriikide vastutust käsitlevate õigusaktide alusel igasuguse materiaalse kahju eest, mida nullnetotehnoloogia regulatiivliivakastis toimuvad katsed võivad kolmandatele isikutele põhjustada.
7. Nullnetotehnoloogia regulatiivliivakastide kestust võidakse pikendada riigi pädeva asutusega kokkuleppe alusel sama menetluse abil.
8. Nullnetotehnoloogia regulatiivliivakastid kavandatakse ja neid rakendatakse asjakohasel juhul viisil, mis hõlbustab piiriülest koostööd riiklike pädevate asutuste vahel. Liikmesriigid, kes on loonud nullnetotehnoloogia regulatiivliivakastid, koordineerivad oma tegevust ja teevad platvormi raames koostööd eesmärgiga jagada asjakohast teavet teiste liikmesriikidega. Platvorm võib kutsuda ettevõtteid, kes on osalenud nullnetotehnoloogia regulatiivliivakastis, jagama kõnealuses protsessis saadud kogemusi. Komisjon annab liikmesriikide esitatud teabe ja platvormil peetud arutelude põhjal korrapäraselt aru nullnetotehnoloogia regulatiivliivakastide rakendamise tulemuste, sealhulgas heade tavade, omandatud kogemuste ja nende ülesehitust käsitlevate soovitude kohta ning asjakohasel juhul käesoleva määruse ja muude liidu õigusaktide kohaldamise kohta nullnetotehnoloogia regulatiivliivakastis selle jaoks kohandatud viisil.

Artikkel 34

VKEsid ja idufirmasid käsitlevad meetmed

1. Liikmesriigid:
 - a) annavad VKEdele ja idufirmadele esmajärjekorras juurdepääsu nullnetotehnoloogia regulatiivliivakastidele, kui nad vastavad artiklis 33 sätestatud kõlblikkuskriteeriumidele;
 - b) aitavad VKEdele ja idufirmadel suurendada teadlikkust nullnetotehnoloogia regulatiivliivakastides osalemise kohta;
 - c) kui see on asjakohane, siis loovad VKEde ja idufirmadega suhtlemiseks sihtotstarbelise teabevahetuskanali, et anda suuniseid ja vastata päringutele artikli 33 rakendamise kohta.
2. Liikmesriigid võtavad arvesse VKEde ja idufirmade erihuve ja -vajadusi ning pakuvad asjakohast haldustuge nullnetotehnoloogia regulatiivliivakastides osalemiseks. Ilma et see piiraks ELi toimimise lepingu artiklite 107 ja 108 kohaldamist, teavitavad liikmesriigid VKEsid ja idufirmasid rahalisest toetusest, mis on kättesaadav nende tegevuse jaoks nullnetotehnoloogia regulatiivliivakastides.

Artikkel 35

Energiatehnoloogia strateegilise kava juhtrühma loomine

1. Käesolevaga luuakse energiatehnoloogia strateegilise kava juhtrühm (edaspidi „SET-kava juhtrühm“).
2. SET-kava juhtrühm täidab käesolevas määruses sätestatud ülesandeid.

Artikkel 36

SET-kava juhtrühma ülesanded

1. SET-kava juhtrühm annab energiatehnoloogia strateegilise kava jaoks juhtnööre ja suuniseid.
2. Komisjon ja liikmesriigid töötavad ja koordineerivad tegevust SET-kava juhtrühmas, et aidata toetada puhta, tõhusa ja kulutõhusa energiatehnoloogia arendamist, koordineerides ja tehes koostööd puhta energia alaste teadusuuringute ja innovatsiooni valdkonnas ning asjakohasel juhul kutsutud kolmandate riikidega.
3. SET-kava juhtrühm nõustab ja abistab komisjoni lõigetes 1 ja 2 osutatud ülesannetega seotud algatuste väljatöötamisel.

Artikkel 37

SET-kava juhtrühma struktuur ja toimimine

1. SET-kava juhtrühm koosneb liikmesriikidest ja komisjonist. Selle eesistujaks on üks või mitu komisjoni esindajat.
2. Iga liikmesriik määrab SET-kava juhtrühma kõrgetasemelise esindaja. Kui see on täidetavate ülesannete ja eksperditeadmiste seisukohast asjakohane, siis võib liikmesriik nimetada SET-kava juhtrühma eri ülesannete täitmiseks rohkem kui ühe esindaja. Igal SET-kava juhtrühma määratud esindajal on asendusliige.
3. SET-kava juhtrühm võtab komisjoni ettepanekul ja liikmete lihthäälteenamusega vastu kodukorra.
4. SET-kava juhtrühm kohtub korrapärase ajavahemike järel, et tagada oma ülesannete tulemuslik täitmine. Kui see on vajalik, siis kohtub SET-kava juhtrühm komisjoni põhjendatud taotluse alusel või oma liikmete lihthäälteenamusega tehtud otsuse alusel.
5. Komisjon abistab SET-kava juhtrühma tehnilist ja logistilist tuge pakkuva täitevsekretariaadi kaudu.
6. SET-kava juhtrühm võib luua alalisi või ajutisi töörühmi ja töökondi, mis tegelevad konkreetsete küsimuste ja ülesannetega.

VII peatükk

Juhtimine

Artikkel 38

Euroopa nullnetotehnoloogia platvormi loomine ja ülesanded

1. Käesolevaga luuakse Euroopa nullnetotehnoloogia platvorm (edaspidi „platvorm“).
2. Platvorm täidab käesolevas määruses sätestatud ülesandeid.
3. Platvorm võib nõustada ja abistada komisjoni ja liikmesriike seoses nende tegevusega käesoleva määruse I peatükis sätestatud eesmärkide saavutamiseks, vältides samal ajal võimaluse korral liikmesriikide ebaproportsionaalset halduskoormust ja võttes arvesse liikmesriikide energia- ja kliimakavasid.

4. Platvormi liikmed koordineerivad tegevust seoses nullnetotööstuse partnerlustega platvormi piires, et aidata edendada nullnetotehnoloogia kasutuselevõttu kõikjal maailmas, teha koostööd innovatiivsete nullnetotehnoloogiate arendamisel ja toetada liidu tööstusliku suutlikkuse rolli tee sillutamisel ülemaailmseks üleminekuks puhtale energiale, kooskõlas käesoleva määruse üldeesmärgiga, mis on sätestatud artiklis 1. Platvormi raames võidakse perioodiliselt käsitleda muu hulgas järgmist:
- a) kuidas parandada ja edendada liidu ja kolmandate riikide koostööd ning oskusteabe ja tehnoloogia jagamist nullnetoväärtusahelas;
 - b) käesoleva määruse kohaldamisalasse kuuluvate Euroopa tööstusharude vastupanuvõime seoses ülemaailmsete väärtusahelatega, sealhulgas suurema konkurentsivõime kaudu, ja soovitatavad täiustamismeetmed;
 - c) kui see on asjakohane, siis kooskõla parandamine käesoleva määruse ja selliste muude liidu algatuste vahel, mis võiksid aidata kaasa käesoleva määruse eesmärkide saavutamisele, ning sellega seoses võimalike soovitude andmine;
 - d) nullnetotehnoloogia väärtusahelates tehtud edusammud, jätkuvad tehnoloogilised ja tööstuslikud muutused ning võimalikud tulevased tekkivad strateegilised väärtusahelad, pidades silmas käesoleva määruse eesmärke;

- e) parimad tavad seoses II peatüki II jao rakendamisega ning artiklitega 15 ja 16 ning loamenetluse tähtaegade kiirendamisega;
- f) kuidas tulla toime mittetariifsete kaubandustõketega, näiteks vastavushindamiste vastastikuse tunnustamise või ekspordipiirangute vältimise kohustuste kaudu;
- g) millistele kolmandatele riikidele võiks omistada suuremat tähtsust nullnetotööstuse partnerluste sõlmimisel, võttes arvesse järgmist:
 - i) potentsiaalne panus varustuskindlusesse, võttes arvesse nende riikide nullnetotehnoloogiate tootmisvõimsust;
 - ii) kas kolmas riik ja liit on sõlminud koostöölepinguid;
 - iii) kas kolmanda riigi õigusraamistik ja selle rakendamine tagavad keskkonnamõju seire, ennetamise ja minimeerimise, sotsiaalselt vastutustundlike tavade kasutamise, sealhulgas inimõiguste ja töötajate õiguste austamise ning sisuka ja õiglase koostöö kohalike kogukondadega, läbipaistvate äritavade kasutamise ning avaliku halduse ja õigusriigi toimimisele avalduva kahjuliku mõju ennetamise;
 - iv) CO₂ sisestusvõimekus ja säilitamisvõimsus nende territooriumil;

- h) kuidas stimuleerida nullnetotehnoloogiate tootmist liidus, tegeledes rahastamise, õigusraamistiku ning investeerimis- ja asukohatagatistega;
- i) hinnang kaubandusmeetmete kohaldamisele nullnetotööstuses.

Käesolev lõige ei piira nõukogu aluslepingutest tulenevaid eesõigusi seoses mittesiduvate rahvusvaheliste vahenditega.

- 5. Liikmesriigid võivad toetada komisjoni nullnetotööstuse partnerluses kindlaks määratud koostöömeetmete rakendamisel.
- 6. Võttes arvesse komisjoni 24. oktoobri 2023. aasta aruannet „Edusammud puhta energia tehnoloogia konkurentsivõime parandamisel“ ja komisjoni 2022. aasta koormusanalüüsi, annab komisjon platvormile aru liidu nullnetotööstuse regulatiivse koormuse arengu kohta.
- 7. Platvorm koordineerib korrapäraselt oma tegevust standardimise kõrgetasemelise foorumiga, et arutada standardimise kasutamist nullnetotehnoloogiate arendamise toetamiseks liidus.

Artikkel 39

Platvormi struktuur ja toimimine

1. Platvorm koosneb liikmesriikide ja komisjoni esindajatest. Selle eesistujaks on komisjoni esindaja.
2. Iga liikmesriik nimetab platvormile oma kõrgetasemelise esindaja. Kui see on täidetavate ülesannete ja eksperditeadmiste seisukohast asjakohane, siis võib liikmesriik nimetada platvormiga seotud eri ülesannete täitmiseks rohkem kui ühe esindaja. Igal platvormi nimetatud esindajal peab olema asendusliige. Üksnes liikmesriikidel on hääleõigus. Igal liikmesriigil on esindajate arvust olenemata ainult üks hääl.
3. Platvorm võtab komisjoni ettepanekul ja liikmete lihthäälteenamusega vastu kodukorra.
4. Platvorm kohtub korrapäraste ajavahemike järel, et tagada käesolevas määruses sätestatud ülesannete tulemuslik täitmine. Kui see on vajalik, siis tuleb platvorm kokku erakorraliselt komisjoni või liikmesriigi põhjendatud taotluse alusel.
5. Komisjon abistab platvormi tehnilist ja logistilist tuge pakkuva täitevsekretariaadi kaudu.

6. Platvorm võib luua käesoleva määrusega seotud eriküsimuste ja -ülesannetega tegelevaid alalisi või ajutisi allrühmi.

Platvorm loob vähemalt allrühma akadeemiate asjakohase rakendamise tagamiseks vastavalt V peatükile.

7. Platvorm kutsub Euroopa Parlamendi esindajaid oma kohtumistel, sh lõikes 6 osutatud alaliste või ajutiste allrühmade kohtumistel, vaatlejana osalema. Euroopa Parlamendile edastatakse kõik platvormi tööga seotud dokumendid ja kogu teave platvormi liikmetega samal ajal.
8. Platvorm loob nullnetotööstuse töörühma. Kõnealune rühm annab omal algatusel või platvormi taotlusel platvormile soovitusi, et aidata saavutada käesoleva määruse eesmärke.
9. Kui see on asjakohane, võib platvorm või komisjon kutsuda tööstust, kodanikuühiskonda, akadeemilisi ringkondi, ametiühinguid ja muid kolmandaid isikuid esindavaid eksperte osalema platvormi ning allrühmade koosolekutel või esitama kirjalikke seisukohti. Need eksperdid ei osale otsuste tegemises.
10. Platvorm võtab vajalikud meetmed, et tagada konfidentsiaalse teabe ja tundliku äriteabe turvaline käsitlemine ja töötlemine.

11. Platvorm teeb kõik endast oleneva, et selle otsused tehtaks konsensuse alusel.
12. Platvorm koostööd tegevat ja teeb koostööd olemasolevate ja asjaomaste tööstusliitudega ning asjakohasel juhul kutsub neid oma koosolekutele, sealhulgas lõikes 6 osutatud alaliste või ajutiste allrühmade koosolekutele.
13. Platvorm kohtub vähemalt kord aastas artiklis 35 osutatud SET-kava juhtrühma esindajatega, et arutada viimaseid arenguid, käesoleva määruse ja energiatehnoloogia strateegilise kava rakendamise koostoimeid ning anda selle kohta soovitusi.

Artikkel 40

Nullnetotehnoloogia alane regulatiivse koormuse teadusnõuanderühm

1. Käesolevaga luuakse nullnetotehnoloogia alane regulatiivse koormuse teadusnõuanderühm (edaspidi „teadusnõuanderühm“).
2. Teadusnõuanderühm koosneb vähemalt seitsmest juhtivast teadusekspertist, kes katavad mitmeid asjaomaseid valdkondi. Teadusnõuanderühm liikmed peavad vastama lõikes 4 sätestatud kriteeriumidele.
3. Teadusnõuanderühmas ei või sama liikmesriigi kodakondsusega liikmeid olla rohkem kui kaks. Teadusnõuanderühma liikmete sõltumatus peab olema väljaspool kahtlust.

4. Teadusnõuanderühma liikmed nimetatakse pärast avatud, õiglast ja läbipaistvat valikumenetlust ametisse neljaks aastaks ning neid võib ühe korra ametisse tagasi nimetada. Liikmete valik põhineb järgmistel kriteeriumidel:
- a) teaduse tiptase;
 - b) teadusliku hindamise ja teadusliku nõustamise kogemus oma pädevusvaldkonnas;
 - c) asjatundlikkus avaliku halduse valdkonnas või muudes teadusnõuanderühma ülesannete täitmiseks olulistes valdkondades;
 - d) erialane töökogemus interdistsiplinaarses keskkonnas rahvusvahelises kontekstis.
5. Teadusnõuanderühma liikmed nimetatakse ametisse isikuliselt ning nad annavad oma arvamusi sõltumatult liikmesriikidest ja liidu institutsioonidest. Teadusnõuanderühm valib oma liikmete hulgast eesistuja neljaks aastaks. Teadusnõuanderühm võtab vastu oma töökorra.

6. Teadusnõuanderühm täidab oma ülesandeid üksnes nõuandva pädevusega ja tegutseb, ilma et see piiraks komisjoni algatusõigust, institutsioonidevahelist parema õigusloome kokkulepet ning komisjoni kontrolli- ja kvaliteedikontrolli ülesandeid õiguskontrollikomitees.
7. Teadusnõuanderühm toetab kooskõlas lõikega 6 komisjoni, Euroopa Parlamendi ja liikmesriikide tööd, tegutsedes oma ülesannete täitmisel sõltumatult, esitades nõuandvaid aruandeid käesoleva määruse kohaldamisalasse kuuluvat tööstustegevust käsitleva liidu õiguse regulatiivse mõju ja koormuse kohta. Järgepideva nõu andmiseks hindab teadusnõuanderühm regulatiivset mõju ja koormust käesoleva määruse kohaldamisalasse kuuluvale tööstustegevusele, kasutades teaduspõhist metoodikat ja võttes asjakohasel juhul arvesse parema õigusloome vahendeid.
8. Komisjon tagab teadusnõuanderühmale sekretariaaditeenused.
9. Teadusnõuanderühm vahetab platvormiga korrapäraselt arvamusi oma töö kohta.

Artikkel 41

Riiklikud energia- ja kliimakavad

Liikmesriigid võtavad käesolevat määrust arvesse, kui nad koostavad riiklikke energia- ja kliimakavasid, eelkõige seoses energialiidu mõõtmega „teadusuuringud, innovatsioon ja konkurentsivõime“, võttes arvesse energialiidu strateegia ja strateegilise energiatehnoloogia kava prioriteete, ning kui nad esitavad iga kahe aasta tagant eduaruandeid kooskõlas määruse (EL) 2018/1999 artikliga 17.

VIII peatükk

Järelevalve

Artikkel 42

Seire

1. Komisjon seirab pidevalt järgmist:
 - a) liidu edusammud artiklis 1 osutatud liidu eesmärkide saavutamisel, eelkõige seoses nullnetotehnoloogiate tarneriskidega, mis moonutaks konkurentsi või killustaks siseturgu, ning sellega seonduv käesoleva määruse mõju;
 - b) liidu edusammud seoses artiklis 5 osutatud võrdlusalustega, võttes arvesse maailmaturu piiranguid ja võimalusi;

- c) nullnetotehnoloogiate liidu territooriumile suunduva impordi ja liidu territooriumilt välja suunduva ekspordi väärtus ja maht;
- d) edusammud seoses artiklis 20 osutatud liidu tasandi CO₂ sisestusvõimekuse eesmärgi ning sellega seotud CO₂ transporditaristuga ja CO₂ kogumisega seotud tegevustega.

2. Liikmesriigid ja riiklikud ametiasutused, kelle nad sel otstarbel nimetavad, koguvad ja esitavad andmeid ja muid tõendeid, mida nõutakse lõike 1 alusel.

Eelkõige koguvad nad vähemalt iga kolme aasta tagant andmeid järgmise kohta:

- a) siseturul tuvastatud tõkked nullnetotehnoloogiatega kauplemisel või nullnetotehnoloogiaid kasutavate kaupadega kauplemisel ja tõkete võimalikud põhjused, sealhulgas kui need tulenevad ülemaailmsetest tarneahela häiretest;
- b) nullnetotehnoloogiate areng ja nendega seotud turusuundumused ning vastavate nullnetotehnoloogiate turuhinnad, sealhulgas IV peatüki nõuete täitmise seisukohast asjakohane teave võistupakkumiste, nende sageduse, hinna ja mahu kohta;

- c) nullnetotehnoloogiate tootmisvõimsus ja sellega seotud tegevused, sealhulgas andmed tööhõive ja oskuste kohta;
- d) nullnetotehnoloogia tootmisprojektides osalevate VKEde arv;
- e) järgmine loamenetlustega seotud teave iga nullnetotehnoloogia kohta:
 - i) algatatud loamenetluste arv, tagasilükatud taotluste arv ja tehtud tervikotsuste arv ning see, kas projekt kiideti heaks või lükati tagasi;
 - ii) nende loamenetluste kestus, mille puhul tehti tervikotsus, sealhulgas tähtaegade pikendamise kestus;
 - iii) teave ühtsete kontaktpunktide tegevuseks eraldatud vahendite kohta;
- f) nullnetotehnoloogia regulatiivliivakastide arv ja laad;
- g) CO₂ kogus, mida säilitatakse püsivalt maapõues kooskõlas direktiiviga 2009/31/EÜ.

3. Juhul kui need andmed ei sisaldu juba riiklikes energia- ja kliimakavades või ei ole juba kooskõlas nimetatud kavade elementidega, esitab iga liikmesriik lõikes 2 osutatud andmeid sisaldava aruande komisjonile 15. märtsiks 2027 ja seejärel iga kolme aasta tagant.
4. Käesoleva artikli lõikes 3 osutatud aruandekohustust ei kohaldata, kui liikmesriigid leiavad, et see oleks vastuolus nende oluliste julgeolekuhuvidega vastavalt Euroopa Liidu toimimise lepingu artiklile 346.
5. Komisjon võib võtta kooskõlas artikli 45 lõikega 3 vastu rakendusakte, et näha ette käesoleva artikli lõikes 3 osutatud aruannete vorm. Kõnealused rakendusaktid võetakse vastu kooskõlas artikli 45 lõikes 2 osutatud kontrollimenetlusega.
6. Käesoleva artikli lõike 3 kohaselt esitatud aruannete alusel seirab komisjon käesoleva artikli lõike 1 punktis a osutatud liidu edusamme ja avaldab nendega seotud soovitusel puhta energia tehnoloogia konkurentsivõime aastaaruannete osana vastavalt määruse (EL) 2018/1999 artikli 35 lõike 2 punktile m. Soovitused sisaldavad ka kaalutlusi selle kohta, kas käesolev määrus hõlmab kõiki käesoleva määruse artiklis 1 sätestatud eesmärkide saavutamiseks vajalikke nullnetotehnoloogiaid.

7. Lähtuvalt loataotluse kavanditest, mis esitatakse kooskõlas direktiivi 2009/31/EÜ artikliga 10, ja aruannetest, mis esitatakse kooskõlas käesoleva määruse artikli 21 lõikega 2 ning artikli 23 lõigetega 4 ja 6, seirab komisjon käesoleva artikli lõike 1 punktis d osutatud CO₂ sisestusvõimekuse kogu liitu hõlmava eesmärgi saavutamist. Komisjon esitab selle kohta kord aastas aruande Euroopa Parlamendile ja nõukogule.
8. Komisjon teavitab käesoleva artikliga seotud järeldustest platvormi.

IX peatükk

Lõppsätted

Artikkel 43

Volituste delegeerimine

Komisjonil on õigus võtta kooskõlas artikliga 44 vastu delegeeritud õigusakte, et muuta korda, mille alusel võetakse arvesse artikli 23 lõikes 1 osutatud üksuste vahelisi kokkuleppeid ning investeeringuid kolmandate isikute käsutuses olevasse säilitamisvõimsusesse individuaalse panuse andmiseks artikli 23 lõike 5 kohaselt, ning sätestada artikli 23 lõikes 6 osutatud aruannete sisu.

Artikkel 44

Delegeeritud volituste rakendamine

1. Komisjonile antakse õigus võtta vastu delegeeritud õigusakte käesolevas artiklis sätestatud tingimustel.
2. Artikli 23 lõikes 12, artiklis 43 ja artikli 46 lõikes 7 osutatud õigus võtta vastu delegeeritud õigusakte antakse komisjonile viieks aastaks alates ... [käesoleva määruse jõustumise kuupäev]. Komisjon koostab delegeeritud volituste kohta aruande hiljemalt üheksa kuud enne viieaastase tähtaja möödumist. Volituste delegerimist pikendatakse automaatselt samaks ajavahemikuks, välja arvatud juhul, kui Euroopa Parlament või nõukogu esitab selle suhtes vastuväite hiljemalt kolm kuud enne iga ajavahemiku lõppemist.
3. Euroopa Parlament ja nõukogu võivad artikli 23 lõikes 12, artiklis 43 ja artikli 46 lõikes 7 osutatud volituste delegerimise igal ajal tagasi võtta. Tagasivõtmise otsusega lõpetatakse otsuses nimetatud volituste delegerimine. Otsus jõustub järgmisel päeval pärast selle avaldamist *Euroopa Liidu Teatajas* või otsuses nimetatud hilisemal kuupäeval. See ei mõjuta juba jõustunud delegeeritud õigusaktide kehtivust.

4. Enne delegeeritud õigusakti vastuvõtmist konsulteerib komisjon kooskõlas 13. aprilli 2016. aasta institutsioonidevahelises parema õigusloome kokkuleppes sätestatud põhimõtetega iga liikmesriigi määratud ekspertidega.
5. Niipea kui komisjon on delegeeritud õigusakti vastu võtnud, teeb ta selle samal ajal teatavaks Euroopa Parlamendile ja nõukogule.
6. Artikli 23 lõike 12, artikli 43 või artikli 46 lõike 7 alusel vastu võetud delegeeritud õigusakt jõustub üksnes juhul, kui Euroopa Parlament ega nõukogu ei ole kahe kuu jooksul pärast õigusakti teatavakstegemist Euroopa Parlamendile ja nõukogule esitanud selle suhtes vastuväidet või kui Euroopa Parlament ja nõukogu on enne selle tähtaja möödumist komisjonile teatanud, et nad ei esita vastuväidet. Euroopa Parlamendi või nõukogu algatusel pikendatakse seda tähtaega kahe kuu võrra.

Artikkel 45
Komiteemenetlus

1. Komisjoni abistab komitee. Nimetatud komitee on komitee määruse (EL) nr 182/2011 tähenduses. Käesoleva määruse artikliga 25 seotud küsimustes abistab komisjoni nõukogu otsusega 71/306/EMÜ⁵⁹ loodud riigihangete nõuandekomitee. Käesoleva määruse artikliga 26 seotud küsimustes abistab komisjoni määruse (EL) 2018/1999 artikli 44 alusel loodud energialiidu komitee.
2. Käesolevale lõikele viitamisel kohaldatakse määruse (EL) nr 182/2011 artiklit 5.

Artikkel 46
Hindamine

1. Hiljemalt ... [neli aastat pärast käesoleva määruse jõustumise kuupäeva] ja seejärel iga kolme aasta tagant hindab komisjon käesolevat määrust ning esitab peamiste järelduste kohta Euroopa Parlamendile, nõukogule ning Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomiteele aruande.

⁵⁹ Nõukogu 26. juuli 1971. aasta otsus 71/306/EMÜ riiklike ehitustöölepingute nõuandekomitee loomise kohta (EÜT L 185, 16.8.1971, lk 15).

2. Lõikes 1 osutatud hindamine hõlmab järgmist:

- a) kas käesoleva määruse eesmärgid, mis on sätestatud artiklis 1, eeskätt selle panus siseturu toimimisse, on saavutatud, ning milline on käesoleva määruse mõju kasutajatele ettevõtlussektoris, eelkõige VKEdele ja lõppkasutajatele, ning Euroopa roheline kokkuleppe eesmärkide saavutamisele;
- b) kas käesoleva määruse sätted on sobivad ka pärast 2030. aastat ning pidades silmas artiklis 1 osutatud pikemaajalist 2050. aasta kliimaneutraalsuse eesmärki, võttes muude aspektide hulgas arvesse võimalust lisada käesolevasse määrusesse muid tehnoloogiaid, millel võib olla oluline roll kliimaneutraalsuse saavutamisel 2050. aastaks;
- c) kas konkreetsete tehnoloogiate jaoks on vaja võrdlusaluseid, et saavutada nende tehnoloogiate varustuskindlus liidus.

3. Hindamisel võetakse arvesse järgmist:

- a) artiklis 42 osutatud seire tulemus;
- b) tehnoloogiavajadused, mis tulenevad riiklike energia- ja kliimakavade, sealhulgas energiatehnoloogia strateegilise kava ajakohastamisest, võttes arvesse kõige uuemat energialiidu olukorda käsitlevat aruannet.

4. Käesoleva artikli lõikes 1 osutatud sama ajavahemiku jooksul, nagu ka pärast igat riiklike energia- ja kliimakavade pikendamist või ajakohastamist ning pärast platvormiga konsulteerimist hindab komisjon artiklis 4 esitatud nullnetotehnoloogiate loetelu laiendamise vajadust ning esitab asjakohasel juhul sellekohase ettepaneku.
5. Liikmesriikide pädevad asutused esitavad komisjonile kogu nende valduses oleva asjakohase teabe, mida komisjon võib lõikes 1 osutatud aruande koostamiseks nõuda.
6. Kui komisjon järeldeb käesoleva artikli lõikes 1 osutatud aruande alusel, et liit tõenäoliselt ei saavuta artikli 1 lõikes 1 sätestatud eesmäärke, siis hindab ta pärast platvormiga konsulteerimist, kas on otstarbekas ja proportsionaalne teha ettepanek meetmete kohta, et tagada kõnealuste eesmärkide saavutamine.

7. Hiljemalt ... [üheksa kuud pärast käesoleva määruse jõustumise kuupäeva] võtab komisjon kooskõlas artikliga 44 vastu delegeeritud õigusakti lisa muutmiseks artiklis 4 esitatud nullnetotehnoloogiate loetelu alusel, et määrata kindlaks nullnetotehnoloogiate alamkategoriad ja nende tehnoloogiate jaoks kasutatavate konkreetsete komponentide loetelu. Kõnealune delegeeritud õigusakt põhineb põhjalikul hindamisel, mille eesmärk on teha kindlaks konkreetsed olulised komponendid, mida võib põhjendatult pidada sellisteks, mida peamiselt kasutatakse nullnetotehnoloogiates. See hindamine põhineb nullnetotehnoloogiate tarneahelate metoodilisel analüüsil, võttes eelkõige arvesse komponentide kaubanduslikku kättesaadavust, asjakohast üksikasjalikkuse taset ja tehnoloogia arengut. Komisjon võib kõnealuse delegeeritud õigusakti kõnealuse hinnangu alusel läbi vaadata.

Artikkel 47

Konfidentsiaalse teabe käsitlemine

1. Käesoleva määruse rakendamisel saadud teavet kasutatakse ainult käesoleva määruse eesmärkidel ning seda kaitstakse asjakohase liidu ja riigisisese õigusega.

2. Liikmesriigid ja komisjon tagavad kooskõlas liidu ja asjakohase riigisisese õigusega kaubandus- ja ärisaladuste ning muu käesoleva määruse kohaldamise käigus saadud ja töödeldud tundliku, konfidentsiaalse ja salastatud teabe, sealhulgas soovitusi ja võetavaid meetmeid käsitleva teabe kaitse.
3. Komisjon ja liikmesriigid tagavad kooskõlas asjakohase liidu või riigisisese õigusega, et käesoleva määruse kohaselt esitatud või vahetatud salastatud teabe salastatuse taset ei alandata ning salastatust ei kustutata ilma teabe koostaja eelneva kirjaliku nõusolekuta.
4. Kui liikmesriik leiab, et koondteabe avaldamine vastavalt artiklile 23 ohustab tõenäoliselt tema riiklikke julgeolekuhuve, võib ta selle teabe avaldamisest keelduda, esitades komisjonile teate koos põhjendustega.
5. Komisjon ja riiklikud ametiasutused, nende ametnikud, töötajad ja muud nende asutuste järelevalve all töötavad isikud tagavad kooskõlas asjakohase liidu või riigisisese õigusega oma ülesannete täitmisel ja oma tegevuse käigus saadud teabe konfidentsiaalsuse. See kohustus kehtib ka kõigi liikmesriikide esindajate, vaatlejate, ekspertide ning muude isikute suhtes, kes osalevad artikli 39 kohaselt platvormi kohtumistel.

Artikkel 48
Määruse (EL) 2018/1724 muutmine

Määrust (EL) 2018/1724 muudetakse järgmiselt.

- 1) I lisa esimesse veergu lisatakse uus rida „R. Nullnetotehnoloogia tootmisprojektid“.
- 2) I lisa teise veergu reale „R. Nullnetotehnoloogia tootmisprojektid“ lisatakse järgmised punktid:

„1) teave loamenetluse kohta;

2) rahastamis- ja investeerimisteenused;

3) rahastamisvõimalused liidu või liikmesriigi tasandil;

4) ettevõtluse tugiteenused, muu hulgas, kuid mitte ainult ettevõtte tulumaksu deklareerimine, kohalikud maksuseadused, tööõigus.“
- 3) II lisa esimesse veergu lisatakse uus rida „Nullnetotehnoloogia tootmisprojektid“.

- 4) II lisa teise veergu reale „Nullnetotehnoloogia tootmisprojektid“ lisatakse järgmine punkt:
- „Menetlused kõigi asjakohaste lubade jaoks, mille alusel ehitada, laiendada, ümber ehitada ja käitada nullnetotehnoloogia tootmisprojekte ja strateegilisi nullnetotehnoloogia projekte, sealhulgas ehitamise, kemikaalide kasutamise ja võrguühenduse load, keskkonnamõju hindamised ja keskkonnaload, kui need on nõutud, ning mis hõlmavad kõiki taotlusi ja menetlusi“.
- 5) II lisa kolmandasse veergu reale „Nullnetotehnoloogia tootmisprojektid“ lisatakse järgmine punkt:
- „Kõik menetlustega seotud väljundid alates määratud kontaktpunkti kinnitusest, et taotlus on täielik, kuni teavitamiseni tervikotsusest menetluse tulemuse kohta“.
- 6) III lissasse lisatakse järgmine punkt:
- „8) Nullnetotööstuse määruse artikli 6 lõike 1 kohaselt loodud või määratud ühtsed kontaktpunktid, sealhulgas Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EL) 2024/...⁶⁰⁺ artikli 18 lõike 1 kohaldamiseks, ning kõnealuse määruse artikli 33 lõike 1 kohaselt loodud või määratud kontaktpunktid.“

⁶⁰ Euroopa Parlamendi ja nõukogu ... määrus (EL) 2024/..., millega kehtestatakse meetmete raamistik Euroopa nullnetotehnoloogia toodete tootmise ökosüsteemi tugevdamiseks ja muudetakse määrust (EL) 2018/1724 (ELT L, ..., ELI:....).

⁺ ELT: palun lisada dokumendis PE-CONS 45/24 (2023/0081(COD)) sisalduva määruse number ning esitada joonealuses märkuses kõnealuse määruse number, kuupäev, pealkiri, ELT avaldamisviide ja ELI viide.

Artikkel 49

Jõustumine ja kohaldamine

1. Käesolev määrus jõustub järgmisel päeval pärast selle avaldamist *Euroopa Liidu Teatajas*.
2. Käesolevat määrust kohaldatakse alates ... [käesoleva määruse jõustumise kuupäev].
3. Kuni ... [kaks aastat pärast käesoleva määruse jõustumise kuupäeva] kohaldatakse artikli 25 lõiget 1 ainult lepingute suhtes, mille sõlmivad direktiivi 2014/24/EL artikli 2 lõike 1 punktis 16 ning direktiivi 2014/25/EL artikli 2 lõike 1 punktis 12 määratletud kesksed hankijad, ning lepingute suhtes, mille väärtus on vähemalt 25 miljonit eurot.
4. Artikleid 26 ja 28 kohaldatakse alates ... [18 kuud pärast käesoleva määruse jõustumise kuupäeva].

Käesolev määrus on tervikuna siduv ja vahetult kohaldatav kõikides liikmesriikides.

Brüssel,

Euroopa Parlamendi nimel
president

Nõukogu nimel
eesistuja

LISA

Loetelu lõpptoodetest ja konkreetsetest komponentidest, mille puhul loetakse, et neid kasutatakse peamiselt nullnetotehnoloogiate tootmiseks

	Nullnetotehnoloogiate alamkategoriad	Komponendid, mida kasutatakse peamiselt nullnetotehnoloogiate jaoks
Päikeseenergiatehnoloogiad	Fotogalvaanilised tehnoloogiad	
	Päikese soojuselektri tehnoloogiad	
	Päikese soojusenergia põhinevad tehnoloogiad	
	Muud päikeseenergiatehnoloogiad	
Maismaa tuuleenergia ja avamere taastuvenergia tehnoloogiad	Maismaa tuuleenergia tehnoloogiad	
	Avamere taastuvenergia tehnoloogiad	
Aku- ja energiasalvestus-tehnoloogiad	Akutehnoloogiad	
	Energiasalvestustehnoloogiad	
Soojuspumbad ja maapõueenergia tehnoloogiad	Soojuspumpade tehnoloogiad	
	Maapõueenergia tehnoloogiad	
Vesinikutehnoloogiad	Elektrolüüserid	
	Vesinikkütuseelemendid	
	Muud vesinikutehnoloogiad	
Kestlikud biogaasi- ja biometaanitehnoloogiad	Kestlikud biogaasitehnoloogiad	
	Kestlikud biometaanitehnoloogiad	
Süsiniku kogumise ja säilitamise tehnoloogiad	Süsiniku kogumise tehnoloogiad	
	Süsiniku säilitamise tehnoloogiad	

	Nullnetotehnoloogiate alamkategoriad	Komponendid, mida kasutatakse peamiselt nullnetotehnoloogiate jaoks
Elektrivõrgu tehnoloogiad	Elektrivõrgu tehnoloogiad	
	Elektrisõidukite laadimistehnoloogiad	
	Tehnoloogiad võrgu digitaliseerimiseks	
	Muud elektrivõrgu tehnoloogiad	
Tuumalõhustumisenergia tehnoloogiad	Tuumalõhustumisenergia tehnoloogiad	
	Tuumkütusetsükli tehnoloogiad	
Kestlike alternatiivkütuste tehnoloogiad	Kestlike alternatiivkütuste tehnoloogiad	
Hüdroenergia tehnoloogiad	Hüdroenergia tehnoloogiad	
Muud taastuvenergia tehnoloogiad	Osmootse energia tehnoloogiad	
	Ümbritseva keskkonna energial põhinevad tehnoloogiad, v.a soojuspumbad	
	Biomassitehnoloogiad	
	Prügilagaasi tehnoloogiad	
	Reoveepuhasti gaasi tehnoloogiad	
	Muud taastuvenergia tehnoloogiad	
Energiasüsteemiga seotud energiatõhususe tehnoloogiad	Energiasüsteemiga seotud energiatõhususe tehnoloogiad	
	Soojusvõrgu tehnoloogiad	
	Muud energiasüsteemiga seotud energiatõhususe tehnoloogiad	

	Nullnetotehnoloogiate alamkategoriad	Komponendid, mida kasutatakse peamiselt nullnetotehnoloogiate jaoks
Muud kui bioloogilise päritoluga taastuvkütused	Muude kui bioloogilise päritoluga taastuvkütuste tehnoloogiad	
Biotehnoloogilised kliima- ja energialahendused	Biotehnoloogilised kliima- ja energialahendused	
Süsinikuheite vähendamise murrangulised tööstustehnoloogiad	Süsinikuheite vähendamise murrangulised tööstustehnoloogiad	
CO ₂ transpordi ja utiliseerimise tehnoloogiad	CO ₂ transpordi tehnoloogiad	
	CO ₂ utiliseerimise tehnoloogiad	
Tuuleenergial põhinevate jõuseadmete ja elektriliste jõuseadmete tehnoloogiad transpordis	Tuuleenergial põhinevate jõuseadmete tehnoloogiad	
	Elektriliste jõuseadmete tehnoloogiad	
Muud tuumatehnoloogiad	Muud tuumatehnoloogiad	
